

**OCENA STANU
SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNEGO
MIASTA GLIWICE
W 2016 ROKU**

Spis treści

1	Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywnościowo – żywnościowych	1
2	Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w 2016 roku	28
3	Ocena w zakresie szczepień ochronnych	57
4	Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia	62
5	Ocena stanu sanitarno – higienicznego w zakładach pracy za rok 2016	67
6	Ocena stanu sanitarnego w zakresie higieny komunalnej za rok 2016	72
7	Ocena stanu sanitarnego w zakładach nauczania i wychowania za rok 2016	99
8	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	115

Dodatki

1. Skargi, wnioski i petycje – sprawozdanie zbiorcze

Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywnościowo – żywnościowych

Państwowa Inspekcja Sanitarna jako wyspecjalizowana instytucja wykonuje zadania z zakresu zdrowia publicznego, poprzez sprawowanie kontroli i nadzoru nad warunkami higieny w różnych dziedzinach życia. W 2016 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywności i Przedmiotów Użytku (dalej: HŻŻiPU) Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Gliwicach (dalej: PSSE w Gliwicach) realizowała zadania w ramach nadzoru bieżącego mając na względzie bezpieczeństwo żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego.

Głównym celem polityki Unii Europejskiej w dziedzinie bezpieczeństwa żywności jest zapewnienie jak najlepszej ochrony zdrowia ludzkiego i interesów konsumentów oraz jednocześnie zagwarantowanie niezakłóconego działania jednolitego rynku. Bezpieczeństwo artykułów spożywczych i produktów żywnościowych sprzedawanych w Unii Europejskiej może być zagwarantowane poprzez spełnienie szeregu wymogów, które nakładane są na przedsiębiorców poprzez akty prawne, nad egzekwowaniem których czuwają pracownicy Inspekcji Sanitarnej. Polityka bezpieczeństwa żywności opiera się na zintegrowanym podejściu „**od producenta do konsumenta**”, która obejmuje bezpieczeństwo żywności, zdrowie i dobrostan zwierząt oraz zdrowie roślin jak również gwarantuje możliwość śledzenia pochodzenia żywności od momentu jej wyprodukowania, aż do chwili gdy pojawi się na stole konsumenta. Zakłada przestrzeganie norm zarówno w odniesieniu do żywności wyprodukowanej w Unii Europejskiej, jak i do żywności importowanej. Podstawowymi aktami prawnymi określającymi wymogi zdrowotne żywności oraz wymagania dotyczące przestrzegania zasad higieny są: ustawa z 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia, która reguluje zagadnienia urzędowej kontroli żywności, a także rozporządzenie (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych.

Zagrożenia dla żywności występują już na poziomie **produkcji podstawowej** produktów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, w tym celu podstawowym działaniem służb kontrolnych jest intensyfikacja ich wspólnych działań kontrolnych i szkoleniowych mających na względzie właściwą ochronę zdrowia publicznego. Istotną rolę również

odgrywa świadomość przedsiębiorców ponieważ, muszą przestrzegać właściwe wspólnotowe i krajowe przepisy prawne odnoszące się do kontroli zagrożeń w produkcji podstawowej i powiązanych działań.

W związku z powyższym w celu ułatwienia kontaktów z podmiotami opracowano informację skierowaną do producentów sektora spożywczego - w zakresie produkcji podstawowej produktów pochodzenia roślinnego oraz dostaw bezpośrednich środków spożywczych, którą umieszczono na stronie internetowej PSSE w Gliwicach.

W ww. informacji pouczono ww. podmioty działające na rynku spożywczym o konieczności złożenia **wniosku o wpis do rejestru zakładów** podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Na terenie działania tutejszej Stacji znajdują się gospodarstwa rolne zajmujące się produkcją pierwotną pochodzenia roślinnego i sprzedażą bezpośrednią. W 2016 r. w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli ujętych było **59** gospodarstw rolnych.

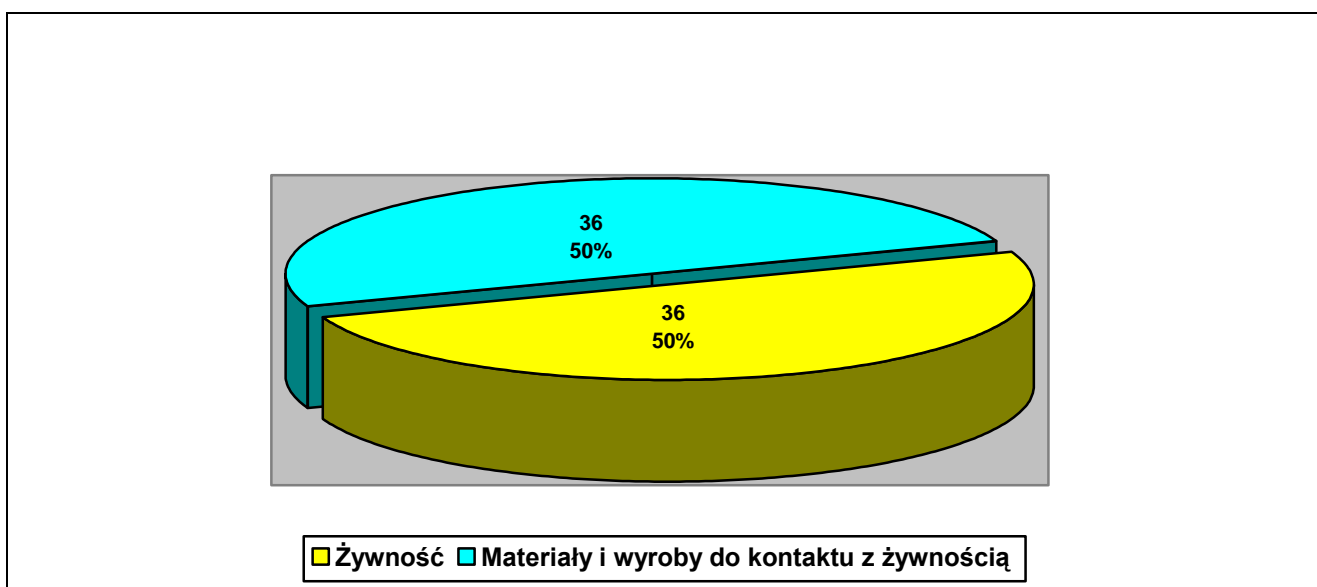
W „Planie działania na 2016r.” dotyczącym produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach porozumienia w sprawie współdziałania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa działania kontrolne w zakresie bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego.

Ponadto w ramach zapewnienia bezpieczeństwa żywności na poziomie wspólnotowym funkcjonuje **System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach** (dalej: system RASFF), który został opracowany i wdrożony aby zapobiegać przedostawaniu się niebezpiecznej żywności do konsumenta. Produkcja i obrót środków spożywczych składa się często z wielu procesów odbywających się w różnych miejscach na świecie, w których udział bierze duża liczba podmiotów począwszy **od produkcji pierwotnej (rolnej)**, a skończywszy na różnych kanałach dystrybucji, do których dostęp ma konsument ostateczny. System RASFF działa w sposób skoordynowany i zintegrowany, gdyż swoim działaniem obejmuje drogę „**od pola do stołu**”. Ponadto zapewnia wczesne przewidywanie zagrożeń i niezwłoczne podejmowanie odpowiednich działań zaradczych. W ramach systemu RASFF w 2016 r. ogółem otrzymano **72** powiadomienia, w tym **36** alarmowych i **36** informacyjnych dotyczyły one w **65** przypadkach niebezpiecznych produktów żywnościowych oraz **7** materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Spośród otrzymanych powiadomień **22** dotyczyło produktów pochodzenia krajowego, **20** z Unii Europejskiej i **30** z „krajów trzecich”.

W związku z otrzymaniem ww. powiadomień systemu RASFF w 2016 r. przeprowadzono łącznie **129** kontroli interwencyjnych. Obecność w obrocie niebezpiecznych produktów wymienionych w powiadomieniach RASFF sprawdzana była również podczas pełnienia bieżącego nadzoru podczas przeprowadzanych kontroli sanitarnych.

	Suma powiadomień	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość powiadomień RASFF	72	36	36

Tabela 1 Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie artykułów.

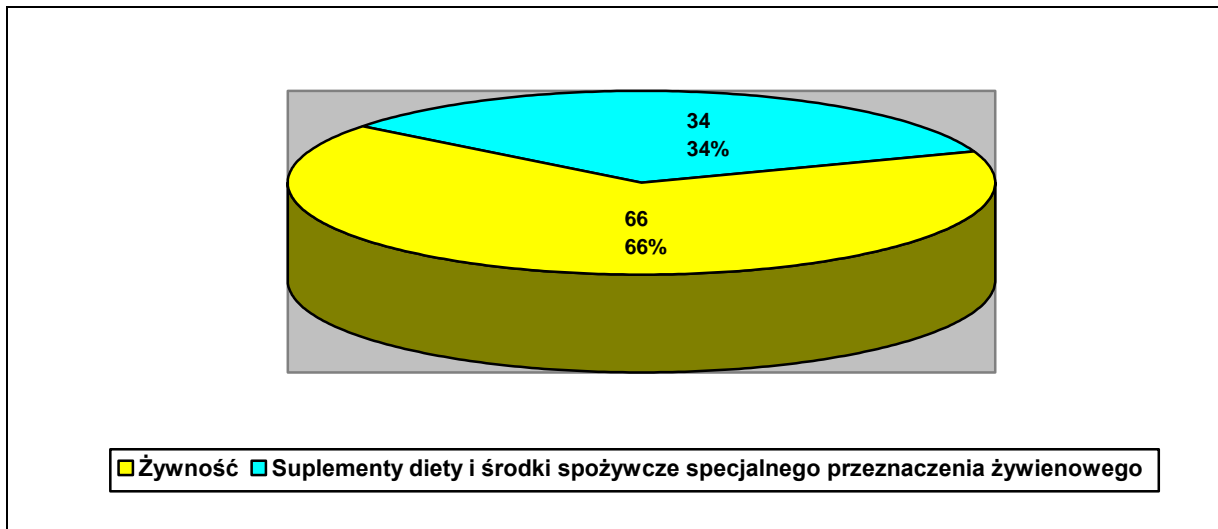

Rysunek 1 Ilość powiadomień systemu RASFF - Żywność / Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością

W roku 2016 z **65** powiadomień systemu RASFF dotyczących żywności, aż **34** dotyczyły suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Najczęściej powiadomienia alarmowe i informacyjne dotyczyły wykrycia obecności nieautoryzowanych substancji czynnych w suplementach diety będących w obrocie m.in. w obiektach zlokalizowanych na obszarze działania PSSE w Gliwicach. Kontrole sanitarne interwencyjne przeprowadzono zgodnie z załączanymi do powiadomień listami dystrybucji oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

	Żywność	Suplementy diety i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego
Ilość powiadomień RASFF	65	34

Tabela 2 Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie artykułów

Rysunek 2 Ilość powiadomień systemu RASFF - Żywność /Suplementy diety

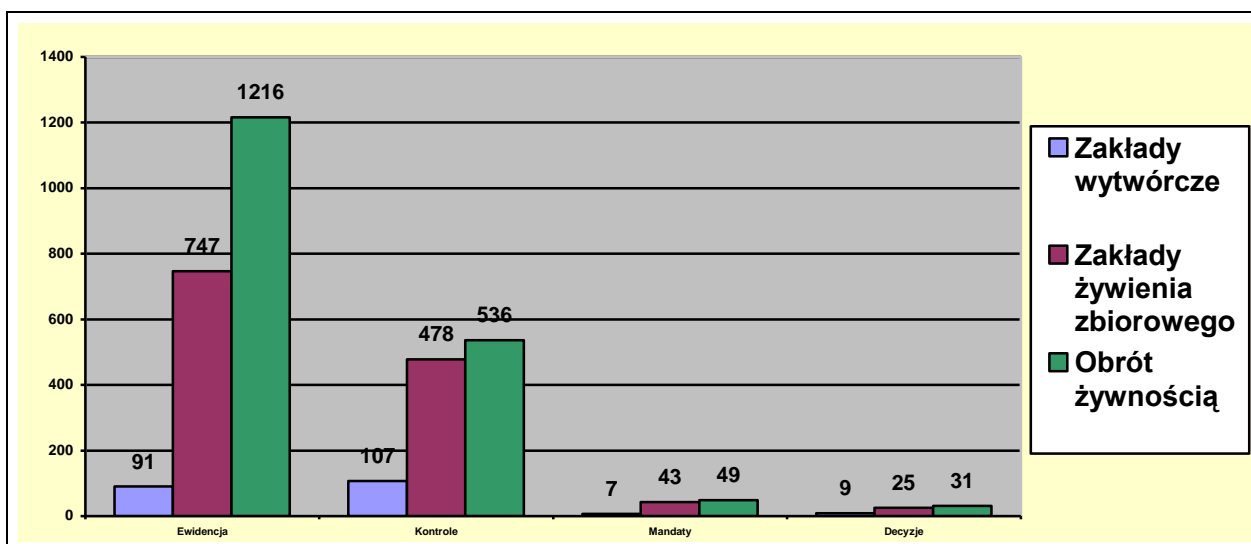
Sekcja HŻŻiPU w 2016 roku w ramach urzędowej kontroli żywności sprawowała nadzór nad **5013** obiektami żywieniowo-żywnościowymi w tym **2054** usytuowanymi na terenie miasta Gliwice.

Lp.	Grupa obiektów	Ilość zakładów wg/ewidencji	Ilość kontroli	Decyzje terminowe	Mandaty	
					Ilość	Suma
1	Zakłady wytwórcze (w tym kosmetyków)	91	107	9	7	950
2	Zakłady żywienia zbiorowego	747	478	25	43	7700

3	Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	1216	536	31	49	6950
RAZEM		2054	1121	65	99	15600

Tabela 3 Wyniki działalności Sekcji HŻŻ i PU na terenie miasta Gliwice w 2016 r.

PPIS w Gliwicach na terenie miasta Gliwice wydał **65** decyzji administracyjnych w tym **53** nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień technicznych, **3** o nieprzydatności środków spożywczych dla żywienia ludzi oraz **9** przedłużających wykonanie nakazów. Natomiast osoby odpowiedzialne za nieprawidłowy stan sanitarny ukarano **99** mandatami na łączną kwotę **15 600 zł**.

Rysunek 3 Wyniki działalności Sekcji HŻŻ i PU na terenie miasta Gliwice w 2016 r.

W zakładach do najczęściej występujących nieprawidłowości w zakresie stanu techniczno – sanitarnego należą:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń zakładu: podłóg, ścian, sufitów, drzwi,

- zniszczony sprzęt, urządzenia i inne składniki wyposażenia, które stykają się z żywnością.

Do głównych uchybień i nieprawidłowości w zakresie higieny produkcji i dystrybucji w tej grupie obiektów należy:

- nie zachowanie czystości w pomieszczeniach zakładu,
- nieprawidłowe warunki magazynowania, pakowania, transportu.

Do głównych uchybień w zakresie zarządzania zakładem, kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności należą:

- nieprawidłowe procedury i ich realizacja w zakresie GHP i GMP HACCP,
- brak prowadzonych badań właścicielskich.

W 2016 r. PPIS w Gliwicach wydał **243** decyzje zatwierdzające w zakładach wytwórczych, żywienia zbiorowego i obrotu działających na terenie Gliwic.

W ramach urzędowej kontroli żywności zgodnie z planem poboru próbek na 2016 r. ww. okresie pobrano **379** próbek środków spożywczych w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, pozostałości pestycydów, metali skażeń promieniotwórczych itd.

Zakłady Wytwórcze

Na terenie działania PSSE w Gliwicach znajdują się głównie małe i średnie zakłady wytwórcze przeważnie zlokalizowane w budynkach mieszkalnych, w zwartej zabudowie miasta lub w domach jednorodzinnych, co w większości przypadków pozbawia je możliwości rozbudowy i modernizacji. Nadal funkcję podstawową pełnią małe zakłady produkcyjne zatrudniające od 1-10 osób. W ww. zakładach opracowane i stosowane są procedury oraz instrukcje dotyczące zasad GHP i GMP, jednakże nie zawsze prowadzone są systematyczne zapisy potwierdzające ich realizację.

W 2016 r. w zakładach wytwórczych przeprowadzono **107** kontroli sanitarnych w trakcie, których nałożono **7** mandatów karnych na kwotę **950 zł.** oraz wydano **9** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Stan techniczny zakładów produkcyjnych ulega pogorszeniu w związku z niskimi nakładami na bieżące remonty. Wynika to z przyczyn ekonomicznych między innymi z małej podaży na określone produkty żywności i konkurencją dużych dyskontów.

Na terenie Gliwic zlokalizowany jest zakład produkcyjny „**Unifet**”, prowadzący działalność w zakresie mieszania tłuszczów roślinnych i zwierzęcych stałych. W ofercie firmy znajdują się głównie: margaryny do wyrobów cukierniczych, frytury, tłuszcze specjalistyczne: kokosowe, palmowe, mieszanki tłuszczów w blokach oraz w płynie, tłuszcze do pieczenia i smażenia: frytek, ryb, mięs, chipsów, pączków i innych produktów smażonych. Zakład zatrudnia około 60 osób w tym 23 bezpośrednio przy produkcji. W 2014 r. rozpoczęto modernizację oraz rozbudowę ww. zakładu, która została ukończona w lipcu 2016 r. w wyniku czego na wniosek Strony wydano nową decyzję zatwierdzającą. Ponadto w bieżącym roku zakład uzyskał Certyfikat w zakresie Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Żywności ISO 22000:2005, certyfikat potwierdzający spełnianie wymagań standardu IFS Ford oraz GLOBAL STANDARD for FOOD SAFETY wydane przez DQS CFS GmbH, August-Schanz-Strabe 21, 60433 Frankfurt Am Main, Germany w zakresie produkcji margaryn i tłuszczów 100 % dla przemysłu spożywczego. W 2016 r. w ww. zakładzie pobrano do badań laboratoryjnych środek spożywczy pn.: „**Frytura uniPALM**”, do badań laboratoryjnych w ramach monitoringu żywności w kierunku 3-MCPD. Zgodnie z otrzymanym sprawozdaniem z badań próbek **nie kwestionowano** w badanym zakresie.

W 2016 roku w zakładzie garmażeryjnym „**KUCHNIA CENTRALNA**” PSS „**SPOŁEM**” Gliwice przeprowadzono 2 kontrole sanitarne w tym 1 tematyczną. Zakład ten prowadzi działalność w zakresie produkcji i sprzedaży wyrobów garmażeryjnych np.: pierogi, gołąbki, kluski, naleśniki, krokiety przygotowywanych od surowca do gotowego wyrobu oraz ich dystrybucji do odbiorców własnych i zewnętrznych na terenie miast Gliwice, Zabrze, Knurów w opakowaniach jednostkowych oraz transportowych zbiorczych wielokrotnego użytku. Dzienna produkcja wynosi ok. **300** kg w tym ok. **13%** wyrobów garmażeryjnych z udziałem mięsa. W zakładzie przy produkcji zatrudnionych jest 9 osób personelu. Działalność ww. asortymentu odbywa się głównie w godzinach nocnych tj. od 22.00 do 6.00 rano. Dystrybucja zlecona jest zewnętrznej firmie dysponującej samochodem izotermicznym w ramach usług. Podczas przeprowadzonych kontroli sanitarnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

Natomiast na terenie miasta Gliwice zakładem produkującym mieszanki cukierniczopiekarnicze, dodatki do pieczywa oraz w ograniczonym asortymencie koncentraty spożywcze oparte na bazie mąki sojowej jest firma „**ecoTrade**”. Do produkcji swych

wyrobów firma stosuje mąkę sojową dostarczaną od kilku dystrybutorów, którzy podlegają ciągłej ocenie i weryfikacji.

W zakładzie w ramach opracowanego systemu HACCP, prowadzona jest stała ocena dostawców. Wszystkie surowce posiadają niezbędne świadectwa jakości oraz certyfikaty analizy dostarczane wraz z surowcem przez producenta, w ramach opracowanych procedur w systemie HACCP ustalony został roczny harmonogram i sposób weryfikacji surowców mogących zawierać GMO. W związku z powyższym w ramach własnych działań zlecane są do zewnętrznego laboratorium posiadającego akredytację w tym zakresie badania laboratoryjne pozyskiwanej do produkcji mąki sojowej. Podczas przeprowadzonej kontroli sanitarnej nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ponadto w Gliwicach usytuowane są dwa zakłady piekarnicze zaopatrujące w pieczywo sieć sklepów **Biedronka**.

Jednym z nich jest firma **MDJ** Spółka Jawna zatrudniająca 191 pracowników produkcyjnych pracująca w systemie na trzy zmiany. Zakład produkuje pieczywo w szerokim asortymencie dla ww. sieci sklepów na terenie województwa śląskiego i małopolskiego – zaopatrując 112 placówek. Ponadto ww. zakład posiada własną sieć 20 sklepów na terenie miasta Gliwice i Zabrze. W zakładzie dziennie produkowane jest pieczywo w różnym asortymencie w ilości około 30 ton. Firma rozwija się ekspansywnie otwierając sukcesywnie nowe placówki firmowe prowadzące nie tylko sprzedaż pieczywa i wyrobów ciastkarskich, ale również produkcji na miejscu kanapek oraz przygotowania świeżo wyciskanych soków owocowo warzywnych. Podczas przeprowadzonej kontroli sanitarnej nie stwierdzono nieprawidłowości.

Drugim zakładem o dużej produkcji piekarniczej jest piekarnia **PSS „SPOŁEM” Gliwice**, która zaopatruje sieć sklepów Biedronka na terenie miasta Gliwice, „Carrefour” w Zabrzu, Tarnowskich Górach i Pyskowicach oraz „Kaufland” w Zabrzu i Tarnowskich Górach. Łącznie zaopatrywane są 25 placówek do, których dostarczanych jest miesięcznie około 120 ton pieczywa w różnym asortymencie. Ponadto do placówek własnych i pozostałych dostarczanych jest miesięcznie około 50 ton ww. produktów. W zakładzie piekarniczym zgodnie z wcześniej opracowanym planem remontów prowadzone są prace mające na celu podniesienie standardu poszczególnych pomieszczeń. Ponadto w zakładzie usytuowana jest ciastkarnia zaopatrująca w większości w wyroby ciastkarskie własne sklepy firmowe. Podczas przeprowadzonej kontroli sanitarnej nie stwierdzono nieprawidłowości.

Na terenie miasta Gliwic działalność prowadzi Zakład substancji dodatkowych stosowanych w przemyśle spożywczym oraz Zakład konfekcjonowania substancji dodatkowych dla przemysłu spożywczego firmy **Avantor Performance Materials Poland S.A.** W ww. zakład produkcyjny zajmuje się produkcją substancji dodatkowych stosowanych w przemyśle spożywczym tj.: di-sodu wodorofosforan 12. Hydrat E 339[ii], tri-sodu cytrynian 2. Hydrat E 331 [iii] w ciągu linii technologicznej zamkniętej. Natomiast w drugim zakładzie konfekcjonowane są substancje dodatkowe stosowane w przemyśle spożywczym tj.: benzoesan sodu E 211 oraz kwas cytrynowy E330 zgodnie z zamówieniami klientów. W zakładzie prowadzone są procedury oparte na systemie zasad HACCP, GMP, RL oraz FAMI – QS, ISO 9001 znajduje się również laboratorium analityczne, w którym prowadzone są badania fizyko – chemiczne i mikrobiologiczne. W 2016 r. przeprowadzono w ww. zakładach dwie kontrole sanitarne podczas których, nie stwierdzono nieprawidłowości.

W ocenianym okresie w 2 zakładach młynarskich będących pod nadzorem tutejszej Stacji. pobrano do badań laboratoryjnych **5** próbek mąki oraz **7** próbek zbóż (pszenicy i żyta) w kierunku metali szkodliwych dla zdrowia, mikotoksyn, skażeń promieniotwórczych – badania próbek nie wykazały przekroczeń badanych parametrów Podczas przeprowadzonych w ww. zakładach kontroli sanitarnych nie stwierdzono nieprawidłowości. Ponadto w ramach obowiązujących procedur w zakładach dokonywana jest ocena organoleptyczna surowców oraz w laboratoriach zakładowych przeprowadzane są analizy jakościowe tj.: zawartość glutenu, wilgotność, liczba opadania, jakość glutenu itp., a dla wyrobów gotowych wystawiane są świadectwa jakości.

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego i otwartego

Na terenie Gliwic zlokalizowanych jest **747** zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego. W 2016 r. w zakładach żywienia zbiorowego przeprowadzono **478** kontroli sanitarnych w trakcie, których nałożono **43** mandatów karnych na kwotę **7 700 zł** oraz wydano **25** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących wykonanie stwierdzonych nieprawidłowości podczas kontroli.

W omawianym okresie skontrolowane **2** zakłady zgodnie z harmonogramem kontroli uzyskały **wysoką** kategorię ryzyka z czego **1** oceniono jako niezgodny z wymaganiami.

W ocenionych zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego w obszarze stanu technicznego oraz obszarze utrzymania czystości i porządku stwierdzono rażące nieprawidłowości.

Wysokie ryzyko stwierdzono w następujących zakładach:

- w restauracji w Gliwicach przeprowadzono kontrole sanitarne, w tym interwencyjną, stwierdzono niebagatelne uchybienia stanu sanitarno-higienicznego: pomieszczenia zakładu utrzymane brudno, w nieładzie, obecność owadów latających (much), rozszerzenie działalności zakładu o podawanie potraw na naczyniach wielokrotnego użytku, które są myte w zmywarce w kuchni głównej, brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, brak etykiet części surowców używanych do produkcji, brak środków higieny rąk, nie dokonywanie zapisów w ramach systemu HACCP. Zakład sklasyfikowano jako wysokiego ryzyka z sumą punktów **58**. Osobę odpowiedzialną ukarano mandatem karnym na kwotę 300 zł oraz wydano decyzję terminową nakazującą wymianę zniszczonych blatów roboczych oraz baterii przy umywalce do mycia rąk dla personelu oraz przy zlewie do mycia sprzętu produkcyjnego, odnowienie trudnych do utrzymania czystości podłóg w pomieszczeniach zakładu,
- w zakładzie małej gastronomii zlokalizowanym w Centrum Handlowym FORUM, który uzyskał wysoką kategorię ryzyka w części technicznej jak i sanitarnej stwierdzono brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu, nieprawidłowe przechowywanie gotowych potraw tj. w uszkodzonych plastikowych pojemnikach bez zabezpieczenia przed zanieczyszczeniami, brak segregacji w urządzeniach chłodniczych oraz brak prawidłowej odzieży roboczej zatrudnionego personelu. Ponadto właściciel zakładu nie prowadził na bieżąco dokumentacji Dobrej Praktyki Higienicznej, Produkcyjnej oraz systemu HACCP. W związku z powyższym osobę odpowiedzialną w zakładzie ukarano mandatem karnym na kwotę 200 zł. oraz wydano decyzję administracyjną represyjną nakazującą usunięcie uchybień.

Na terenie miasta Gliwice, zlokalizowanych jest między innymi **5** dużych zakładów prowadzących tzw. „działalność cateringową” w zakresie produkcji dań od surowca do gotowego wyrobu, usług w zakresie przygotowywania posiłków na zamówienie dla stałych odbiorców i indywidualnych zleceń konsumentów. Posiłki transportowane są przeważnie do wydawalni szkolnych, przedszkolnych, żłobków oraz innych zakładów pracy. W zależności od odbiorców oraz warunków technicznych panujących w wydawalniach posiłki wydawane są naczyniach wielokrotnego lub jednorazowego użytku. Zakłady te inwestują w nowoczesny sprzęt i aparaturę potrzebną do obsługi cateringu oraz transport.

Do zakładów świadczących usługi w zakresie dostaw potraw gotowych należą „IWO”, „FUZJA”, „Pracownia Dobrego Smaku”, „Polskie Przysmaki”, „Twoje Zdrówko”. Ogółem dziennie przygotowywanych było około **2 290** posiłków.

W Gliwicach znajduje się również stołówka studencka, w której zatrudnionych jest 15 pracowników przygotowujących ok. 650 posiłków obiadowych na dobę. Z posiłków korzystają głównie studenci znajdującej się w pobliżu Politechniki Śląskiej. Na terenie ww. zakładu organizowane są również przyjęcia okolicznościowe. W 2016 r. w wyniku przeprowadzonej kontroli sanitarnej stwierdzono brudne i zniszczone ściany w korytarzu komunikacyjnym na zapleczu zakładu. W związku z powyższym wydano decyzję administracyjną represyjną nakazującą odnowienie zniszczonych ścian w pomieszczeniach żywnościowych zakładu, a przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

W 2016 roku w placówkach oświatowych dokonano oceny jadłospisów w ramach zleconej „**Akcji żywienie w placówkach oświatowych**”, w której polecono przeanalizowanie minimum **25%** jadłospisów z placówek oświatowych na podległym terenie. W związku z powyższym w skontrolowanych obiektach żywienia zbiorowego dokonano oceny **66** jadłospisów pobranych w trakcie 40 kontroli, co stanowi **25,58%** spośród **258** obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji, co ujęto w tabeli nr 4.

Rodzaj obiektu	Rodzaj żywienia	Ilość jadłospisów skontrolowanych
Szkoły	Kuchnia własna	7
Przedszkola	Kuchnia własna	20
Szkoły	Wydawalnia posiłków	18
Przedszkola	Wydawalnia posiłków	18

Tabela 4

Do oceny jadłospisów wzięto pod uwagę Normy żywienia z 2012 roku oraz Rozporządzenie Ministra Zdrowia, które uległo zmianie od 1 września 2016 roku - w znowelizowanym rozporządzeniu włączono nowe produkty wcześniej zakazane.

W ocenianym okresie w pierwszym półroczu tylko 2 jadłospisy wykazały nieprawidłowości, których jakościową ocenę posiłków przeprowadzono na podstawie wytycznych Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2015 r. (Dz. U. 2015 poz. 1256). Przeprowadzona analiza wykazała w nieprawidłowości pod względem:

- niepodawania dzieciom owoców do posiłków obiadowych w każdy dzień analizowanej dekady. W analizowanym jadłospisie napój tj.: kompot podawany do obiadu traktowany był jako owoc,
- technologii przygotowywania posiłków i podawaniem dzieciom zbyt dużej ilości potraw smażonych.

W związku z powyższym zobowiązano Strony do podjęcia działań mających na celu wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości i pisemnego poinformowania o sposobie ich usunięcia. W obydwu przypadkach Strony pisemnie poinformowały o wyeliminowaniu stwierdzonych nieprawidłowości.

W wyniku przeprowadzonych analiz 64 jadłospisów dekadowych sprawdzonych pod kątem ilościowym stwierdzono, że wszystkie:

- zabezpieczyły dobowe zapotrzebowanie na energię dla analizowanej grupy,
- zawierały prawidłowy rozkład posiłków w ciągu dnia,
- były zróżnicowane pod względem doboru produktów z poszczególnych grup,
- zawierały codzienne porcje warzyw i /lub owoców.

Ponadto jadłospisy poddano ocenie **wg. skali 5- stopniowej z czego 32 uzyskało ocenę bardzo dobrą.**

Lp.	Posiłek (dowolny, np. śniadanie lub obiad)	Ocena
1)	Węglowodanowo-tłuszczowy	niedostateczna
2)	Węglowodanowo-tłuszczowy plus białko zwierzęce	ledwo dostateczna
3)	Węglowodanowo-tłuszczowy plus białko zwierzęce, w tym białko z mleka	dostateczna
4)	Węglowodanowo-tłuszczowy plus białko zwierzęce, plus warzywa, owoce	dobra
5)	Węglowodanowo-tłuszczowy plus białko zwierzęce, w tym białko z mleka , plus warzywa, owoce	bardzo dobra

Tabela 5 Jakościowa ocena posiłków wg skali 5-stopniowej

Jakościowa ocena według wyżej wymienionej skali wykazała, że najczęstszym posiłkiem w analizowanych jadłospisach był posiłek węglowodanowo - tłuszczowy plus białko zwierzęce, w tym białko z mleka plus warzywa, owoce.

Natomiast najczęstszym błędem w jadłospisach było nieprawidłowe rozłożenie energii z poszczególnych grup składników pokarmowych białek, tłuszczy i węglowodanów. Zazwyczaj energia pochodząca z białka przekraczała zalecane normy dobowego zapotrzebowania, wynikało to z podawania dzieciom za dużych porcji mięsa, mleka, wędlin w stosunku do grupy tłuszczy i węglowodanów.

W związku ze stwierdzonymi nielicznymi nieprawidłowościami w sporządzonych jadłospisach wystosowano pisma do ocenianych dysponentów ww. placówek oświatowych i zwrócono uwagę na konieczność podjęcia stosownych działań mających na celu ich wyeliminowanie .

Miejsca obrotu żywnością

Na terenie Gliwic zlokalizowanych jest **1216** zakładów obrotu żywnością, w których, przeprowadzono **536** kontroli, nałożono **49** mandatów karnych na kwotę **6950 zł.** oraz wydano **31** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli.

Na terenie miasta **Gliwice** zlokalizowanych jest **5** dużych centrów handlowych „**FORUM**”, „**ARENA**”, „**TESCO**”, „**EUROPA CENTRALNA**” i „**AUCHAN**” przy trasie A4 z kompleksami handlowo – usługowymi.

W Centrum Handlowym „**FORUM**” przy ul. Lipowej w Gliwicach pod nadzorem znajduje się 18 zakładów żywnościowo – żywnościowych z czego 13 zakładów to obiekty żywienia zbiorowego, 4 obrotu żywnością oraz apteka zakwalifikowana jako inne obiekty obrotu żywnością. W 2016 r. na terenie Centrum Handlowego FORUM powstała mała gastronomia należąca do sieci KFC, oferująca do sprzedaży szeroki asortyment produktów podawanych na ciepło. Ogółem w ww. Centrum Handlowym przeprowadzono 25 kontroli sanitarnych, nałożono 2 mandaty karne na kwotę 300 zł., głównie za niewłaściwy stan higieniczno – sanitarny obiektów. Kontrole sanitarne zostały przeprowadzone zgodnie z planem pracy Sekcji HŻŻiPU, w tym planowanym poborem próbek żywności oraz powiadomieniami systemu RASFF, a także złożonymi interwencjami klientów. Na terenie Centrum Handlowego FORUM znajduje się hipermarket Carrefour.

W 2016 r. w obiekcie przeprowadzono 5 kontroli interwencyjnych, w związku ze zgłoszonymi w tutejszej stacji informacjami klientów oraz powiadomieniami RASFF. Dotyczyły one min. wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminów ważności oraz o zmienionych cechach sensorycznych. W ww. hipermarkecie ogółem pobrano do badań 4 próbki środków spożywczych w kierunku zawartości substancji dodatkowych. Wyników badań nie kwestionowano.

Na terenie centrum handlowego „**ARENA**” zlokalizowanych jest 8 zakładów żywnościowo – żywnościowych, 8 obiektów obrotu żywnością, innych obiektów obrotu żywnością 6 oraz 3 obiekty z materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Głównym obiektem handlowym jest hipermarket Carrefour. W 2016 r. ogółem przeprowadzono 12 kontroli sanitarnych, w tym 6 kontroli w hipermarkecie podczas których za stwierdzone nieprawidłowości dotyczące stanu technicznego w wyniku czego została wydana decyzja administracyjna represyjna. Kontrole sanitarne zostały przeprowadzone zgodnie z planem, a także dotyczyły interwencji klientów, również poboru próbek do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli. Kontrole interwencyjne dotyczyły niewłaściwej jakości sprzedawanych podrobów drobiowych i mięsa drobiowego. W jednym przypadku kontrole przeprowadzono przy współudziale przedstawiciela Inspekcji Weterynaryjnej w Gliwicach. W obu przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości, co nie potwierdziło zasadności wniesionych zarzutów.

W ww. hipermarkecie ogółem pobrano do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli pobrano 5 próbek żywności, w tym 3 w kierunku metali oraz 2 próbki w kierunku pestycydów.

Na terenie centrum handlowego **Tesco Extra** w Gliwicach znajduje się hipermarket Tesco Extra, 1 zakład małej gastronomii oraz 3 stoiska sprzedaży artykułów spożywczych. Hipermarket Tesco Extra na swoim terenie posiada piekarnię oraz zakład małej gastronomii, w której oferowane są potrawy w systemie samoobsługi. Obiekty te posiadały wystarczającą ilość pomieszczeń, wyposażone były w odpowiednią ilość urządzeń i sprzętów, zapewniających prawidłowe warunki do produkcji żywności. W 2016 r. zostało przeprowadzonych 9 kontroli sanitarnych na terenie centrum handlowego w tym 5 w hipermarkecie. W związku ze złożoną interwencją dotyczącą niewłaściwej jakości mięsa surowego w hipermarkecie przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną. Ponadto w związku z brakiem przestrzegania higieny sprzedaży towarów piekarniczych i ciastkarskich luzem

nałożono 1 mandat karny na kwotę 250 zł. Z uwagi na cieszącą się dużą popularnością sprzedaży internetowej żywności, celem usprawnienia odbioru zamówień internetowych przez indywidualnych działa punkt odbioru ww. zamówień zlokalizowany na parkingu centrum handlowego Tesco Extra.

W omawianym okresie do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli pobrano 48 próbek, w tym 40 w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 3 próbki w kierunku kwasu erukowego oraz 5 w kierunku oceny organoleptycznej.

Centrum Handlowe „**EUROPA CENTRALNA**” jest największym kompleksem zakładów żywnościowo - żywnościowym na terenie miasta Gliwice. W centrum handlowym „EUROPA CENTRALNA” zlokalizowanych jest 31 zakładów żywnościowo-żywnościowych w tym 5 zakładów prowadzących sprzedaż materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Najliczniejszą grupę obiektów żywnościowych stanowi 12 zakładów małej gastronomii. W bieżącym roku przeprowadzonych zostało 12 kontroli, podczas których nałożono 2 mandaty karne na kwotę 400zł oraz wydano 1 decyzję terminową na poprawę stanu technicznego. Przeprowadzone kontrole sprawdzające potwierdziły wykonanie zarządzeń. Na terenie centrum znajduje się hipermarket Tesco Extra Helical w obrębie którego, znajduje się piekarnia oraz zakład małej gastronomii, w którym odbywa się sprzedaż oferowanych potraw w systemie samoobsługi. W obiektach tych przeprowadzono łącznie 12 kontroli. Zakresem jednej z kontroli była ocena stosowania oświadczeń dotyczących produktów kosmetycznych oraz znakowania wybranego losowo produktu kosmetycznego, ww. kontrola nie wykazała nieprawidłowości. W miesiącu lipcu przeprowadzono kontrolę interwencyjną w związku z petycją klienta dotyczącą bytności owadów latających na niezabezpieczonych wyrobach piekarniczych oferowanych do sprzedaży w systemie samoobsługi. Kontrola potwierdziła stawiane zarzuty, za stwierdzone nieprawidłowości nałożono mandat karny w wysokości 200zł i nakazano w terminie natychmiastowej wykonalności podjąć działania korygujące i naprawcze. Kontrole sprawdzające potwierdziły wykonanie doraźnych zaleceń. Ponadto po otrzymaniu pisemnej wiadomości od Powiatowego Lekarza Weterynarii w Gliwicach o wykryciu w makreli wędzonej bakterii *Listeria monocytogenes* przeprowadzono kontrolę tematyczną dotyczącą sprawdzenia procedur i działań korygujących mających na celu wyeliminowania zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi. W 2016r. do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli pobrano 26 próbek, w tym 10 próbek w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 8 próbek w kierunku zawartości substancji

dodatkowych, 5 próbek w kierunku zawartości azotanów, 2 próbki w kierunku zawartości jodu oraz 1 próbkę w kierunku zawartości witamin.

Centrum Handlowe „**AUCHAN**” skupia obiekty produkcyjne żywności, obrotu żywnością oraz zakłady żywienia zbiorowego, w tym punkty małej gastronomii. W 2016 roku hipermarkecie Auchan, piekarni, ciastkarni oraz punkcie małej gastronomii przeprowadzono **8** kontroli, w tym 2 planowane. W jednym przypadku stwierdzono w dziale piekarniczym nieprawidłowości sanitarno-higieniczne, za które osobę winną ukarano mandatem karnym w wysokości 200zł. Pozostałe to kontrole tematyczne w związku z poborem próbek żywności oraz systemem RASFF. W 2016 roku w pasażu centrum handlowego rozpoczęła działalność nowo powstała restauracja specjalizująca się w daniach orientalnych pod nazwą „GUTY FOOD” w miejscu zlikwidowanego zakładu małej gastronomii. W omawianym okresie do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli pobrano w sumie 43 próbki, z czego 40 w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 1 próbka w kierunku pozostałości pestycydów, 1 próbka w kierunku 3-MCPD oraz 1 próbka w kierunku WWA.

W pasażu obiektu zlokalizowane są 1 zakład małej gastronomii i 2 żywienia zbiorowego, w których przeprowadzono 3 kontrole.

Ponadto w pomieszczeniach zaplecza administracyjno-socjalnego znajduje się stołówka pracownicza dla żywienia pracowników zatrudnionych w firmie AUCHAN, której przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną kompleksową i nie stwierdzono nieprawidłowości. Ponadto w pomieszczeniach hipermarketu AUCHAN na bieżąco dokonywane są niezbędne prace remontowe, a tym samym stan techniczny pozostaje w dobrej kondycji, a wydzielony dział mięsny nadzorowany przez Rejonowy Inspektorat Weterynarii w Gliwicach.

W znaczącym stopniu istotnym elementem zaopatrzenia klientów stanowią sklepy sieciowe typu: **TESCO, LIDL, CARREFOUR, SIMPLY, BIEDRONKA, POLOMARKET, NETTO, Stokrotka, Eko, Fresh Market, Żabka, Małpka.**

Na terenie miasta Gliwice znajdują się obecnie 4 place i 1 hala targowa, w 2016 r. na targowiskach przeprowadzono ogółem 52 kontrole sanitarne w wyniku stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień wydano 2 decyzje terminowe i nałożono 7 mandatów karnych na kwotę 900 zł.

Głównym miejscem dokonywania zakupów przez mieszkańców Gliwic jest hala targowa usytuowana przy ul. Pod Murami. W 2016 r. w związku z wprowadzeniem strefy płatnego parkowania zmniejszyła się liczba klientów dokonujących zakupów. W związku

z powyższym właściciele obiektów zawieszali działalność lub ograniczali godziny handlu oraz asortyment sprzedawanych środków spożywczych lub dokonują zmiany branży na artykuły przemysłowe.

W hali targowej znajdują się 24 boksy handlowe z artykułami spożywczymi takimi jak: warzywa, owoce, słodyczne, wyroby ciastkarskie i piekarnicze, wędliny oraz 5 punktów sprzedaży mięsa. Ogółem przeprowadzono 7 kontroli sanitarnych w tym 3 prowadzących sprzedaż mięsa z uwzględnieniem jego legalności pochodzenia i jakości zdrowotnej w związku przypadkami wystąpienia Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF) - nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Na targowisku przy ul. Lipowej usytuowanych jest 21 punktów handlowo - gastronomicznych w tym 13 z mięsem i jego przetworami. Punkty te posiadają dostęp do bieżącej wody i energii elektrycznej. Sprzedaż odbywa się dwa razy w tygodniu, ogółem przeprowadzono 31 kontroli w tym 3 interwencyjne w związku ze złożonymi petycjami klientów na nieodpowiednie warunki sprzedaży oscypków i wędlin. Podczas przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości w ww. zakresie, a osoby odpowiedzialne ukarano 3 mandatami karnymi na kwotę 500 zł. Podczas kontroli sprawdzających stwierdzono, że nieprawidłowości dotyczących sprzedaży oscypków zostały usunięte natomiast sprzedaż wędlin została zlikwidowana.

Ponadto przeprowadzono 12 kontroli kioskach mięsno wędliniarskich w związku z przypadkami wystąpienia Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF) - nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

W 2016 r. istniejący plac handlowy przy ul. Czajki Gliwicach został przebudowany na kompleks pawilonów handlowych na podstawie projektu uzgodnionego w zakresie wymogów higienicznych i zdrowotnych. Wszystkie kioski posiadają podłączenia do instalacji wodociągowej kanalizacji i elektrycznej. W miesiącu grudniu dokonano 3 odbiorów kiosków handlowych, pozostałe punkty sprzedaży w trakcie przygotowania do rozpoczęcia działalności.

W omawianym okresie na terenie giełdy samochodowej skontrolowano 3 zakłady żywieniowo - żywnościowe, w których przeprowadzono 3 kontrole. W związku z budową trasy średnicowej zlikwidowano jeden plac targowy, na którym usytuowanych było 10 punktów handlowo-gastronomicznych. Obiekty gastronomiczne znajdujące się na placu starej części giełdy samochodowej ulegają likwidacji. Obecnie pod nadzorem tutejszej Stacji znajdują się 3 punkty gastronomiczne.

Nadzór nad obrotem grzybami

W PSSE w Gliwicach w Sekcji HŻŻIPU **dwóch pracowników** posiada uprawnienia klasyfikatorów grzybów świeżych. Na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach udostępniono ulotkę pt. „**Podstawowe Zasady Bezpiecznego Grzybobrania**” opracowaną przez Głównego Inspektora Sanitarnego.

W okresie letnio – jesiennym w siedzibie tutejszej Stacji prowadzone były konsultacje dla zainteresowanych osób na temat grzybów. Udzielono **14** konsultacji prywatnym osobom w sprawie klasyfikacji gatunkowej przyniesionych do oceny grzybów. Natomiast dla osób zbierających indywidualnie grzyby rosnące w warunkach naturalnych przeznaczone do celów handlowych nie wydawane były **atesty** na grzyby świeże potwierdzające ich zgodność gatunkową.

Ponadto w 2016 r. w ramach urzędowej kontroli pobrano do badań laboratoryjnych w kierunku metali 2 próbki grzybów suszonych. Z otrzymanych sprawozdań z badań wynika, że oznaczone parametry w próbkach nie przekraczały dopuszczalnych wartości.

Akcje

W 2016 r. podejmowano wiele dodatkowych działań wynikających między innymi z sytuacji bieżącej:

- kontroli punktów sprzedaży żywności trakcie trwania tzw. „Jarmarku świątecznego” organizowanego na terenie Rynku w Gliwicach oraz imprezy studenckiej „IGRY”,
- bloków żywienia w trakcie trwania wypoczynku zimowego i letniego 2016 r. dzieci i młodzieży,
- kontroli zakładów żywnościowych w ramach realizacji zadań podczas trwania uroczystości związanych z organizacją „Świątowych Dni Młodzieży Kraków 2016r.”,
- przeprowadzenia analizy jadłospisów dekadowych w zakładach żywienia zbiorowego w szkołach i przedszkolach, żłobkach,
- zebrania danych do przeprowadzenia analizy jadłospisów oraz alergii/nietolerancji pokarmowych w zakładach żywienia zbiorowego w żłobkach,
- zbierania danych i pobór posiłków do przeprowadzenia analizy jadłospisów z wyznaczonych diet w zakładach żywienia zbiorowego szpitalach, które prowadziły żywienie pacjentów we własnym zakresie,

- wzmożonych i wnikliwych kontroli głównie w sklepach, na targowiskach, w zakładach żywienia zbiorowego celem wykrycia nielegalnej sprzedaży produktów pochodzenia wieprzowego oraz dziczyzny w związku wystąpieniem w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF).

Akcja "Światowe Dni Młodzieży"

W związku z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego uczestników podczas organizowanych „XXXI Światowych Dni Młodzieży Kraków 2016” Główny Inspektor Sanitarny wydał zarządzenie Nr 56/2016 z dnia 23 marca 2016 r. w sprawie utworzenia Sztabu Centralnego Głównego Inspektora Sanitarnego w celu koordynowania i monitorowania działań podejmowanych przez komórki organizacyjne GIS. Na terenie objętym nadzorem PPIS w Gliwicach, zgodnie z poleceniem Śląskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego (dalej: ŚPWIS) przeprowadzono 4 kompleksowe kontrole sanitarne w zakresie higieny żywności i żywienia w podmiotach leczniczych przy współdziałaniu sekcji Epidemiologii i Higieny komunalnej. Skontrolowano 3 bloki żywienia w systemie cateringowym w szpitalach oraz 1 kuchnię mleczną.

W ww. zakładach nie stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-technicznych oraz na podstawie arkusza oceny zakładu ustalono ryzyko niskie w zakładach. Ponadto w okresie 13.07.- 22.07.2016 skontrolowano 18 obiektów (5 restauracji, 4 zakłady małej gastronomii, 6 stołówek szkolnych, 1 wydawalnię szkolną, 2 zakłady usług cateringowych), które świadczyły usługi żywieniowo-żywnościowe dla pielgrzymów. Przeprowadzono 19 kontroli (w tym 2 sprawdzające) w dwóch restauracjach podczas których, stwierdzono nieprawidłowości sanitarne, za które ukarano właścicieli 2 mandatami karnymi na sumę 300 zł.

Akcja „ASF”

W związku z występowaniem w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF) Główny Inspektor Sanitarny polecił prowadzenie wzmożonego nadzoru nad sprzedażą mięsa oraz odpadami gastronomicznymi w zakładach żywienia zbiorowego, a także przekazywania informacji o przeprowadzonych kontrolach. Szczególnie polecono, aby przeprowadzić wzmożone i wnikliwe kontrole:

- targowisk, w celu wykrycia nielegalnej sprzedaży mięsa wieprzowego i produktów pochodzenia wieprzowego, a także dziczyzny (mięsa z dzika i produktów z niej otrzymywanych,
- zakładów żywienia zbiorowego w celu weryfikacji źródeł pozyskiwania mięsa wieprzowego, dziczyzny produktów z nich otrzymanych, sposób zagospodarowania odpadów z uwzględnieniem umów przedsiębiorców z firmami odbierającymi odpady oraz realności częstotliwości odbierania odpadów,
- zakładów handlu detalicznego w ramach nadzoru bieżącego, zwracać uwagę na powyższej aspekty.

W okresie od 13.09.2016 r. do 31.12.2016 r. skontrolowano ogółem 164 zakłady żywieniowo - żywnościowe, w których nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie identyfikowalności, legalności mięsa wieprzowego i dziczyzny oraz produktów, wyrobów z nich pozyskanych. W dwóch zakładach stwierdzono brak dokumentacji potwierdzających odbiór ilości odpadków kategorii kat. III tj. w sklepie w Gliwicach, za stwierdzoną nieprawidłowość został nałożony 1 mandat karny na kwotę 100 zł, oraz w restauracji w Gliwicach, nałożono 1 mandat karny na kwotę 250 zł.

Ponadto w 8 zakładach stwierdzono inne nieprawidłowości tj.:

- niewłaściwy stan sanitarny w kiosku z mięsem na targowisku w Gliwicach, ul. Lipowa, za który nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł.,
- w dwóch zakładach żywienia zbiorowego tj.: w restauracji w Gliwicach oraz w Bistro w Zabrze, stwierdzono: nieprawidłowy stan sanitarny, brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, nieprawidłowe pojemniki na odpady oraz nałożono ogółem 2 mandaty na kwotę 350 zł.
- w 4 sklepach stwierdzono min. nieprawidłowy stan sanitarny, brak zapisów wynikających z systemu HACCP za powyższe zostały nałożone 4 mandaty karne na kwotę 400 zł. Natomiast w sklepie firmowym w Pilchowicach, stwierdzono mielenie mięsa na tzw. „zapas” oraz brak jego prawidłowego oznakowania. Mięso mielone zostało wycofane ze sprzedaży podczas kontroli i przeznaczone do utylizacji. Za stwierdzoną nieprawidłowość nałożono 1 mandat karny w wysokości 200zł.

Ogółem w omawianym okresie przeprowadzono **164** kontrole w zakładach żywieniowo - żywnościowych tj. w **20** kioskach na targowiskach, **91** zakładach żywienia zbiorowego oraz 53 innych zakładach (4 hurtownie, 1 obiekt ruchomy, 1 zakład garmazeryjny, 47 sklepów) za stwierdzone nieprawidłowości nałożono **10** mandatów karnych na kwotę **1450** zł.

Akcja „Żywnienie w Żłobkach”

W związku z koniecznością kontroli przestrzegania przez przedsiębiorców branży spożywczej zapisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1169/2011 z dnia 25.10.2011r. w sprawie przekazywania konsumentów informacji na temat żywności, jak również rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23.12.2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych ŚPWIS polecił w piśmie przeprowadzenie we wszystkich żłobkach kontroli w zakresie zastosowania ww. przepisów. Akcja „**Żywnienie w żłobkach**” polegała na przeprowadzeniu ankiet dotyczących żywienia dzieci zapisanych do placówki w tym z alergią/ nietolerancją pokarmową jak również pobrania jadłospisów dekadowych wraz z raportami magazynowymi dotyczącymi żywienia dzieci. W 2016 roku w ewidencji PSSE w Gliwicach znajdowało się 10 żłobków z kuchniami własnymi oraz 11 wydawalni posiłków w żłobkach, do których dostarczane były posiłki przez firmy cateringowe. Działaniami w ramach akcji objęto ww. zakłady oraz dodatkowo 2 firmy cateringowe przygotowujące posiłki dla dzieci przebywających w żłobkach w tym restaurację w Zabrze, która dostarczała posiłki również do wydawalni w żłobku na terenie Bytomia. Ogółem skontrolowano 23 obiekty żywieniowe, w których przeprowadzono 23 kontrole sanitarne i pobrano 23 jadłospisy dekadowe podstawowe wraz z raportami magazynowymi w celu przeprowadzenia oceny ilościowej i jakościowej przez WSSE w Katowicach.

Z wypełnionych podczas akcji ankiet wynikało że, na 22 żłobki w 6 zadeklarowano uczęszczanie dzieci z alergią/nietolerancją pokarmową. W większości zakładów udostępniona była informacja dla rodziców o alergenach występujących w posiłkach, tylko w 3 przypadkach stwierdzono brak wykazu alergenów w jadłospisie, stwierdzoną nieprawidłowość polecono podmiotom niezwłocznie uzupełnić. Ponadto w 1 przypadku tj. w Żłobku Społecznym w Zabrzu stwierdzono:

- brak instrukcji przeznaczonej dla personelu kuchni, dotyczącej przygotowywania posiłków dla dzieci cierpiących na alergię/ nietolerancje pokarmowe,
- brak potwierdzenia pisemnego, że osoby przygotowujące jadłospis oraz personel kuchni zostały przeszkolone z zakresu alergenów znajdujących się w żywności, pomimo, że personel posiadał wiedzę na temat alergenów i miał wywieszoną listę alergenów w miejscu przygotowywania posiłków.

W zawiązku powyższym pouczono Stronę o konieczności przestrzegania ww. przepisów i niezwłocznego uzupełnienia zapisów w dokumentacji.

Import

PPIS w Gliwicach na mocy ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia sprawuje nadzór nad importem środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pochodzących z importu z krajów trzecich. W wyznaczonych miejscach; na terminalu kontenerowym w Sośnicy, na terenie Urzędu Celnego w Gliwicach oraz w magazynach importerów przeprowadzano przy współdziałaniu funkcjonariuszy Urzędu Celnego, przedstawicieli agencji celnych lub importerów przeprowadzane są kontrole przywożonych z zagranicy produktów spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

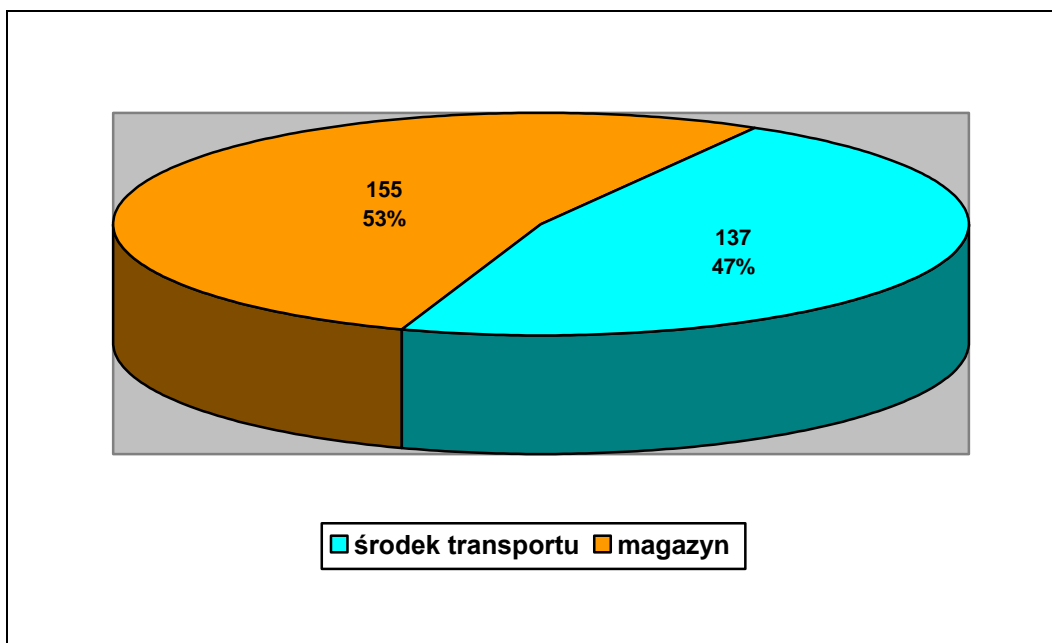
W związku z prowadzeniem nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wykonano **292** kontrole, w tym **137** kontroli na środkach transportu. Skontrolowano **230** partii środków spożywczych, **62** partie przedmiotów użytku w wyniku czego wydano **292** świadectwa jakości zdrowotnej

	Suma kontroli	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość kontroli importowych	292	230	62

Tabela 6 Ilość przeprowadzonych kontroli towarów importowanych z podziałem na kategorie artykułów

	Środek transportu (samochód, kontener)	Magazyn w urzędzie celnym lub importera
Ilość kontroli	137	155

Tabela 7 Ilość kontroli importowych z podziałem na miejsce kontroli środek transportu / magazyn

Rysunek 4 Kontrole z podziałem na miejsce

WSPÓŁPRACA Z INNYMI SŁUŻBAMI/INSPEKCJAMI

Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną

W 2016 r. Sekcja HŻŻiPU kontynuowała realizację porozumienia ramowego zawartego w 2008 r. pomiędzy Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Gliwicach i Powiatowym Lekarzem Weterynarii. Zgodnie z ww. porozumieniem w styczniu i lipcu 2015 r. przedstawiciel Sekcji HŻŻiPU przesłał Inspekcji Weterynaryjnej listę zakładów produkujących i przechowujących środki spożywcze wspólnie nadzorowanych przez inspekcje oraz listę zakładów produkujących lub przechowujących środki spożywcze, które produkują i wprowadzają na rynek pasze dla zwierząt.

Organy szczebla powiatowego obu inspekcji w ramach współdziałania i współpracy, przekazują sobie również informacje i dokumenty dotyczące naruszeń przepisów: w związku ze zgłoszonymi interwencjami oraz uzyskania wyników badań laboratoryjnych.

Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną

Porozumienie o współpracy organów Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie śląskim w 2016 r. było ściśle realizowane.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach na bieżąco powiadamiał pisemnie Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego o zamiarze przeprowadzania

kontroli w aptekach zlokalizowanych na obszarze nadzorowanym przez PPIS w Gliwicach w zakresie poboru próbek, wynikających z aktualnej sytuacji. W związku z powyższym przekazywano sobie również informacje i dokumenty dotyczące naruszeń przepisów w związku ze zgłoszonymi interwencjami oraz uzyskania wyników badań laboratoryjnych.

Współpraca z Policją

W czerwcu 2016 r. PPIS w Gliwicach poinformował pisemnie Komendę Miejską Policji w Gliwicach Wydział do Walki z Przeszecznością Gospodarczą o prowadzeniu działalności gospodarczej w zakresie sprzedaży żywności „na odległość” (sprzedaży wysyłkowej) przez Internet, za pośrednictwem serwisu Allegro.pl i strony internetowej: supleexpress.pl przez użytkownika NEW POWER TRADING bez uprzedniego złożenia wniosku o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W wyniku przeprowadzonych czynności wyjaśniających ustalono, że ww. suplementy diety zostały sprzedane przez Internet osobom indywidualnym. Powyższa działalność ww. zakresie prowadzona była bez uzyskania wpisu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W związku z powyższym PPIS w Gliwicach przekazał powyższą sprawę celem podjęcia działań zgodnie z kompetencją.

Skargi i wnioski

W Sekcji HŻŻiPU w 2016 r. w Gliwicach ogółem zgłoszono **78 interwencji (petycji)**. W odpowiedzi na zgłoszenia przeprowadzono **78** kontroli interwencyjnych. W wyniku przeprowadzonych kontroli za potwierdzone nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarnego nałożono 30 mandatów karnych na kwotę **57 500 zł** oraz wydano **3** decyzje administracyjne. W 45 przypadkach zgłoszenia uznano za bezzasadne.

Interwencje zgłaszane w Sekcji HŻŻiPU w 2016 r. dotyczyły głównie:

- sprzedaży środków spożywczych niewłaściwej jakości w tym mięsa i wędlin o nieprawidłowych cechach organoleptycznych tj. nieświeży zapach oraz nietypowa konsystencja,
- niewłaściwej jakości produktów oraz potraw w zakładach żywienia zbiorowego otwartego np. o niewłaściwych cechach sensorycznych,

- wprowadzania do obrotu przeterminowanych środków spożywczych,
- niehigienicznej sprzedaży środków spożywczych,
- niewłaściwego stanu higieniczno - sanitarnego pomieszczeń zakładu.

W 2016 r. znaczną ilość interwencji dotyczyła sklepów sieci Żabka i Freshmarket. Klienci informowali głównie tutejszą stację o sprzedaży w ww. sklepach przeterminowanych środków spożywczych oraz zatrudnianie osób bez aktualnych książeczek zdrowia do celów sanitarno epidemiologicznych.

Ocena i wnioski końcowe

Działalność PPIS w Gliwicach w obszarze HŻŻiPU w 2016 r. koncentrowała się na sprawowaniu nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością produkowanych i wprowadzanych do obrotu, poprzez prowadzenie efektywnej działalności kontrolnej w podległych zakładach. Głównym zmierzaniem było wyegzekwowanie przestrzegania obowiązujących przepisów prawa krajowego i europejskiego w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia.

W wyniku prowadzonego bieżącego nadzoru stwierdzono, że stan sanitarny zakładów utrzymuje się na porównywalnym poziomie w stosunku do 2015 r.

Potwierdzeniem powyższego faktu jest porównanie wynikowości kontroli w stosunku do roku ubiegłego. W 2015 r. wynikowość wynosiła **25,7%** natomiast w ocenianym okresie **24,45 %**. Wynikowość kontroli jest rezultatem prowadzonych intensywnych działań kontrolnych w latach ubiegłych. Procent próbek kwestionowanych z **0,5 %** uległ zwiększeniu do **1,2 %**, co było wynikiem kwestionowania próbek do badań w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych.

Od wielu lat nadal realne zagrożenie w zakresie zachowania bezpieczeństwa zdrowotnego żywności stwarza **ekspansja handlu elektronicznego**. Potwierdzeniem powyższego jest wzrastająca ilość oferowanych przez Internet, a szczególnie na **portalu allegro** środków spożywczych w tym suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

Produkcja i sprzedaż ww. produktów rozwija się bardzo dynamicznie, a ponadto w dużej mierze powiązana jest z agresywnymi kampaniami reklamowymi mającymi na

celu zwiększenia zainteresowania konsumentów. Przedsiębiorcy aktywnie rywalizując o swoich klientów nie zawsze pamiętają o przepisach prawa oraz nie zawsze rzetelnie informują o cechach i właściwościach suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, żywności wzbogaconej witaminami i składnikami mineralnymi. Ponadto oferenci ww. produktów mając na względzie korzyści finansowe często poprzez reklamę i ich opisy wprowadzają w błąd konsumentów, co do ich właściwości przypisując im działanie lecznicze.

W 2016 r. nadal prowadzono działania kontrolne w zakresie obowiązujących przepisów prawnych w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat składu żywności. Niemniej nie wszyscy dysponenci skontrolowanych zakładów posiadali pełną wiedzę na temat przekazywanych informacji klientom dla asortymentów żywności nieopakowanej zwłaszcza wykazu składników alergicznych dotyczyło to również zakładów gastronomicznych. Ponadto w związku z wejściem w życie z dniem 13.12.2016 obowiązku przekazywania informacji na temat **wartości odżywczej** produktów pakowanych producenci żywności w miarę swoich możliwości prowadzili prace przygotowawcze. Jednakże dla wielu producentów, jest to zupełna nowość, nie bardzo wiedzą, jak tę wartość wyliczać, jak ją oznaczać, itd., zwłaszcza, jeśli nie dysponują wynikami badań laboratoryjnych.

Do tej pory informacja o wartości odżywczej produktu była obowiązkowo zamieszczana tylko na niektórych środkach spożywczych (np. żywności tzw. dietetycznej, wodach mineralnych, żywności wzbogaconej witaminami i minerałami); wielu producentów zamieszczało ją także na zasadzie dobrowolności, ale zasadniczo nie była wymagana. Od grudnia zupełnie zmienia się podejście w tym zakresie. Teraz co do zasady będzie taki obowiązek, a tylko nieliczne produkty będą z niego zwolnione. Stąd obecnie notujemy duże poruszenie na rynku i czas intensywnej przygotowań do tej zmiany. Dla konsumentów oczywiście zmiana ta niesie niekwestionowaną korzyść. Zwłaszcza osoby szczególnie dbające o swoją dietę, będą miały możliwość bardziej świadomego komponowania posiłków i bezpośredniego porównywania wartości odżywczej produktów już przy półce sklepowej, a więc jeszcze przed zakupem.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci

i młodzieży w tych jednostkach uregulowało w sposób jasny zasady żywienia tej grupy konsumentów. Niemniej w przypadku żywienia pacjentów nadal istotnym problemem jest **brak uregulowań prawnych** w tym zakresie, gdzie wydawane mogły być jedynie zalecenia żywieniowe na podstawie norm żywieniowych. W przypadku przeprowadzonych ocen sposobu żywienia dzieci i młodzieży stwierdzono nieliczne odchylenia nie mające istotnego wpływu na kształtowanie zachowań żywieniowych, a wszelkie nieprawidłowości były eliminowane na bieżąco.

Natomiast w przypadku żywienia pacjentów w szpitalach stwierdzono, że osoby odpowiedzialne za ich żywienie podjęły działania mające na celu wyeliminowanie wykazanych nieprawidłowości w ramach posiadanych środków finansowych zapewniając jedynie **dostateczną** jakość posiłków.

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w 2016 roku

Analizę sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych i pasożytniczych w mieście Gliwice przeprowadzono w oparciu o roczne sprawozdania o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia MZ-56.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych na terenie miasta Gliwice zostały przedstawione w tabeli 8.

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w 2016r	Zapadalność na 100 000 ludności w 2016r	Liczba zachorowań w 2015r	Zapadalność na 100 000 ludności w 2015r	Spadek/wzrost zapadalności
Grypa	23095	13067,76	16207	9046,81	+ 4020,95
Ospa wietrzna	1024	579,40	631	352,23	+ 227,17
Borelioza	167	94,49	118	65,87	+ 28,62
Salmonelozy	34	19,24	16	8,93	+ 10,31
Inne Neuroinfekcje	17	9,62	13	7,26	+ 2,36
Różyczka	8	4,53	4	2,23	+ 2,30
<i>Streptococcus pneumoniae</i>	5	2,83	1	0,56	+ 2,27
Krztusiec	7	3,96	6	3,35	+ 0,61
WZW C	15	8,49	15	8,37	+ 0,12
Błonica	0	0	0	0,00	0,00
Tęžec	0	0	0	0,00	0,00
Odra	0	0	0	0,00	0,00
WZW A	0	0	1	0,56	- 0,56
<i>Neisseria meningitidis</i>	0	0	1	0,56	- 0,56
WZW B	19	10,75	22	12,28	- 1,53
Płonica	197	111,47	203	113,32	- 1,85
Biegunki i zapalenia	187	105,81	193	107,73	- 1,92

żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu					
Wirusowe zakażenia jelitowe	97	54,88	104	58,05	- 3,17
<i>Streptococcus pyogenes</i>	61	34,51	68	37,96	- 3,45
Świnka	6	3,40	13	7,26	- 3,86
Gruźlica	51	28,86	67	37,40	- 8,54
Bakteryjne zakażenia jelitowe	14	7,92	45	25,12	- 17,20

Tabela 8 Liczba zachorowań oraz zapadalność na choroby zakaźne w latach 2015 - 2016

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych w mieście Gliwice w 2016r należy uznać za ogólnie dobrą. Nie obserwowano epidemicznego występowania chorób zakaźnych, zaś wzrost liczby zachorowań na niektóre choroby zakaźne, przebiegał podobnie jak w latach ubiegłych i miał charakter sezonowy lub był kontynuacją obserwowanych wcześniej trendów wieloletnich.

Poza znacznym wzrostem zapadalności na grypę i schorzenia grypopodobne sytuacja epidemiologiczna w mieście Gliwice nie wykazywała znaczących zmian.

Od szeregu lat obserwuje się tendencję spadkową w występowaniu wielu chorób zakaźnych a od kilku lat niektórych chorób nie rejestruje się tj. błonica, porażenie dziecięce.

Nie odnotowano również zachorowań na szczególnie groźne choroby zakaźne tj. dżumę, wąglik, wściekliznę oraz wirusowe gorączki krwotoczne.

Stale obserwuje się kontynuację korzystnych tendencji zapadalności na te choroby zakaźne, którym można zapobiegać przez szczepienia w tym objęte programem

szczepień obowiązkowych. Nadzór nad tą grupą chorób jest szczególnie ważny ze względu na to, iż dane o zapadalności na te choroby mają bezpośrednie przełożenie na politykę szczepień. Spowodowało to spadek zachorowań na choroby m.in. świnkę, różyczkę, krztusiec.

Systematyczna analiza zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne umożliwia wdrożenie działań przeciwepidemicznych i zwiększenia zdrowotnego bezpieczeństwa mieszkańców. Ogółem w mieście Gliwice w 2016 r. odnotowano 25038 zachorowań na choroby zakaźne z czego 92% (23095 zachorowań) stanowiły zachorowania na grypę i schorzenia grypopodobne. Wśród pozostałych rejestrowanych chorób zakaźnych ok. 52% stanowiły zachorowania na ospę wietrzną.

Ogólna liczba zachorowań w porównaniu z rokiem 2015 (17793 – zachorowań) wzrosła o ok. 41%.

W 2016 r. przeprowadzono 2385 wywiadów epidemiologicznych. Nadzorem epidemiologicznym objęto 225 osób z kontaktu z chorymi.

Liczba osób hospitalizowanych nieznacznie spadła. W 2016r hospitalizowano 234 osób (w 2015 – hospitalizowano 259 osób) co stanowiło 0,9% wszystkich chorych.

W 2016 r. dominowały zachorowania na grypę i schorzenia grypopodobne, borelioza oraz choroby wieku dziecięcego tj. ospa wietrzna, płonica.

W odniesieniu do roku ubiegłego największe spadki zapadalności odnotowano m.in. w przypadku zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe i gruźlicę.

Śmiertelność z powodu chorób zakaźnych jest niska. W 2016 r. odnotowano 9 zgonów z powodu choroby zakaźnej. 4 zgony spowodowane były wirusem grypy AH1N1, 3 zgony spowodowane były gruźlicą płuc, 2 osoby zmarły z powodu zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych. W 2015 r. odnotowano 1 zgon z powodu gruźlicy płuc.

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania stanowią poważny problem zdrowia publicznego. Powoduje ona również duże straty ekonomiczne, związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa. Nadzór epidemiologiczny nad grypą prowadzony jest w ciągu całego roku, ze szczególnym

wzmocnieniem nadzoru wirusologicznego w okresie zwiększonej liczby zachorowań, która zwykle trwa od września do kwietnia.

Na terenie miasta Gliwice odnotowano 23095 zachorowań na grypę i schorzenia grypopodobne w tym 9933 dzieci do lat 14. Nastąpił wzrost liczby zachorowań o ok. 42%. Problemem pozostaje niski odsetek potwierdzonych rozpoznań grypy. W 2016 r. odnotowano 17 zachorowań na grypę potwierdzoną badaniami laboratoryjnymi.

Szczepienia przeciw grypie zmniejszają prawdopodobieństwo zachorowania, hospitalizacji i zgonu z powodu tej choroby. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji.

Pomimo spadku ilości zachorowań na gruźlicę stanowi ona poważny problem dla zdrowia publicznego, nad którą należy wzmocnić nadzór. Czynnikiem ryzyka szerzenia się gruźlicy oraz pojawiania się groźnego dla zdrowia zjawiska lekooporności gruźlicy są przede wszystkim:

- przerywanie leczenia gruźlicy
- prowadzenie leczenia gruźlicy bez mikrobiologicznej weryfikacji lekooporności prątków gruźliczych
- stosowanie leczenia przeciwpątkowego niezgodnie z zaleceniami.

Pomimo obserwowanej wysokiej zapadalności osób starszych o niskim statusie społecznym i niedostatecznych warunkach bytowych obserwuje się również zachorowania wśród osób młodych pracujących zawodowo. Osoby te często lekceważą swój stan zdrowia, nie korzystają z porad lekarskich i zwolnienia lekarskiego w obawie przed utratą pracy.

Kolejnym problemem zdrowia publicznego są wirusowe zapalenia wątroby typu B i C, przenoszone poprzez naruszenie ciągłości tkanek. Spośród nich najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi wirusowe zapalenie wątroby typu C. Z uwagi na brak metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, szerzeniu się zachorowań na WZW typu C można zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych polegających na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedycznym przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek, jak również poprzez działania o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym.

Tendencja spadkowa jest zjawiskiem budzącym nadzieję na dalszą poprawę związaną z higieną i jakością sterylizacji w instytucjach medycznych. Jednak ze względu na przewlekły charakter tych zakażeń oraz narastający problem związany z leczeniem powikłań WZW typu C stanowi nadal zagrożenie dla zdrowia publicznego.

Sytuacja epidemiologiczna zakażeń WZW typu B jest kształtowana przede wszystkim przez możliwość czynnego uodpornienia, gdzie istotną sprawą jest utrzymanie wysokiego poziomu zaszczepienia przeciwko WZW B.

Problemy związane z zakażeniami wirusami hepatotropowymi wymagają usprawnienia działań profilaktycznych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych i poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń.

W ramach działań edukacyjnych PPIS w Gliwicach od listopada 2014 roku bierze czynny udział w realizacji programu „Edukacja pracowników wybranych zawodów zwiększonego ryzyka transmisji zakażeń krwiopochodnych i ogółu społeczeństwa w zakresie prewencji HCV, HBV, HIV”.

W roku 2016 w ramach kampanii „Zapobieganie zakażeniom HCV” odbyły się szkolenia skierowane do właścicieli i pracowników gabinetów pielęgnacji urody.

W zakresie zatruc pokarmowych i zakażeń pokarmowych w 2016 r. obserwowana jest tendencja spadkowa. Spośród wszystkich zatruc i zakażeń pokarmowych dominującymi są zakażenia o etiologii wirusowej przede wszystkim zachorowania wywołane przez rotawirusy oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

Natomiast, w zakresie bakteryjnych zatruc i zakażeń pokarmowych dominowały zakażenia wywołane przez odzwierzęce pałeczki z rodzaju *Salmonella* oraz *Clostridium difficile*.

Istotnym problemem w zakresie zatruc i zakażeń pokarmowych są zachorowania u dzieci do lat dwóch, a więc w przedziale wieku, w którym biegunki mogą mieć groźny przebieg prowadząc do ciężkiego odwodnienia oraz do zaburzeń elektrolitowych.

Do zachorowań dochodzi niemal wyłącznie w środowisku domowym. Organy inspekcji sanitarnej mają niewielki wpływ na zapobieganie zakażeniom i zatruciom pokarmowych w środowisku domowym. Znaczący wpływ na kształtowanie zachowań prozdrowotnych na rzecz zwiększania higieny osobistej, otoczenia oraz higieny przygotowania posiłków ma oświata zdrowotna a także propagowanie szczepień ochronnych małych dzieci przeciwko rotawirusom.

W związku z pojawianiem się w Polsce zakażeń wirusem ZIKA u osób, które powróciły z obszarów występowania ZIKA, PPIS w Gliwicach prowadził nadzór epidemiologiczny nad osobami, u których stwierdzono zakażenie tym wirusem. Ponadto, przesłano podległym palcówkom leczniczym informacje nt. choroby, szerzenia się zakażenia oraz możliwości wykonywania badań.

W mieście Gliwice nie odnotowano przypadków zakażenia wirusem ZIKA.

Na terenie Gliwic stale prowadzony jest aktywny nadzór nad Ostрым Porażeniem Wiotkim (dalej: OPW). Nadzór polega na telefonicznym, cotygodniowym kontakcie z oddziałami neurologii ze szczególnym uwzględnieniem oddziałów neurologii dziecięcej a w przypadku podejrzenia zachorowania pobierania i przesyłania do badań laboratoryjnych w NIZP-PZH próbek kału. Od lat nie odnotowano żadnego przypadku zachorowania na OPW.

Na poprawę zgłaszalności chorób zakaźnych niewątpliwie ma wpływ porozumienie ramowe zawarte pomiędzy ŚPWIS i Narodowym Funduszem Zdrowia (dalej: NFZ).

PPIS w Gliwicach co kwartał otrzymuje informacje, dotyczące liczby chorób zakaźnych zgłaszanych przez zakłady opieki zdrowotnej do NFZ. Powyższe dane są wnikliwie analizowane i porównywane z liczbą chorób zakaźnych zgłaszanych przez poszczególne zakłady opieki zdrowotnej do PSSE w Gliwicach.

W związku z powyższym, do kierowników poszczególnych zakładów opieki zdrowotnej w których stwierdzono niezgodności, wnosi się o sprostowanie powstałych nieścisłości.

W związku z wystąpieniem zagrożenia dla zdrowia publicznego związanym ze stosowaniem nowych narkotyków tzw. dopalaczy PPIS w Gliwicach sprawuje bieżący nadzór nad zatruciami środkami zastępczymi. Na podstawie informacji przekazywanych z palcówek służby zdrowia sporządzane są dzienne i tygodniowe raporty o zatruciach, hospitalizacjach oraz zgonach spowodowanych środkami zastępczymi co pozwala na monitorowanie i możliwość szybkiego reagowania na wzrost liczby przypadków zatruc środkami zastępczymi. Na terenie miasta Gliwice w 2016r odnotowano 13 przypadków zatruc dopalaczami.

W związku z wizytą Jego Świątobliwości Papieża Franciszka oraz Światowych Dni Młodzieży PPIS w Gliwicach brał czynny udział w realizacji działań będących

w kompetencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom Światowych Dni Młodzieży.

W dniach 19.07. - 02.08.2016 r. PPIS w Gliwicach pełnił całodobowe dyżury, a także sporządzano codziennie raporty dobowe, raporty doraźne oraz sprawozdania dotyczące zachorowań na choroby zakaźne. Raporty przekazywano do WSSE w Katowicach.

Ponadto na bieżąco informowano podległe placówki lecznicze o zasadach i procedurach postępowania, możliwości przeprowadzania badań, nowych regulacjach prawnych a także przekazywano aktualne dane kontaktowe jednostek specjalistycznych pełniących całodobowe dyżury. W trakcie trwania Światowych Dni Młodzieży nie odnotowano zdarzeń/zachorowań mogących mieć znaczenie dla zdrowia publicznego.

Podsumowanie

Z grupy chorób zakaźnych objętych w Polsce zgłaszaniem należy przede wszystkim zwrócić uwagę na sytuację epidemiologiczną chorób podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym oraz chorób przenoszonych poprzez naruszenie ciągłości tkanek. Korzystna sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych nie zwalnia z konieczności systematycznego monitorowania zachorowań i prowadzenia aktywnego nadzoru epidemiologicznego nad tymi chorobami.

Pomyślna sytuacja może być utrzymana w przyszłości pod warunkiem:

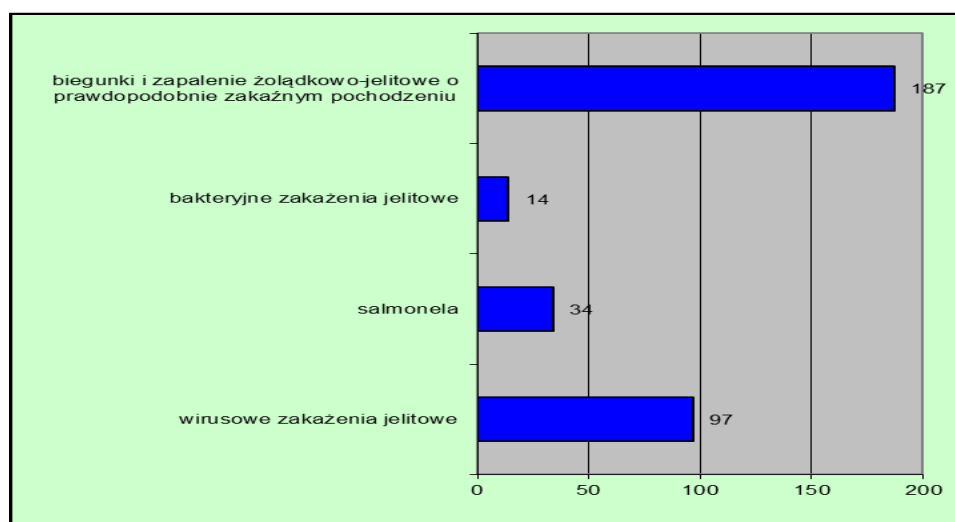
- kontynuowania szczepień ochronnych
- realizacji programu eradykacji poliomyelitis i eliminacji odry
- zwrócenia uwagi na wczesne wykrywanie chorych i zakażonych, ich zgłaszanie i rejestracje umożliwiające szybkie podjęcie postępowania leczniczego i przeciw epidemicznego – zwłaszcza dotyczy to chorób rzadko występujących lub tych, które mogą być zawleczone do Polski
- zwiększenie dostępu do badań diagnostycznych – określenie czynnika etiologicznego choroby, która ma wpływ nie tylko na postępowanie terapeutyczne ale także na profilaktykę przeciwepidemiczną.

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie poszczególnych chorób zakaźnych

ZATRUCIA POKARMOWE I ZAKAŻENIA JELITOWE

Zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią ważny wskaźnik stanu higieny żywności, zarówno jeśli chodzi o jej przygotowanie, transport i składowanie, jak i higienę przyrządzania i spożywania potraw. Mimo obserwowanej w ostatnich latach poprawy w tym zakresie nadal zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią poważny problem zdrowia publicznego.

Dominują tutaj zatrucia pokarmowe i zakażenia żołądkowo – jelitowe w tym wirusowe, bakteryjne oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu [rysunek 5].

Rysunek 5 Liczba zakażeń i zatruc pokarmowych w 2016 r.

Głównym problemem w zakresie nadzoru nad zatruciami i zakażeniami pokarmowymi jest problem niedodiagnozowania. Laboratoryjne badania diagnostyczne są przeprowadzane głównie w sytuacji, gdy osoba chora jest hospitalizowana bądź leczona ambulatoryjnie, a objawy pomimo wdrożonego leczenia nie ustępują. Natomiast osoby z nieżytem żołądkowo-jelitowym leczone ambulatoryjnie o łagodnym przebiegu przeważnie nie są kierowane na badania laboratoryjne kału.

W związku z powyższym ok. 56% wszystkich zatruc i zakażeń pokarmowych stanowią biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, w których nie przeprowadzono odpowiednich badań diagnostycznych celem ustalenia etiologii zachorowania.

Biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

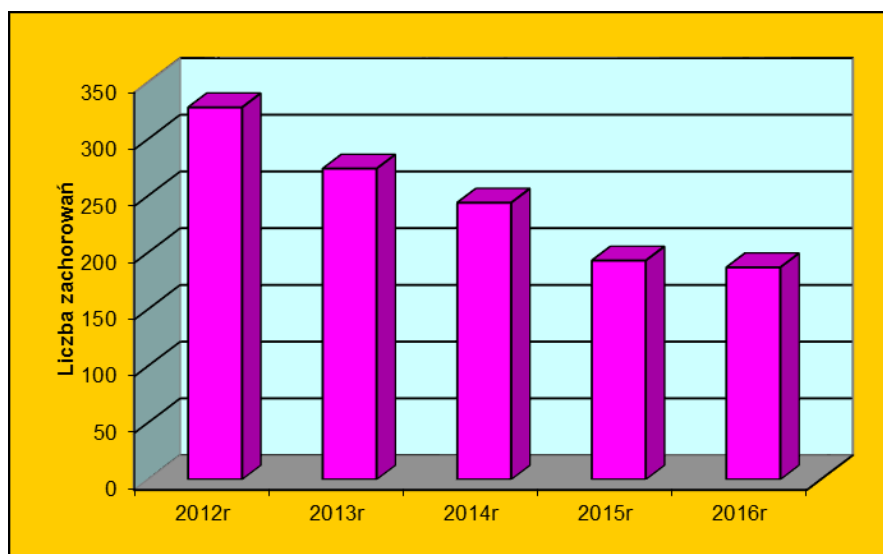
Biegunka a w szczególności u dzieci może powodować poważne konsekwencje zdrowotne - odwodnienia organizmu i zaburzenia metaboliczne.

W **2016 r.** odnotowano **187** zachorowań w tym **27** dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 10 osób, w tym 6 dzieci.

W **2015 r.** zarejestrowano **193** zachorowań, a w tym **26** dzieci do lat dwóch. Spośród ogółu zachorowań hospitalizowano 15 osób, w tym 6 dzieci do 2 lat.

Na ogół zachorowania mają łagodny przebieg o czym świadczy niewielki odsetek hospitalizacji, w związku z tym chorzy leczeni są ambulatoryjnie a badania diagnostyczne nie są wykonywane.

Na przestrzeni ostatnich 5 lat obserwuje się sukcesywny spadek liczby zachorowań, co może świadczyć o wzroście świadomości społeczeństwa w zakresie higieny i opieki nad dziećmi [Rysunek 6].

Rysunek 6 Liczba zachorowań na biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu w latach 2012-2016

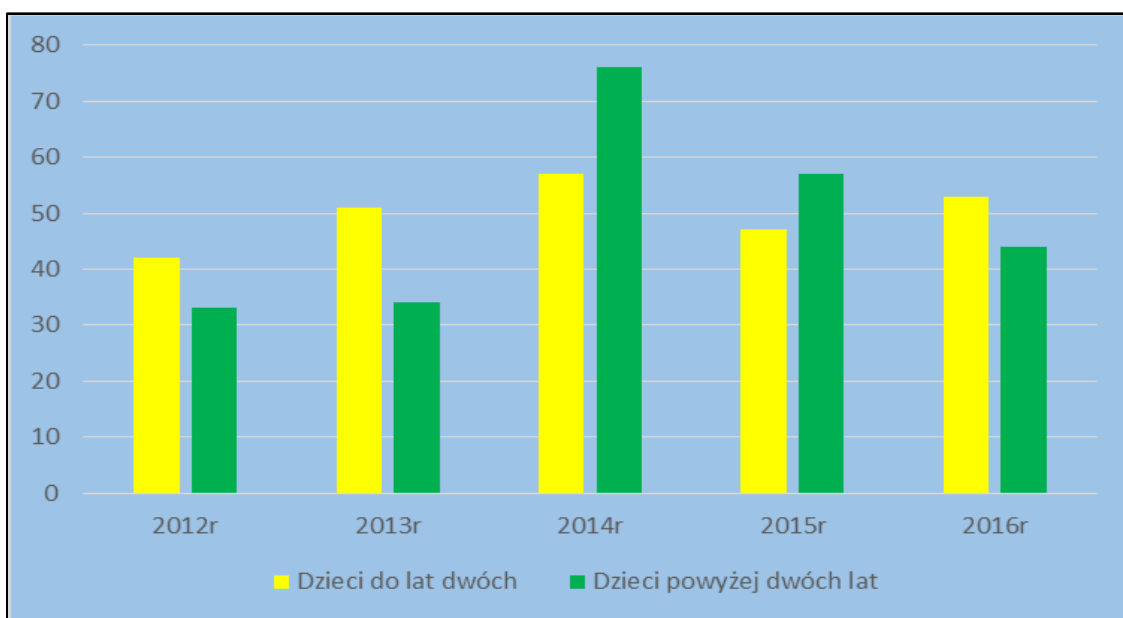
Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe

Wirusowe zakażenia jelitowe w okresie niemowlęcym i wczesnodziecięcym objawiające się najczęściej w postaci ostrej biegunki, stanowią poważny problem epidemiologiczny i terapeutyczny. Głównym czynnikiem etiologicznym wirusowych infekcji jelitowych

są zakażenia rotawirusowe. Rotawirusy zakażają głównie dzieci przed 5 rokiem życia, nawet w krajach rozwiniętych, gdzie poziom higieny jest relatywnie wysoki. Infekcje rotawirusowe stanowią nie tylko poważny problem zdrowotny ale również społeczno-ekonomiczny.

Ze względu na wysoką zapadalność koszty leczenia są wysokie a choroba dziecka to nie tylko koszty medyczne ale również absencja rodzica w pracy. Do rozwiązania problemu infekcji rotawirusowych mogłoby przyczynić się szersze stosowanie szczepień zalecanych przeciwko rotawirusom. W 2016 r. przeciwko rotawirusom zaszczepiono 633 dzieci.

Liczba zachorowań na wirusowe zakażenie jelitowe uległa nieznacznemu spadkowi [Rysunek 7].

Rysunek 7 Liczba zachorowań na wirusowe określone zakażenia jelitowe w latach 2012-2016

W **2016 r.** zarejestrowano **97** zachorowania na wirusowe zakażenie jelitowe, w tym **44** dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano ogółem 69 osób w tym 34 dzieci do lat dwóch.

W **2015 r.** zarejestrowano **104** zachorowania na wirusowe zakażenie jelitowe, w tym **47** dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano ogółem 81 osób w tym 36 dzieci do lat dwóch

Ponad połowę wszystkich zachorowań stanowią zachorowania wywołane przez rotawirusy.

57 zachorowań wywołanych było przez rotawirusy, 5 zachorowań wywołanych przez

adenowirusy i 35 zachorowań sklasyfikowano jako wirusowe zakażenia jelitowe nie określone.

81% chorych hospitalizowano z powodu infekcji rotawirusowej. Na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy zachorowały głównie dzieci w wieku od 0 do 6 lat. Dzieci, które zachorowały nie były szczepione przeciwko rotawirusom. Nie odnotowano zachorowań u osób dorosłych.

Pozostałe zachorowania stanowiły zakażenia wirusowe, nieokreślone. Zachorowania te wystąpiły głównie u osób dorosłych leczonych ambulatoryjnie, u których nie wykonano badań diagnostycznych a rozpoznanie postawiono na podstawie objawów klinicznych.

Salmonelozy

Salmonelozy są nadal znacząco najczęściej rejestrowaną jednostką chorobową wśród chorób bakteryjnych przebiegających z nieżytem żołądkowo-jelitowym.

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie zachorowań na salmonelozę wzrosła o ok. 50%. W **2016 r.** odnotowano **33** zachorowania na zatrucie pokarmowe wywołane pałeczkami *Salmonella* - z czego 21 osoby wymagało hospitalizacji. Ponadto odnotowano 1 przypadek salmonellozy pozajelitowej. W **2015 r.** na salmonelozę zachorowało **16** osób, z czego 11 osób poddano hospitalizacji.

Zapadalność jest porównywalna u mężczyzn jak i u kobiet.

Podobnie jak w latach ubiegłych najczęstszym czynnikiem etiologicznym była *Salmonella* z gr *D enteritidis* i stanowiła ponad 90% wszystkich zachorowań.

Zachorowania wystąpiły głównie w okresie od maja do października.

W ramach działań przeciwepidemicznych nadzorem epidemiologicznym objęto 70 osób ze styczności, badania laboratoryjne kału przeprowadzono u 39 osób ze styczności z chorymi, w wyniku czego wykryto 3 osoby z bezobjawowym nosicielstwem pałeczek *Salmonella*.

W 2016 roku odnotowano dwa ogniska zbiorowego zatrucia pokarmowego wywołanego przez pałeczki *Salmonella* gr *D enteritidis*. Obydwa ogniska wystąpiły w środowisku domowym związane były z zaniedbaniami higienicznymi – sanitarnymi oraz błędami technologicznymi związanymi z niewłaściwym przygotowaniem posiłków. Źródłem zakażenia były jaja. W jednym przypadku było to jajko na miękko a w drugim makaron

z jajkiem. Ogółem objawy chorobowe wystąpiły u 7 osób, 9 osób narażonych było na zakażenie. Zachorowało 4 dzieci do 14 roku życia, które ze względu na gwałtowny przebieg choroby zostały hospitalizowane. U wszystkich osób przeprowadzono badania kontrolne kału.

Pozostałe zachorowania wystąpiły w środowiskach rodzinno – domowych. Przypuszczać można, że przyczynami tego stanu były również zaniedbania higieny i błędy związane z niewłaściwym przechowywaniem gotowych potraw, błędy technologiczne w przygotowywaniu posiłków i nie poddawaniu żywności odpowiedniej obróbce termicznej, a także nieprzestrzeganie wymogów sanitarno- higienicznych.

Odnotowano 1 przypadek samonelozy pozajelitowej. Zachorowała 37-letnia kobieta. Pałeczki *Salmonella gr. D enteritidis* wyhodowano z ropnia. Chorą poddano hospitalizacji. Przeprowadzono badania kontrolne kału, wyniki badań ujemne.

Bakteryjne zakażenia jelitowe

Zapadalność na bakteryjne zakażenia pokarmowe zmalała 3-krotnie.

Czynnikiem chorobotwórczym wywołującym najliczniejsze zachorowania było *Clostridium difficile* co stanowiło 92% wszystkich zachorowań.

W **2016 r.** zarejestrowano **13** przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych wywołanych przez *Clostridium difficile*, oraz **1** zachorowanie na nieokreślone zakażenia jelitowe.

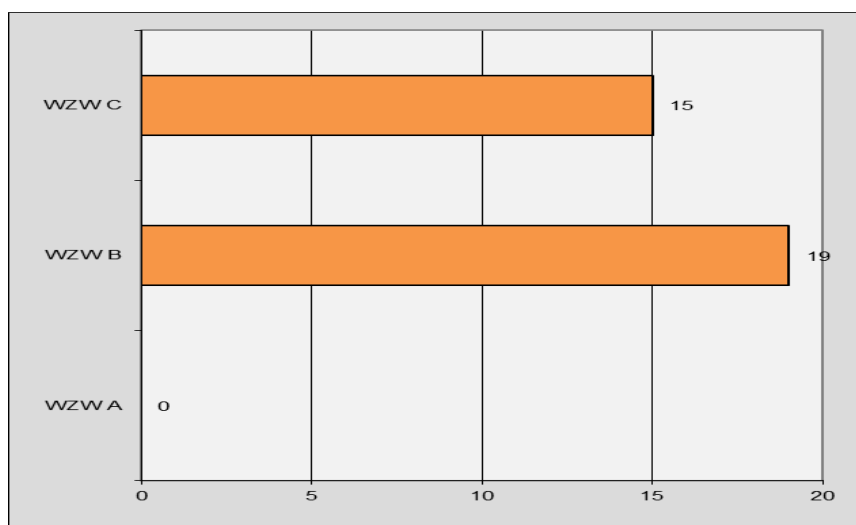
W **2015 r.** zarejestrowano **45** zachorowań wywołanych przez *Clostridium difficile*.

Zachorowania wystąpiły u osób dorosłych często poddanych długotrwałej hospitalizacji i antybiotykoterapii.

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY

Ważnym problemem zdrowia publicznego są wirusowe zapalenia wątroby. Ze względu na przewlekły charakter tych zakażeń liczba osób zakażonych wirusami zapalenia wątroby stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz narastający problem związany z leczeniem ciężkich powikłań. Z ogólnej liczby zarejestrowanych zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby ok.56% stanowią zakażenia wirusem żółtaczkki typu B.

Jednakże spośród wirusowych zapaleń wątroby najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi WZW typu C [Rysunek 8], przeciw któremu nie ma skutecznej szczepionki.

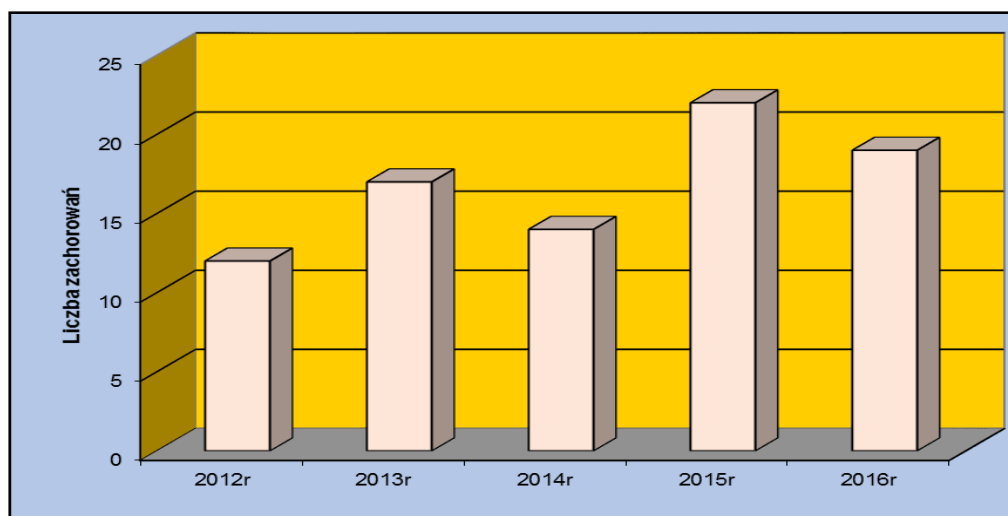

Rysunek 8 Liczba zachorowań na WZW

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

W **2016 r.** odnotowano **17** przypadków przewlekłego WZW typu B oraz **2** przypadki ostrego WZW typu B. Hospitalizowano 4 osoby.

W **2015 r.** odnotowano **22** zachorowania na przewlekłe WZW typu B z czego 3 osoby hospitalizowano w oddziałach zakaźnych. Ostrych przypadków nie zanotowano.

Rysunek 9 Liczba zachorowań na WZW typu B w latach 2012 – 2016

Liczba zachorowań uległa nieznacznemu spadkowi [Rysunek 9].

Zapadalność jest ponad trzykrotnie większa u mężczyzn niż u kobiet.

Zachorowania wystąpiły tylko wśród osób dorosłych, nie odnotowano zachorowań wśród dzieci i młodzieży. Najwięcej zachorowań odnotowano u osób pomiędzy 30 a 49 rokiem życia.

Zachorowało 17 osób nie szczepionych przeciwko WZW B, natomiast 2 osoby były zaszczepione pełnym cyklem szczepień.

U około 82% chorych na przewlekłe WZW B nie wystąpiły objawy chorobowe, u pozostałych osób wystąpiły objawy dyspeptyczne oraz bóle brzucha.

W przypadku zachorowań ostrych u chorych wystąpiło zażółcenie skóry i białkówki oczu, nudności oraz ból brzucha. Chorych hospitalizowano w oddziałach zakaźnych. W jednym przypadku chory był poddany zabiegom medycznym z naruszeniem ciągłości tkanek w okresie 6 miesięcy poprzedzających zachorowanie. Drugi chory nie podał możliwości narażenia na zakażenie.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż wszyscy chorzy korzystali z usług medycznych związanych z naruszeniem ciągłości tkanek.

Ponadto u 37% chorych były również wykonywane zabiegi niemedyczne tj. kolczykowanie, tatuaże.

U 3 chorych w wyniku przeprowadzonego wywiadu epidemiologicznego ustalono, iż mieli oni również kontakt domowy z osobami chorymi na WZW B.

Osoby ze styczności z chorymi na WZW B zostały objęte nadzorem epidemiologicznym oraz skierowane pod nadzór lekarski celem zaszczepienia przeciwko WZW B. W 2016 r. nadzorem epidemiologicznym objęto 28 osób.

Nie odnotowano zachorowań wśród pracowników służby zdrowia

Wpływ na zapadalności na WZW B ma przede wszystkim wprowadzenie do Programu Szczepień Ochronnych obowiązkowych szczepień przeciwko WZW typu B.

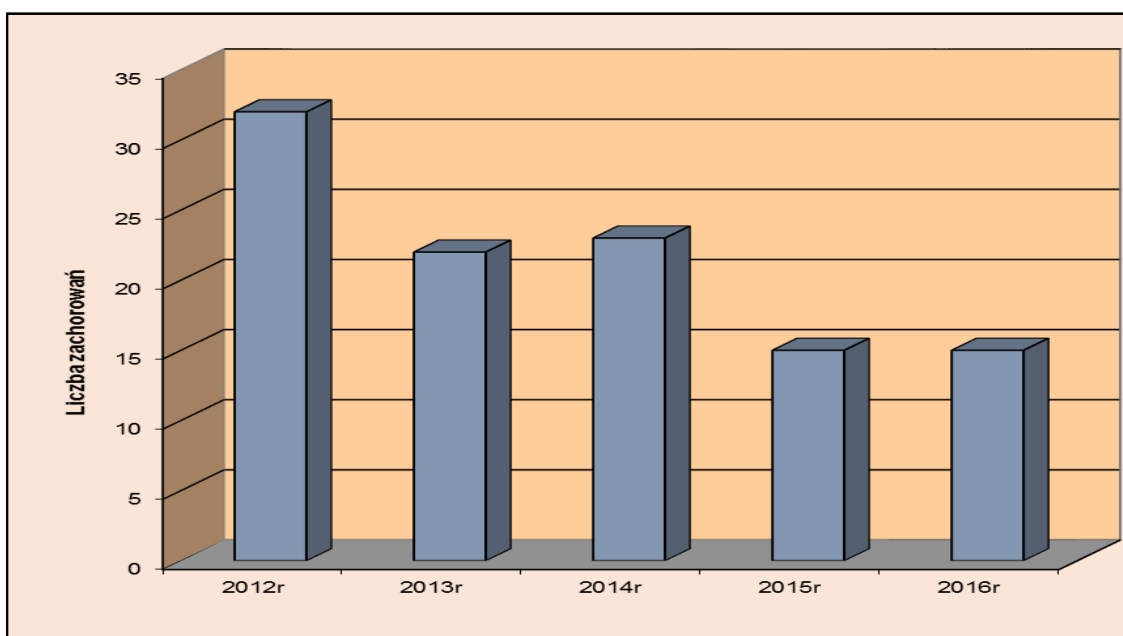
Ponadto ze względu na wzrost zachorowań nabywanych drogą pozamedyczną uzasadnionym jest również zalecanie szczepień ochronnych osobom nieszczepionym szczególnie narażonych na zakażenie ze względu na styl życia.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C

Rejestrowane w 2016 r. zakażenia WZW C przebiegały w większości przypadków bezobjawowo, czasami z podwyższonym poziomem transaminaz, rzadziej były to przypadki objawowe. Przebieg WZW typu C jest bardziej skryty niż inne typy WZW. Wszystkie zarejestrowane zachorowania miały charakter przewlekły. Bezobjawowy i przewlekły charakter tej choroby powoduje, że chorzy zbyt późno trafiają pod opiekę medyczną, co może być przyczyną groźnych dla zdrowia powikłań w postaci marskości wątroby i pierwotnego raka wątroby.

Liczba zachorowań na WZW typu C pozostaje na stałym poziomie [Rysunek 10].

W 2016 r. zarejestrowano **15** przypadków zachorowań, w 2015r również zarejestrowano **15** zachorowań.

Rysunek 10 Liczba zachorowań na WZW typu C w latach 2012 – 2016

Zapadalność jest wyższa u kobiet, zachorowało 9 kobiet i 6 mężczyzn. 4 osoby hospitalizowano w oddziałach zakaźnych.

Największą liczbę zachorowań odnotowano u osób od 30 - 49 lat oraz powyżej 70 roku życia. Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż wszyscy chorzy korzystali z usług medycznych związanych z naruszeniem ciągłości tkanek.

W grupie osób młodych obserwuje się wzrost udziału zachorowań nabytych drogą niemiedyczną poprzez wykonywanie tatuaży, kolczykowania, przyjmowanie dożylnie i donosowo narkotyków oraz w drodze kontaktów seksualnych (46% chorych).

Nie odnotowano zachorowań wśród pracowników służby zdrowia.

Wszystkie przypadki zostały potwierdzone badaniami genetycznymi potwierdzającymi obecność kwasu nukleinowego wirusa HCV.

Z uwagi na brak metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, szerzeniu się zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C można zapobiec jedynie w drodze działań nie swoistych polegających na wdrożeniu i utrzymaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedycznym przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek.

WZW typu C pozostaje poważnym problemem zdrowia publicznego, dlatego konieczne jest dalsze usprawnianie działań profilaktycznych, edukacyjnych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych i równolegle do poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A

W **2016 r.** nie odnotowano zachorowań, natomiast w **2015 r.** zarejestrowano **1** zachorowanie.

NEUROINFEKCJE I CHOROBY INWAZYJNE

Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią istotny problem współczesnej medycyny. Zapalenia opon i mózgu, szczególnie bakteryjne są chorobami często zagrażającymi życiu i wiążą się z licznymi powikłaniami i następstwami pochorobowymi. Wczesna diagnostyka i tym samym prawidłowe leczenie farmakologiczne ma kluczowe znaczenie dla dalszych losów chorego.

W **2016 r.** zarejestrowano **17** zachorowań na neuroinfekcje, w tym **3** zachorowania o etiologii bakteryjnej, **12** zachorowań o etiologii wirusowej; w pozostałych **2** przypadkach etiologii nie ustalono. Ponadto odnotowano **5** przypadków inwazyjnej choroby pneumokokowej. Zapadalność na neuroinfekcje nieznacznie wzrosła.

W **2015 r.** odnotowano **15** przypadków zachorowań na neuroinfekcje w tym **12** zachorowań o etiologii wirusowej oraz **3** zachorowania o etiologii bakteryjnej.

Etiologia wszystkich zachorowań została ustalona na podstawie badania ogólnego i mikrobiologicznego płynu mózgowo-rdzeniowego. W 2016 r. odnotowano dwa zgony z powody neuroinfekcji.

Infekcje wirusowe

Wirusowe zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu są najczęściej rozpoznawane na podstawie objawów klinicznych i ogólnego badania płynu mózgowo-rdzeniowego. Potwierdzenia wirusologiczne wykonywane są rzadko, gdyż wymagają kosztownych badań.

Na wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych zachorowało 10 osób, u 2 osób stwierdzono wirusowe zapalenie mózgu. Wszystkie zachorowania wystąpiły u osób dorosłych.

Zapadalność u kobiet była wyższa niż u mężczyzn, zachorowało 9 kobiet i 3 mężczyzn.

U 8 chorych rozpoznano nieokreślone wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, u 2 osób limfocytarne zapalenie opon mózgowych.

Chorzy byli hospitalizowani w oddziałach neurologicznych. Wszyscy pacjenci po kilkudniowej hospitalizacji zostali wypisani w stanie dobrym, bez powikłań do domu.

U 2 osób rozpoznano opryszczkowe zapalenie mózgu.

Na opryszczkowe zapalenie mózgu zachorowała 24-letnia kobieta i 25-letni mężczyzna. Chorzy z gorączką, bólami głowy, wymiotami, objawami oponowymi, zostali hospitalizowani w oddziale neurologicznym. Ponadto u mężczyzny wystąpiło porażenie nerwów czaszkowych kończyn.

W badaniu serologicznym pobranego płynu mózgowo - rdzeniowego stwierdzono przeciwciała wirusa opryszczki. Chorzy z następstwami pochorobowymi zostali przekazani do innych ośrodków leczniczych celem leczenia i rehabilitacji.

	2016		2015	
	Zapalenie Opon	Zapalenie mózgu	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu
Limfocytarne	2	-	10	-
Nieokreślone	8	-	-	-

Opryszczkowe	-	2	-	1
kleszczowe	-	-	-	1

Tabela 9 Zachorowania na wirusowe zapalenie opon i mózgu

Infekcje bakteryjne

Bakteryjne zakażenia ośrodkowego układu nerwowego nadal pozostaje istotnym problemem współczesnej medycyny. Pomimo postępów farmakoterapii i intensywnej opieki medycznej, bakteryjne, ropne zapalenie opon i mózgu pozostają chorobami o niepewnym rokowaniu.

W wielu przypadkach dochodzi do wystąpienia trwałych, neurologicznych następstw pochorobowych.

Podstawowym badaniem w diagnostyce zakażeń bakteryjnych Ośrodkowego Układu Nerwowego (OUN) jest posiew płynu mózgowo-rdzeniowego na podstawie, którego można określić rodzaj drobnoustroju i wdrożyć odpowiednie, celowane leczenie.

	2016		2015	
	Zapalenie Opon/mózgu	posocznica	Zapalenie opon/mózgu	posocznica
Nieokreślone	-	-	1	-
gronkowcowe	1	-	-	-
paciorkowcowe	1	-	-	-
<i>Neisseria meningitidis</i>	-	-	1	-
<i>Listeria monocytogenes</i>	1	-	-	-

Tabela 10 Zachorowania na bakteryjne zapalenie opon, mózgu i posocznice

Na gronkowcowe zapalenie opon mózgowych zachorował 48-letni mężczyzna, mężczyznę hospitalizowano w oddziale neurologii z objawami tj. gorączka, bóle głowy, niedowładem prawostronnym, w stanie zamroczenia. Po 38 dniach hospitalizacji wypisany z następstwami pochorobowymi w postaci niedowładu prawostronnego. W płynie mózgowo-rdzeniowym stwierdzono obecność *Staphylococcus aureus*.

Na paciorkowcowe zapalenie opon zachorował 57-letni mężczyzna. Mężczyznę z bólami głowy, wymiotami i gorączką hospitalizowano w oddziale neurologii. W pobranym płynie mózgowo-rdzeniowym stwierdzono obecność *Streptococcus intermedius*. Po 32-dniowej hospitalizacji został wypisany do domu w stanie dobrym bez powikłań.

Na listeriozowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych zachorowała 68-letnia kobieta. Kobieta uskarżała się na ból całego ciała, gorączkę, wymioty, w 2-jej dobie zachorowania wystąpiło majaczenie i trudności w oddychaniu. Kobietę hospitalizowano w oddziale neurologii. Z pobranego płynu mózgowo - rdzeniowego wyhodowano *Listeria monocytogenes*. W 3-jej dobie hospitalizacji chora zmarła z powodu ostrej niewydolności krążeniowo-oddechowej.

Inwazyjna choroba pneumokokowa

Do najczęstszych chorób inwazyjnych wywoływanych przez *Streptococcus pneumoniae* należą: zapalenie płuc, sepsa i zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

Na inwazyjną chorobę pneumokokową w **2016 r.** zachorowało **5** osób.

U 2 osób zdiagnozowano dwie jednostki chorobowe wywołane przez pneumokoki.

	2016	2015
Zapalenie Opon/mózgu	1	-
Posocznica	2	1
Zapalenie płuc	4	-

Tabela 11 Zachorowania na inwazyjną chorobę pneumokokową w latach 2015 - 2016

- U 35-letniego mężczyzny, zdiagnozowano pneumokokowe zapalenie opon mózgowo rdzeniowych oraz pneumokokowe zapalenie płuc. Mężczyznę hospitalizowano w oddziale neurologii z gorączką, objawami oponowymi, drgawkami i objawami infekcji górnych dróg oddechowych. Z pobranego płynu mózgowo-rdzeniowego wyhodowano *Streptococcus pneumoniae*. W 1-jej dobie hospitalizacji pacjent zmarł.
- 68-letni mężczyzna został przyjęty do oddziału chorób wewnętrznych z dusznością, objawami zapalenia płuc i płynem w jamie opłucnej. Na podstawie posiewu krwi,

objawów chorobowych oraz rtg płuc rozpoznano posocznicę pneumokokową oraz pneumokokowe zapalenie płuc. Chorego przekazano do innej palcówki leczniczej celem, kontynuacji leczenia.

- na posocznicę pneumokokową zachorował 10-miesięczny chłopiec. Dziecko z gorączką 39°C, osłabieniem przyjęto do oddziału pediatrii. W badaniu bakteriologicznym krwi wyhodowano *Streptococcus pneumoniae*. Chłopca po kilkunastodniowej hospitalizacji wypisano bez powikłań do domu.
- na pneumokokowe zapalenie płuc zachorowała 64-letnia kobieta oraz 72-letni mężczyzna.

Kobieta zachorowała w trakcie pobytu i leczenia w oddziale onkologii. Mężczyzna został hospitalizowany w oddziale wewnętrznym. U chorych wystąpiła niewydolność oddechowa oraz objawy infekcji górnych dróg oddechowych. Z pobranego materiału tj. aspirat tchawiczy wyhodowano *Streptococcus pneumoniae*.

Poza tym w **2016 r.** odnotowano **61** przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes*. Były to zachorowania na różę. Wszystkie zachorowania na różę miały przebieg łagodny, hospitalizowano 3 osoby, a zachorowania zostały rozpoznane jedynie na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia laboratoryjnego.

W **2015 r.** zarejestrowano **68** przypadków róży.

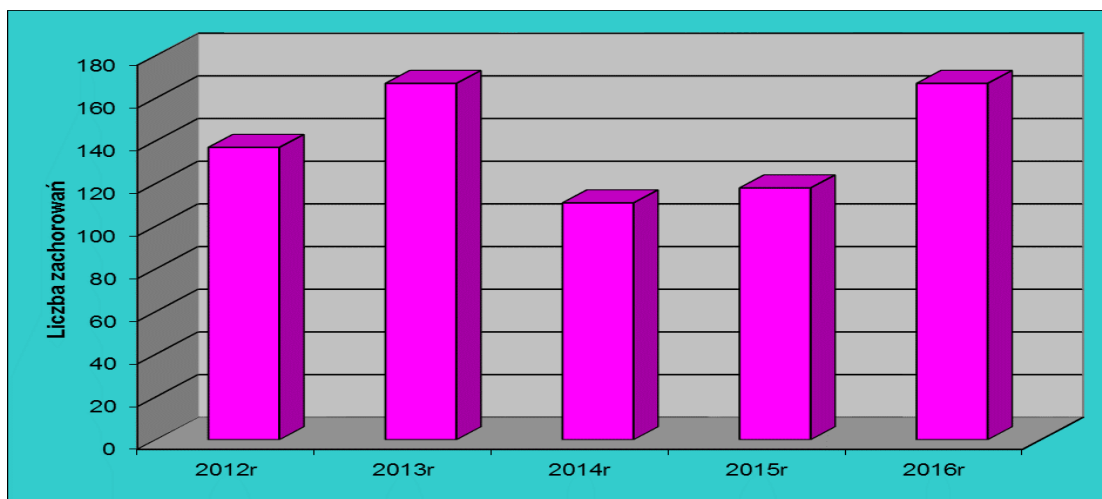
CHOROBA Z LYME

Borelioza jest odzwierzęcą wieloukładową chorobą zakaźną przenoszoną przez kleszcze. W Polsce zakażenia szerzą się w obszarach do tej pory nieendemicznych i stała się chorobą ogólnopolską. Symptomatologia boreliozy jest zróżnicowana dlatego istotnym czynnikiem mającym wpływ na rozpoznawalność boreliozy jest diagnostyka laboratoryjna. Przeciwno boreliozie nie ma szczepionki, co potęguje problem i skutecznie uniemożliwia szybkie jego opanowanie.

Zapadalność na boreliozę w ostatnich 5 latach utrzymuje się na wysokim poziomie [Rysunek 11].

W **2016 r.** zarejestrowano **167** zachorowań.

W **2015 r.** odnotowano **118** przypadków zachorowań.

Rysunek 11 Liczba zachorowań na boreliozę w latach 2012-2016

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż najczęstszą postacią boreliozy jest postać skórna w postaci rumienia wędrującego we wczesnej fazie choroby. Chorzy są leczeni ambulatoryjnie. Natomiast borelioza późnej fazy tj. borelioza układu kostno-stawowego najczęściej wymaga leczenia szpitalnego.

W oddziałach chorób zakaźnych hospitalizowano 16 osób.

Zachorowania wystąpiły głównie u osób dorosłych, jednakże zanotowano również 11 zachorowań u dzieci do 18 roku życia.

Zapadalność na boreliozę jest nieco wyższa u kobiet. Zachorowało 95 kobiet i 72 mężczyzn.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż częstym terenem ekspozycji są ogródki przydomowe, parki miejskie i alejki spacerowe. Najwięcej zachorowań odnotowano wśród rencistów i emerytów, co jest związane częstszym przebywaniem na terenach zielonych.

Najwięcej ukąszeń przez kleszcze dochodzi w miesiącach wiosennych i letnich. Wszystkie osoby chore poddane były antybiotykoterapii.

Przyczyny wzrostu zachorowalności należy upatrywać m.in. w stale zmieniającym się zasięgu geograficznym bytowania kleszczy, wydłużaniu okresu ich żerowania, zmianach klimatu, zmianach ekonomicznych i społecznych w otoczeniu ludzi. Istotną rolę odgrywają także migrujące zwierzęta przenoszące zakażone kleszcze.

Ponadto wzrost zachorowań może być wynikiem nie tylko rzeczywistego wzrostu zachorowań, ale również lepszej diagnostyki i wzrostu świadomości społeczeństwa, który ma wpływ na zgłaszalność zachorowań.

Duża wilgotność występująca w miesiącach wiosennych i wysokie temperatury zimą niedostatecznie przetrzebiamą populację zakażonych kleszczy, co również może przyczynić się do wzrostu liczby zachorowań na boreliozę. Groźne dla ludzi są również młodociane, przejściowe postacie kleszcza, niezauważalne gołym okiem tzw. nimfy; również one przenoszą krętki wywołujące boreliozę.

GRUŻLICA

Gruźlica jest chorobą zakaźną, wielonarządową atakującą wszystkie narządy i tkanki ze szczególną predyspozycją do układu oddechowego.

Pomimo obowiązywania przepisów prawnych nakładających na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia gruźlicy oraz obowiązek leczenia szpitalnego osób chorych na gruźlicę prątkującą istnieje poważnym problemem jakim jest przerwanie przez chorego kontynuacji leczenia ambulatoryjnego po leczeniu szpitalnym.

Osoby, które przerwały leczenie stanowią poważne zagrożenie dla otoczenia co tym samym prowadzi to do lekooporności. Natomiast lekooporność jest przyczyną utrudnionego leczenia, co może być przyczyną przedwczesnego zgonu.

W 2016 r. zapadalność na gruźlicę spadła.

W latach 2012 - 2016 zarejestrowano następującą liczbę chorych. Odpowiednio:

- w roku 2012 – 69 osób
- w roku 2013 - 84 osób
- w roku 2014 – 64 osoby
- w roku 2015 – 67 osób
- w roku 2016 – 51 osób

96% wszystkich zachorowań stanowiła gruźlica układu oddechowego. Odnotowano 2 zachorowania na gruźlicę pozapłucną, była to gruźlica prosówkowa.

Mężczyźni chorują 2-krotnie częściej niż kobiety. Zachorowało 35 mężczyzn i 16 kobiet. Najczęściej zachorowania wystąpiły u mężczyzn w wieku średnim i podeszłym. Zapadalność na gruźlicę wzrasta z wiekiem. Najwyższa zapadalność rejestrowana jest wśród osób w wieku 50 - 59 lat.

Większa zapadalność na gruźlicę mężczyzn może wynikać z częstszego występowania u mężczyzn czynników ryzyka reaktywacji gruźlicy. Takim czynnikiem jest m.in. palenie papierosów, alkohol, niehigieniczny tryb życia.

U 15 osób wystąpiła wznowa choroby, co stanowi ok. 30% wszystkich zachorowań. Wznovy wystąpiły głównie u osób wcześniej leczonych, które przerwały leczenie, nie współpracowały z lekarzami i lekcewały zalecenia lekarskie. W 2016 r. odnotowano 1 zachorowanie u dziecka do 14 roku życia.

Wszyscy chorzy byli hospitalizowani w oddziałach chorób płuc. Osoby z kontaktu z chorym obejmowane są nadzorem epidemiologicznym i kierowane pod nadzór lekarski celem wykonania profilaktycznych badań. W 2016 r. pod nadzór lekarski skierowano 102 osoby. Zarejestrowano 2 zgony z powodu gruźlicy płuc.

Najczęstszą przyczyną zgonu jest zbyt późne wykrycie choroby lub przerwanie leczenia przez chorego, nieprzyjmowanie środków farmakologicznych oraz braku współpracy chorego z lekarzem.

Zachorowania wystąpiły przeważnie u osób o niskim statusie finansowym: 49% stanowiły osoby bezrobotne, 29% to osoby przebywające na rentach i emeryturach. Tylko 15% to osoby pracujące zawodowo. Wśród osób czynnych zawodowo odnotowano zachorowania u osób pracujących fizycznie, które lekcewały swój stan zdrowia i objawy chorobowe. 8% wszystkich zachorowań wystąpiło wśród osób bezdomnych.

CHOROBY WENERYCZNE

W roku **2016** zarejestrowano **2** przypadki zachorowania na kiłę, **4** przypadki rzeżączki.

W roku **2015** zarejestrowano **6** przypadków zachorowań na kiłę, **3** przypadki rzeżączki.

Wszystkie zachorowania wystąpiły u mężczyzn.

Problemem w prowadzeniu skutecznych działań profilaktycznych chorób wenerycznych jest fakt, iż chorzy nie ujawniają personaliów swoich partnerów seksualnych i często nie informują ich o konieczności zgłoszenia się do lekarza.

Niekorzystny wpływ na sytuację epidemiologiczną ma wpływ niski poziom świadomości zdrowotnej oraz łatwy dostęp do usług seksualnych.

CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO

Do najczęściej rejestrowanych chorób wieku dziecięcego jest: ospa wietrzna, płonica, świnka, różyczka i krztusiec.

Najwięcej zachorowań odnotowano na ospę wietrzną, która stanowiła największy odsetek wśród wszystkich zarejestrowanych chorób wieku dziecięcego.

Ospa wietrzna

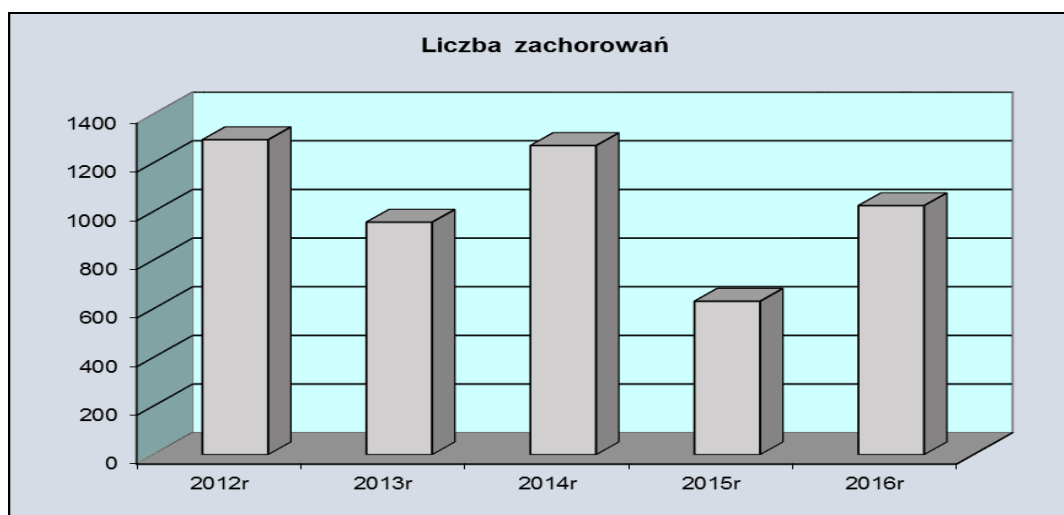
Ospa wietrzna jest ostrą chorobą zakaźną o bardzo wysokiej zaraźliwości. Z tego względu najbardziej podatną na zachorowanie populacją są dzieci, zwłaszcza przebywające w zbiorowiskach np. przedszkolach i szkołach. Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci i młodzieży do 15 roku życia. Od 2002 r. obowiązują zalecenia stosowania szczepień przeciw ospie wietrznej. Na terenie miasta Gliwice zaszczepiono **583** dzieci.

Szczepienia te nie są finansowane z budżetu państwa a dość wysoki koszt szczepionki powoduje, że rodzice nie decydują się na szczepienie. Wyjątek stanowią rodzice dzieci z grup ryzyka oraz dzieci uczęszczających do żłobków.

W **2016 r.** zarejestrowano **1024** zachorowania na ospę wietrzną.

W **2015 r.** zarejestrowano **631** przypadków zachorowań na ospę wietrzną,

Liczba zachorowań wzrosła o ok. 50%. Zapadalność jest porównywalna u mężczyzn i u kobiet.

Rysunek 12 Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2012-2016

Największą zapadalność odnotowano u dzieci w wieku od 3 do 6 lat. Największą zapadalność odnotowano w I półroczu. Zachorowania przebiegały łagodnie nie odnotowano powikłań pochorobowych a hospitalizowano 3 osoby.

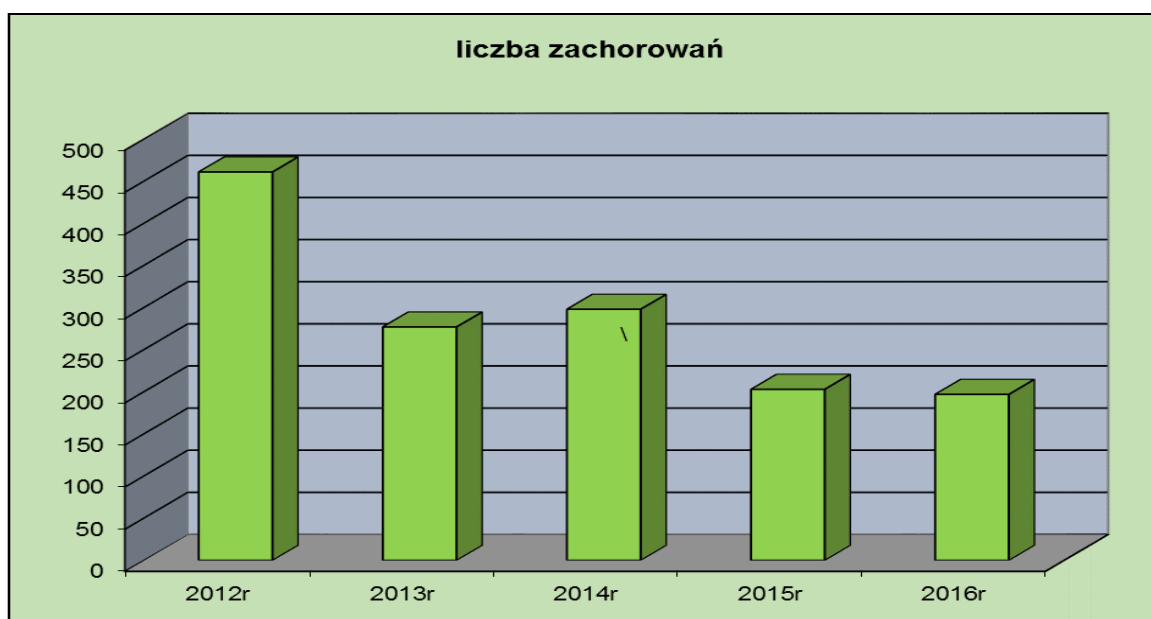
Zachorowania wystąpiły głównie u dzieci nie szczepionych przeciwko ospie. Obserwowany spadek zachorowań na ospę potwierdza okresowość epidemiczną choroby [Rysunek 12].

Płonica

Płonica jest chorobą bakteryjną, przeciwko której nie ma szczepionki.

W **2016 r.** zarejestrowano **197** przypadków. W **2015 r.** odnotowano **203** zachorowania. Zapadalność uległa spadkowi [Rysunek 13]. Zachorowania mają charakter łagodny, nikogo nie hospitalizowano.

Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci przebywających w zbiorowiskach społecznych tj. przedszkola, szkoły, głównie w przedziale wiekowym 3-6 lat. Najwięcej zachorowań odnotowano w I półroczu.

Rysunek 13 Liczba zachorowań na płonicę w latach 2012 -2016

Sytuacja epidemiologiczna odry, świnki i różyczki jest uwarunkowana poprzez prowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne przeciw w/w chorobom.

Odra i różyczka zostały objęte przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) programem eliminacyjnym.

Wprowadzenie od 1975 r. szczepienia przeciw odrze, od 1988 r. szczepienia dziewczynek w 13 roku życia przeciw różyczce, od 2004 r. szczepienia szczepionką skojarzoną MMRII przeciw odrze, śwince i różyczce oraz od 2006 r. dawki przypominającej wraz z wysokim odsetkiem zaszczepienia dzieci spowodowało znaczny spadek zapadalności dzieci na w/w choroby.

Odra

Od **2009 r.** nie odnotowano zachorowań na odrę.

Świnka

Zapadalność na świnkę w ostatnich 5 latach utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie. Zapadalność w porównaniu z rokiem ubiegłym uległa dwukrotnemu spadkowi.

W **2016 r.** zarejestrowano **6** zachorowań, w **2015 r.** zarejestrowano **13** zachorowań na świnkę. Zapadalność jest wyższa u kobiet. Zachorowało 5 kobiet i 1 mężczyzna.

Zachorowało 1 dziecko w wieku 4 lat i jedno w wieku 14 lat. Pozostałe zachorowania wystąpiły u osób dorosłych powyżej 25 roku życia.

Spośród ogółu zachorowań 2 osoby były szczepione szczepionką skojarzoną przeciwko śwince. Pozostałe osoby nie były szczepione.

Różyczka

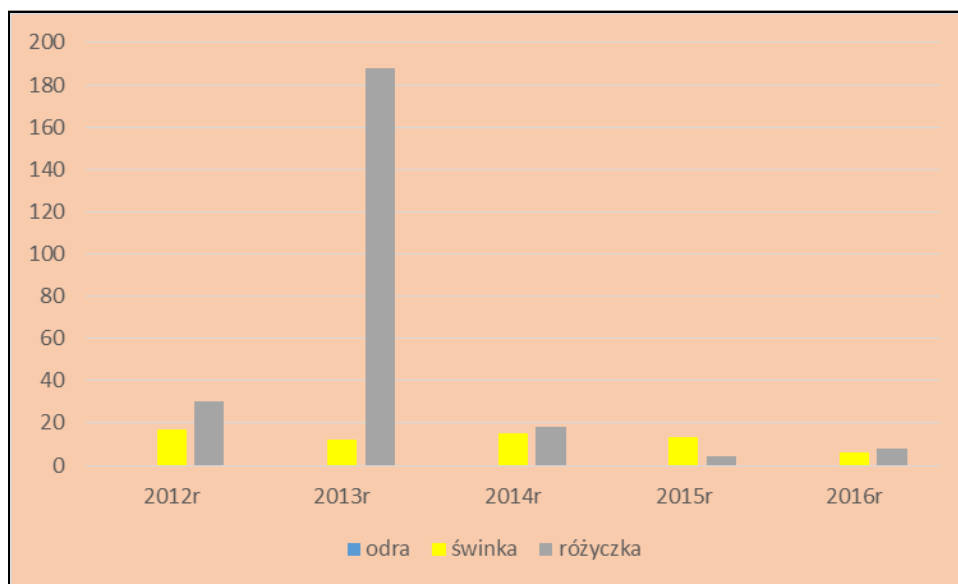
W **2016 r.** zarejestrowano **8** zachorowań, w **2015 r.** zarejestrowano **4** zachorowania na różyczkę. Zachorowały 3 kobiety i 5 mężczyzn.

4 zachorowania odnotowano u dzieci 0 - 4 lat, 2 zachorowania wśród dzieci w wieku 10 – 12 lat i 2 zachorowania u osób powyżej 19 roku życia

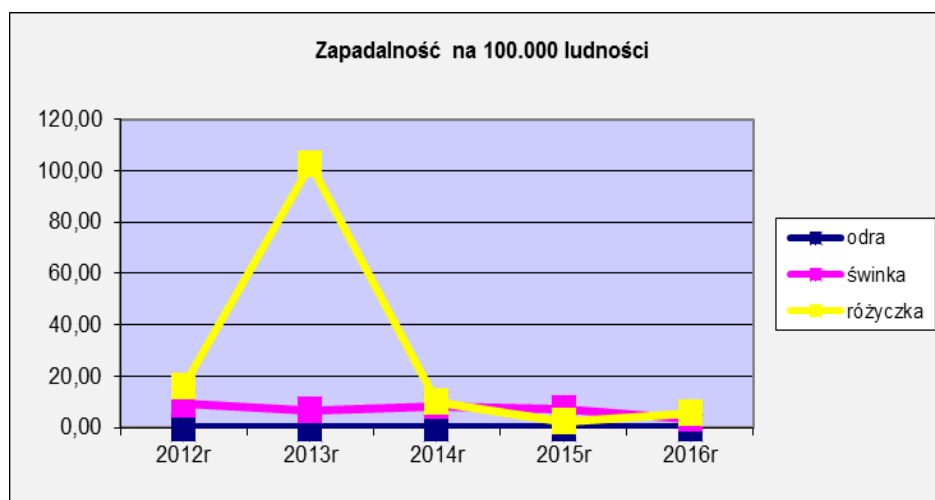
6 osób było zaszczepionych szczepionką skojarzoną, 2 osoby nie były zaszczepione przeciwko różyczce. Wszystkie przypadki zostały rozpoznane na podstawie objawów klinicznych.

Chorujący chłopcy i młodzi mężczyźni stanowią zagrożenie dla dziewczynek i młodych kobiet, które mogą pozostać nieuodpornione m.in. z powodu zaniechania lub

przeciwwskazań do szczepienia. Choć różyczka jest chorobą o łagodnym przebiegu, to zakażenie wirusem różyczki może stanowić poważne zagrożenie dla kobiet w ciąży.

Rysunek 14 Liczba zachorowań na odrę, świnkę i różyczkę w latach 2012-2016

Rysunek 15 Zapadalność na 100 000 mieszkańców na odrę, świnkę i różyczkę w latach 2012-2016

Sytuację epidemiologiczną błonicy, tężca i krztuśca określają systematycznie od lat prowadzone szczepienia ochronne, których wykonawstwo na terenie Gliwic ocenia się jako dobre.

Podanie wszystkich dawek szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi, zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień i utrzymanie wysokiego odsetka zaszczepienia przyczynia się do skutecznego zwalczania tych chorób.

W ostatnich 5 latach nie odnotowuje się zachorowań na błonicę i tężec.

Krztusiec

Krztusiec jest bakteryjną chorobą zakaźną wywoływaną przez pałeczkę krztuśca *Bordetella pertussis*. Choroba przenosi się drogą oddechową i jest bardzo zaraźliwa w szczególności dla osób nieuodpornionych. W przypadku krztuśca niezwykle istotnym zjawiskiem jest stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją już nabyły.

Sytuacja epidemiologiczna krztuśca na przestrzeni ostatnich lat uległa istotnym zmianom. Wysoki odsetek zachorowań na krztusiec dotyczy młodzieży nastoletniej oraz osób dorosłych. Najskuteczniejszą strategią zapobiegania zachorowaniom pozostaje realizacja szczepień zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień.

Rok	Liczba zachorowań na krztusiec
2011	2
2012	11
2013	4
2014	2
2015	6
2016	7

Tabela 12

W **2016 r.** odnotowano **7** zachorowania na krztusiec.

W **2015 r.** zarejestrowano **6** zachorowania na krztusiec.

Zapadalność pozostaje na stałym poziomie, zachorowało 5 kobiet i 2 mężczyzn.

Zachorowało 2 dzieci w wieku 4 - 9 lat, 3 dzieci w wieku 10-15 lat oraz 2 osoby dorosłe w wieku 23 i 60 lat.

Wszystkie zachorowania zostały zdiagnozowane na podstawie przeprowadzonych badań serologicznych krwi. Diagnostyka serologiczna każdego podejrzanego o zachorowanie na krztusiec, obejmuje oznaczenie swoistych przeciwciał dla toksyny krztuścowej (IgA, IgG). Badania takie powinny stanowić rutynowy sposób postępowania diagnostycznego.

6 osób zostało zaszczepionych przeciwko krztuścowi, u 1 osoby dorosłej nie udało się odtworzyć historii szczepień.

Należy tutaj nadmienić, iż ostatnią dawkę szczepienia przeciwko krztuścowi podaje się w 6 roku życia. Odporność przeciw krztuścowi zanika po około 6-12 latach od szczepienia lub przechorowania krztuśca. Wobec tego, można uznać, że dzieci powyżej 12 roku życia stopniowo tracą odporność przeciwko krztuścowi.

GRYPA

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania powodują duże straty ekonomiczne, związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa.

Upowszechnienie szczepień przeciwko grypie umożliwia zmniejszenie szerzenia się zakażeń wirusem grypy, wpływając na obniżenie poziomu kosztów, jakie państwo ponosi w związku z leczeniem grypy, jej powikłań oraz na wynik absencji chorobowej pracowników w sezonie zwiększonej liczny zachorowań. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie, ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji. W Gliwicach na grypę zaszczepiono 5 323 osoby.

W **2016 r.** zachorowało **23 095** osób, w tym **9 933** dzieci do lat 14.

W **2015 r.** zarejestrowano **16 207** przypadków, w tym **7 021** to dzieci do lat 14.

W 2016 r. odnotowano 17 przypadków zachorowań na grypę AH1N1, potwierdzone badaniami wirusologicznymi.

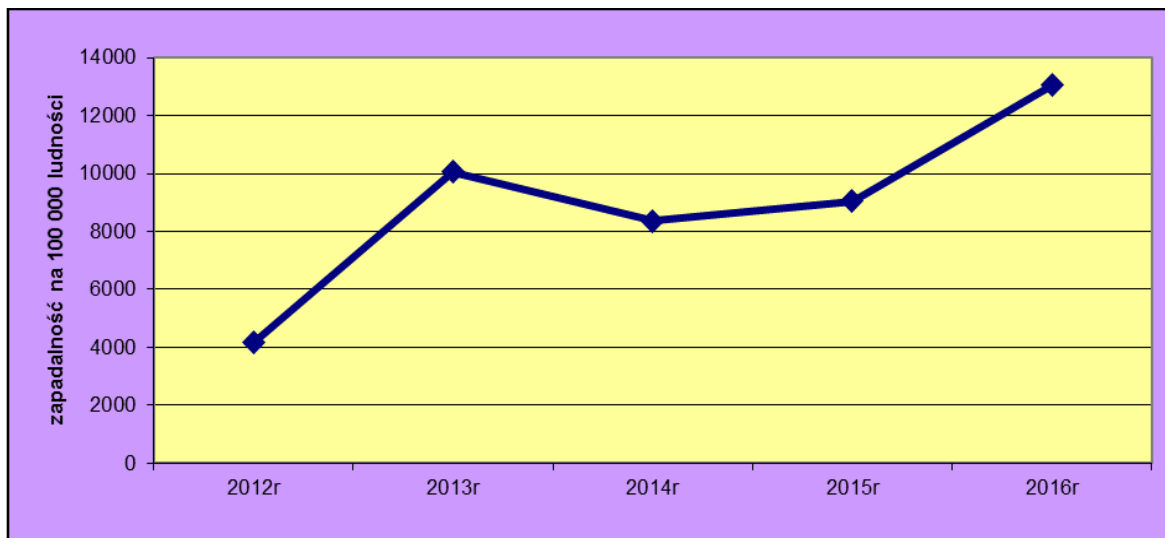
Odnotowano 1 ognisko zakażenia szpitalnego wywołanego wirusem grypy AH1N1.

Zachorowało 13 pacjentów oraz 1 osoba z personelu medycznego.

Osoby, u których potwierdzono obecność wirusa grypy AH1N1, zostały izolowane lub kohortowane. Pielęgniarka, u której wystąpiło zachorowanie została odsunięta od wykonywania obowiązków służbowych i przebywała na zwolnieniu lekarskim w domu. W szpitalu natychmiast wdrożono plan postępowania i procedury prewencyjne w ognisku zakażenia grypą. Wprowadzono całkowity zakaz odwiedzin chorych oraz ograniczono przyjęcia chorych. Ognisko zostało wygaszone.

Zapadalność wzrosła o ok. 42% [Rysunek 16]. Pozostałe zachorowania były rozpoznane jako zachorowania grypopodobne na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia wirusologicznego.

Szczyt zachorowań na gripę przypada w miesiącach od listopada do marca.

Rysunek 16 Zapadalność na gripę w latach 2012 – 2016

Ocena w zakresie szczepień ochronnych

W 2016 roku PPIS w Gliwicach na terenie miasta Gliwice prowadził nadzór nad 51 punktami szczepień. Przeprowadzono 44 kontrole w zakresie realizacji szczepień ochronnych.

Kontrole sanitarne nie wykazały nieprawidłowości w przedmiocie kontroli. Szczepienia wykonywane są przez pielęgniarki posiadające kurs kwalifikacyjny w zakresie szczepień ochronnych. Przed szczepieniem badanie przeprowadza lekarz w punkcie szczepień i odnotowuje ten fakt w stosownej dokumentacji pacjenta. Dokumentacja medyczna prowadzona jest prawidłowo (karta uodpornienia, książeczka szczepień, historia choroby). Szczepienia wykonywane są wyłącznie sprzętem jednorazowego użytku, który przechowywany jest w sposób prawidłowy, w ilości spełniającej potrzeby zakładu opieki zdrowotnej. Wyposażenie punktu szczepień jest zgodne z obowiązującymi przepisami w tym zakresie.

Po użyciu sprzęt jest zabezpieczany i przekazywany do utylizacji firmie, z którą zakład opieki zdrowotnej zawarł umowę w tym zakresie.

Nadzorowane placówki przestrzegają wymagań dotyczących zachowania warunków łańcucha chłodniczego. Transport szczepionek ze stacji sanitarno-epidemiologicznej odbywa się w termotorbach z wkładami chłodzącymi. Każdy punkt szczepień wyposażony jest w urządzenie chłodnicze, służące do przechowywania preparatów szczepionkowych z termometrem. Część punktów szczepień posiada całodobowy elektroniczny monitoring temperatury w urządzeniach chłodniczych, co poprawia bezpieczeństwo przechowywania preparatów szczepionkowych. W punktach szczepień wykonuje się również szczepienia zalecane, niefinansowane z budżetu państwa, szczepionkami sprowadzonymi z hurtowni jak również dostarczonymi przez pacjenta.

W takim wypadku osoba wykonująca szczepienie przed podaniem preparatu upewnia się, czy szczepionka była transportowana z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Fakt ten odnotowuje się w dokumentacji pacjenta.

W placówkach wykonujących szczepienia ochronne opracowane są i stosowane procedury postępowania zapobiegające zakażeniom i chorobom zakaźnym związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych.

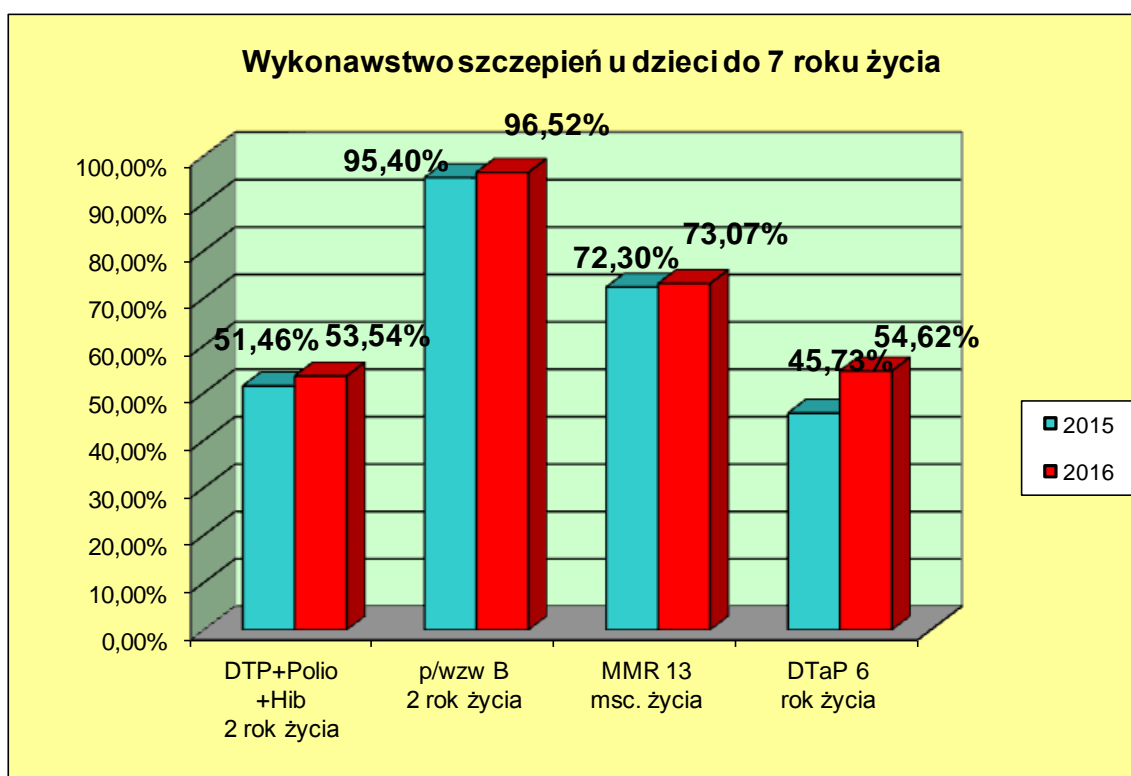
Zakłady opieki zdrowotnej prowadzą rejestry dzieci i młodzieży przybyłych i wypisanych z punktu szczepień, na podstawie których sporządzane są kwartalne sprawozdania z posiadanych przez świadczeniodawcę kart uodpornienia.

W PSSE w Gliwicach od 2012 r. funkcjonuje Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek (ESNDS), który został w 2013 r. zmodyfikowany w celu zapewnienia jednolitego obiegu dokumentacji dotyczącej realizacji szczepień ochronnych, usprawnienia obrotu szczepionkami zakupionymi do realizacji Programu Szczepień Ochronnych w Polsce.

Placówki rozliczają w systemie kwartalnym ilość zużytych szczepionek finansowanych z budżetu państwa, dystrybuowanych przez Inspekcję Sanitarną, a raz w roku przedkładają sprawozdanie z wykonanych szczepień ochronnych na druku MZ-54. Analiza roczna MZ-54 uwzględnia stan zaszczepienia przeciwko chorobom zakaźnym dzieci i młodzieży w poszczególnych rocznikach oraz szczepienia grup ryzyka i zalecane, nie finansowane z budżetu państwa.

W 2016 roku do Programu Szczepień Ochronnych (dalej: PSO) zostało wprowadzone szczepienie przypominające przeciwko krztuścowi u młodzieży w 14 roku życia.

Wykonawstwo szczepień u dzieci do 2 roku życia objętych opieką poradni dziecięcych na terenie działalności PSSE w Gliwicach wzrosło w stosunku do roku poprzedniego. Szczepienie dzieci przeciwko odrze, śwince i różyczce w 13 miesiącu życia uległo nieznacznemu wzrostowi - o 0,77% w stosunku do roku ubiegłego. Szczepienie przypominające przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi u dzieci w 6 roku życia uległo wzrostowi - o 8,89% w stosunku do roku ubiegłego [Rysunek 17]. Nastąpił wzrost wykonawstwa szczepień u dzieci w 6 roku życia, ponieważ stopniowo zaopatrywano zakłady opieki zdrowotnej w szczepionki zawierające acelularny komponent krztuśca, której brakowało w roku poprzednim. Wahania wykonawstwa szczepień u dzieci do 7 roku życia nie są spowodowane nieprawidłowościami w realizacji PSO, ale koniecznością podjęcia szczepień w chwili ukończenia przez dziecko wieku przewidzianego dla danego rodzaju szczepienia. Wysokie odsetki zaszczepienia dzieci do 7 roku życia świadczą o akceptowalności szczepień przez rodziców dzieci, którzy w większości terminowo

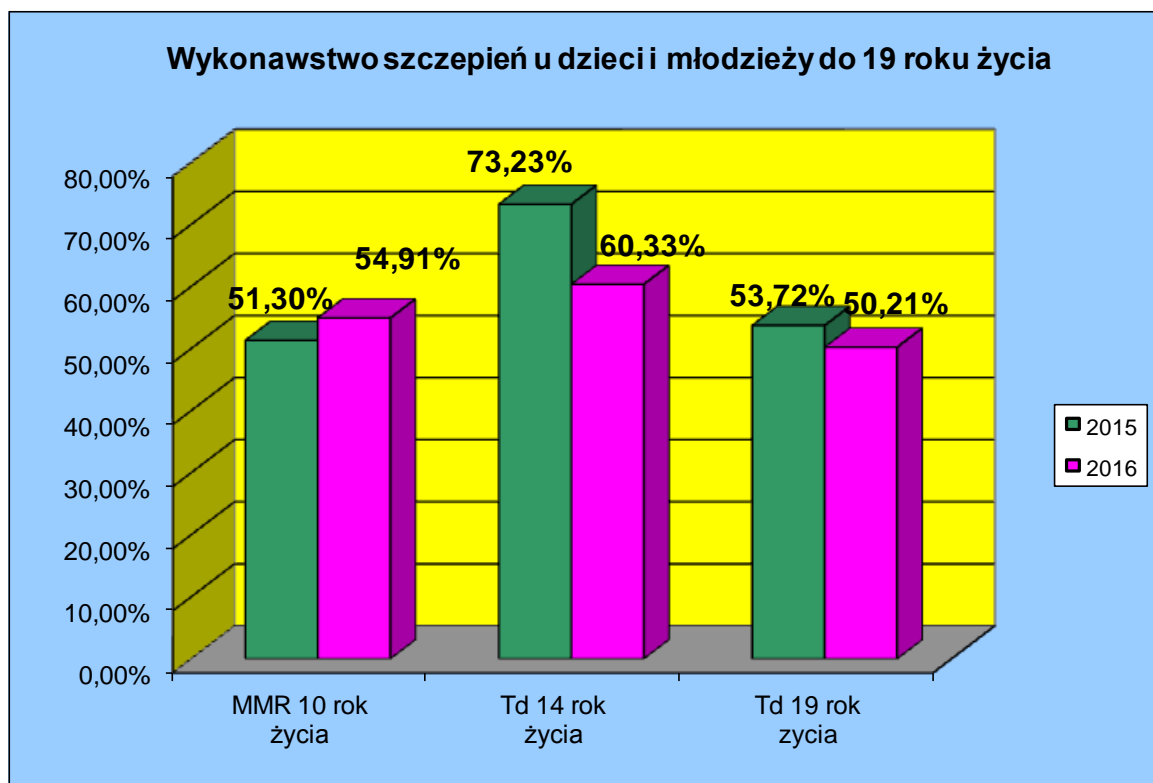
Rysunek 17 Wykonawstwo szczepień u dzieci do 7 roku życia

zgłaszają się na szczepienia. Opóźnienia w stosunku do programu szczepień są spowodowane przeważnie czasowymi przeciwwskazaniami lekarskimi. Nie mniej jednak w roku 2016 zaobserwowano przypadki świadomej odmowy wykonania szczepień u dzieci. Część rodziców kwestionowała zasadność stosowania szczepień ochronnych

u dzieci potwierdzając ten fakt na piśmie. Wzrasta ilość rodziców uchylających się od szczepień ochronnych na skutek dużej aktywności medialnej ruchów antyszczepionkowych. Część z rodziców wyraża obawy odnośnie przeprowadzania dużej ilości szczepień obowiązkowych u dzieci do 2 roku życia. Wśród przyczyn uchylania się od szczepień wymienia się lęk związany z wystąpieniem w przeszłości u osób z rodziny niepożądanego odczynu poszczepiennego. W mniejszym stopniu jako przyczynę uchylania się od szczepień notuje się odrębność kulturową, etniczną czy religijną.

Do osób uchylających się w 2016 r. wysłano 5 wezwań do wykonania szczepień ochronnych z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej. Skierowano 5 wniosków do wojewody śląskiego o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień.

Od momentu zmiany organizacji szczepień ochronnych polegającej na przeniesieniu realizacji szczepień ze szkół do zakładów opieki zdrowotnej odnotowuje się niezadowalający odsetek zaszczepienia młodzieży [Rysunek 18].

Rysunek 18 Wykonawstwo szczepień u dzieci i młodzieży do 19 roku życia

W 2016 roku szczepienie p/błonicy i tężcowi w 19 roku spadło o 3,51%. Szczepienie dzieci w 10 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce w porównaniu do roku poprzedniego uległo wzrostowi o 3,61%. Szczepienie przeciwko błonicy, tężcowi młodzieży w 14 roku

spadkowi o 12,90% w stosunku do roku ubiegłego. Szczepienie skojarzone p/błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia wykonano w 45,21%.

W 2016 roku uodporniono p/gruźlicy 98,26 % noworodków.

Kontynuowano szczepienia p/WZW B pracowników służby zdrowia, osób z otoczenia nosicieli HBV, osób z przewlekłym zakażeniem HCV, osób dializowanych.

W 2016 roku uodporniono p/WZW B 8 pracowników służby zdrowia.

Oprócz szczepień obowiązkowych przeprowadzono szczepienia profilaktyczne o charakterze zalecanym, co w znacznym stopniu przyczyniło się do zwiększenia odporności populacji.

Uodporniono ogółem:

- p/grypie 5323 osoby
- p/WZW typu A 269 osób
- p/kleszczowemu zapaleniu mózgu 154 osoby
- p/*Streptococcus pneumoniae* 1361 osób
- p/*Neisseria meningitidis* 304 osoby
- p/rotawirusom 633 dzieci
- p/ospie wietrznej 587 osób
- p/wirusowi brodawczaka ludzkiego 13 osób.

Na terenie miasta Gliwice w Poradni Chorób Zakaźnych prowadzone są szczepienia p/wścieklicznie osób po ekspozycji. W 2016 roku uodporniono po narażeniu 51 osób. Profilaktycznie po zranieniu podano szczepionkę p/tężcowi 1735 osobom.

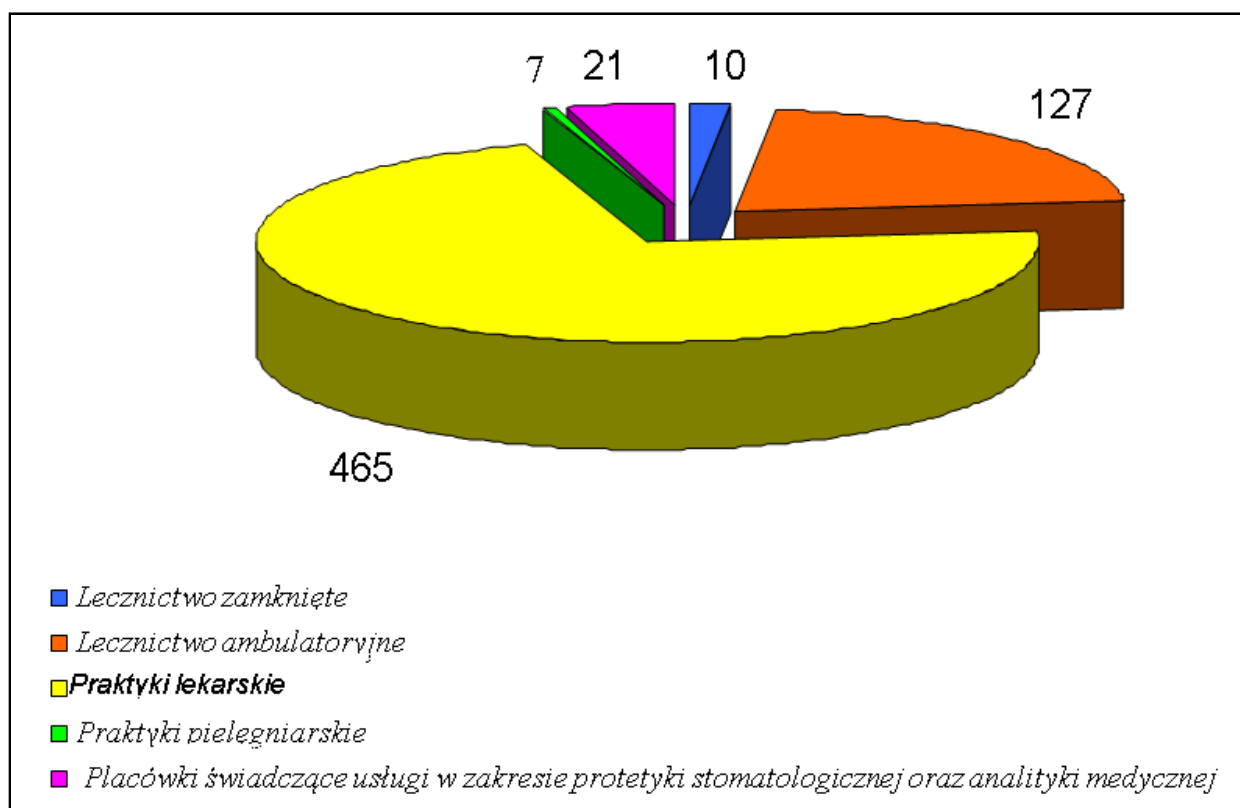
W PSSE w Gliwicach prowadzony jest rejestr zgłoszeń Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (dalej: NOP).

W 2016 roku zgłoszono 12 przypadków NOP, w tym 11 miało przebieg łagodny oraz 1 poważny, wszystkie z pełnym powrotem do zdrowia. Większość odczynów miała postać odczynów miejscowych, niektóre w przebiegu z gorączką. Żaden niepożądany odczyn poszczepienny nie nastąpił w wyniku nieprawidłowego przechowywania lub błędnego podania szczepionki.

W stosunku do roku poprzedniego ilość zgłoszeń odczynów poszczepiennych utrzymuje się na podobnym poziomie.

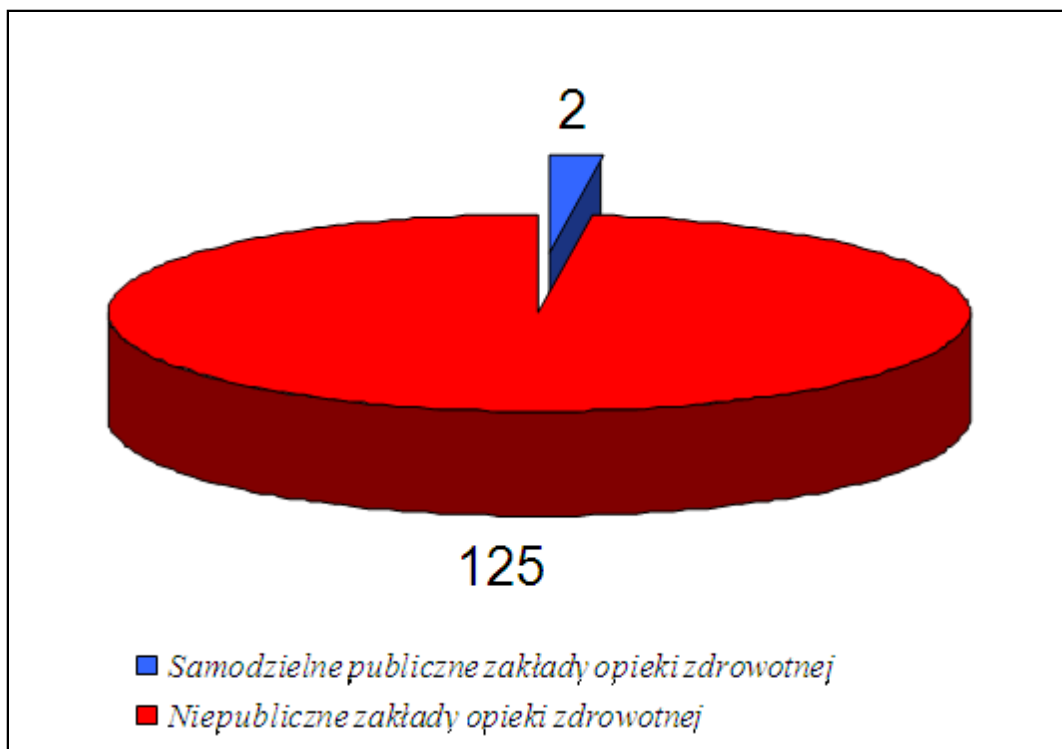
Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia

W roku 2016 na terenie miasta Gliwice sprawowano nadzór sanitarny nad [Rysunek 19]:

Rysunek 19 Placówki ochrony zdrowia działające na terenie

- 10 zakładami leczenia zamkniętego tj. 5 szpitalami z 1obiektem,1 szpitalem jednodniowym oraz 1 obiektem, 1 zakładem opiekuńczo-leczniczym z 1 obiektem, 2 ośrodkami leczenia uzależnień z 1 obiektem i 1 hospicjum,
- 27 zakładami leczenia ambulatoryjnego z 30 obiektami i 27 filiami, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice, w tym 2 zakłady oraz 3 filie posiadają status publicznego zakładu opieki zdrowotnej [Rysunek 20],
- 465 praktykami lekarskimi, w tym 135 indywidualnymi praktykami lekarskimi,
- 322 indywidualnymi specjalistycznymi praktykami lekarskimi,8 grupowymi praktykami lekarskimi
- 7 praktykami pielęgniarскими,
- 21 placówkami świadczącymi usługi w zakresie protetyki stomatologicznej oraz analityki medycznej.

Rysunek 20 Zakłady leczenia ambulatoryjnego

Lecznictwo zamknięte

W placówkach leczenia zamkniętego przeprowadzono ogółem 30 kontroli, w tym skontrolowano 5 szpitali wraz z ich obiektami, szpital jednodniowy oraz obiekt szpitala jednodniowego, zakład opiekuńczo- leczniczy.

W ramach prowadzonego nadzoru w trzech szpitalach stwierdzono naruszenie wymagań techniczno – sanitarnych, wszczęto postępowania administracyjne, wydano dziewięć decyzji administracyjnych, nakazujących poprawę stanu technicznego pomieszczeń. Na negatywną ocenę placówek miały wpływ nieprawidłowości, m.in. brudne powierzchnie ścienne i sufitowe, pęknięcia na ścianach, ubytki w płytkach ceramicznych, uszkodzone powierzchnie ościeżnic i drzwi, ubytki w wykładzinie podłogowej, uszkodzone powierzchnie mebli, brak dostosowanych pomieszczeń higieniczno – sanitarnych dla potrzeb osób niepełnosprawnych w oddziale.

W skontrolowanych podmiotach leczniczych stwierdzono prawidłowe postępowanie z narzędziami i materiałami sterylnymi, bielizną czystą i brudną oraz odpadami medycznymi zgodne z wdrożonymi i obowiązującymi w zakładzie procedurami. Dokumentacja z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona

jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia, indywidualne środki ochrony osobistej, preparaty dezynfekcyjne w ilości i asortymencie pokrywającym bieżące potrzeby zakładu.

W ramach przeprowadzonych kontroli działalności zespołów i komitetów ds. zakażeń szpitalnych stwierdzono, że prowadzone jest monitorowanie i rejestracja zakażeń zakładowych oraz drobnoustrojów alarmowych. Personel medyczny wchodzący w skład zespołu podnosi swoje kwalifikacje w ramach specjalistycznych kursów i szkoleń zewnętrznych, prowadzi szkolenia wewnętrzne dla pracowników poszczególnych komórek organizacyjnych zakładu w zakresie zasad, praktyk i metod kontroli zakażeń zakładowych oraz nadzoruje przestrzeganie opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami.

W szpitalu wystąpiły dwa ogniska epidemiczne. Na podstawie przeprowadzonego dochodzenia epidemiologicznego w pierwszym przypadku ustalono, iż Grypę AH1N1 stwierdzono u 13 pacjentów oraz 1 osoby z personelu, natomiast w drugim przypadku *Enterococcus faecium* HLAR VRE fenotyp B – izolaty wrażliwe na telikoplaninę i tygecyklinę wykryto u 6 pacjentów, ostatecznie u 12 pacjentów stwierdzono kolonizację. Zakażenia zostały udokumentowane w indywidualnych kartach zakażenia szpitalnego, założono również indywidualne karty alert patogenu. Wdrożono obowiązujące procedury dotyczące postępowania w ognisku epidemicznym, wprowadzono reżim sanitarny oraz kohortację i izolację pacjentów, wydzielono personel do opieki nad pacjentami. Dokonano zabiegów dezynfekcji i fumigacji sal chorych. Przeprowadzono badania środowiskowe oraz pobrano wymazy od personelu, uzyskano wyniki ujemne. Decyzją Zespołu ds. Zakażeń Szpitalnych wygaszono ognisko, brak kolejnych przypadków zachorowań.

W szpitalu przeprowadzono kontrolę interwencyjną stwierdzającą nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń higieniczno-sanitarnych. W związku z powyższym wszczęto postępowanie administracyjne, a termin usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości przypada na dzień 31.05.2017 r.

W 2 szpitalach funkcjonują centralne sterylizatornie, które nie spełniają wymagań określonych rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012 r., poz. 739), natomiast dwa szpitale posiadają certyfikat stwierdzający, iż ich system zarządzania jakością jest zgodny z wymogami ISO w zakresie świadczenia usług sterylizacji wyrobów medycznych.

3 szpitale mają podpisaną umowę na sterylizację z zakładem posiadającym system zarządzania jakością ISO. Natomiast 1 szpital jednodniowy sterylizuje we własnym zakresie, drugi zleca sterylizację jako usługę zewnętrzną. W zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej zainstalowanych jest 12 autoklawów parowych, 2 urządzenia na tlenek etylenu oraz 1 komora dezynfekcyjna.

Lecznictwo ambulatoryjne

W przedsiębiorstwach podmiotów leczniczych przeprowadzono 122 kontrole. W wyniku przeprowadzonych kontroli w przychodni stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wymagań higieniczno – sanitarnych. W związku z powyższym wszczęto postępowanie administracyjne, wydano decyzję terminową, nieprawidłowości usunięto, decyzję zakończono.

W ramach prowadzonego nadzoru PPIS w Gliwicach wydał 16 opinii o spełnieniu wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012r., poz. 739)

W zakładach zainstalowanych jest 86 autoklawów parowych, 43 zakłady posiadają podpisaną umowę z jednostką świadczącą usługi w zakresie sterylizacji, natomiast w pozostałych zakładach używany jest sprzęt jednorazowego użycia. W 2016r. w zakładach lecznictwa ambulatoryjnego przeprowadzono kontrole dokumentacji z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji. Dokumentacja prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco.

Zakłady dysponowały wystarczającą ilością środków dezynfekcyjnych stosowanych zgodnie z zaleceniami producenta, sprzętu jednorazowego użycia oraz środków ochrony osobistej.

Praktyki lekarskie, pielęgniarskie oraz inne usługowe obiekty medyczne

Przeprowadzono 25 kontroli w ramach bieżącego nadzoru. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych nie stwierdzono naruszenia wymagań higieniczno – sanitarnych.

W ramach prowadzonego nadzoru PPIS w Gliwicach wydał 13 opinii o spełnieniu wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie

szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012r., poz. 739).

W praktykach lekarskich zabiegowych zainstalowanych jest 69 autoklawów parowych, 58 praktyk ma podpisaną umowę w zakresie sterylizacji z innym podmiotem świadczącym usługi w tym zakresie, a pozostałe praktyki korzystają ze sprzętu jednorazowego użycia. Dokumentacja w zakresie wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco.

Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia w ilości i asortymencie pokrywającym zapotrzebowanie gabinetów. Stwierdzono dostateczną ilość i rodzaj preparatów dezynfekcyjnych.

Podsumowanie

W 2016 roku w porównaniu z rokiem poprzednim stwierdzono znaczną poprawę stanu sanitarno – technicznego wielu obiektów. Uzyskano ją w dużej mierze poprzez realizację zadań ujętych w programach dostosowawczych, a także zakup nowego, coraz nowocześniejszego sprzętu medycznego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi termin realizacji programów dostosowania podmiotów leczniczych do wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia uległ wydłużeniu do dnia 31.12.2017 r.

OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO W ZAKŁADACH PRACY ZA 2016 ROK

W ciągu ostatnich dziesięcioleci stan bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia poprawił się. Liczba stwierdzanych chorób zawodowych stopniowo ulega zmniejszeniu. Dla poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy Sekcja Higiena Pracy PSSE w Gliwicach podejmuje działania prewencyjne, oparte na partnerskiej współpracy, które na bieżąco pomagają rozwiązywać zaistniałe problemy.

Podstawowym zadaniem Sekcji Higieny Pracy jest rozpoznawanie zagrożeń zdrowotnych w środowisku pracy, utrzymanie należytego stanu higienicznego w zakładach pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym.

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy sprawują w imieniu PPIS w Gliwicach nadzór nad stanem bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy, niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi wprowadzanymi do obrotu lub stosowanymi w działalności zawodowej, środkami biobójczymi, detergentami, czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi, szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy, nadzorem nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3 oraz środkami zastępczymi.

Na terenie miasta Gliwice, nadzorem sanitarnym objęte są 579 zakłady pracy różnych branż, w których zatrudnionych jest 52 250 pracowników.

W 2016 r. skontrolowano 107 zakładów pracy, zatrudniających 12 856 pracowników.

Przeprowadzono 159 kontroli.

Na stwierdzone uchybienia wydano 61 decyzji administracyjnych oraz 43 decyzje płatnicze.

Lp	Zakres kontroli	Liczba kontroli	Decyzje
1.	Kontrole dotyczące warunków pracy podczas zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest	5	0
2.	Kontrole warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w przemyśle tworzyw sztucznych.	6	3
3.	Kontrole w zakresie substancji	93	

	chemicznych i ich mieszanin.		6
4.	Kontrole w zakresie szkodliwych czynników biologicznych	9	0
5.	Kontrole w zakresie oceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy.	61	28
6.	Kontrola prekursorów narkotyków (substancji sklasyfikowanych) kategorii 2 i 3 w zakresie handlu z państwami trzecimi	18	18 (decyzje zezwalające na wywóz prekursorów narkotyków do krajów spoza Unii Europejskiej)
7.	Kontrole dot. wprowadzania środków zastępczych.	5	5
8.	Kontrole w związku z prośbą o interwencje .	6	Wydano 1 decyzję na stwierdzone nieprawidłowości, w pozostałych przypadkach interwencje okazały się niezasadne

Tabela 13 Liczba i zakres kontroli przeprowadzonych przez pracowników Sekcji Higieny Pracy w 2016 r.

Sekcja Higieny Pracy prowadzi profilaktykę zdrowotną poprzez udzielanie porad i przeprowadzanie szkoleń w zakresie zapobiegania i eliminowania wpływu czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych, o działaniu rakotwórczym i mutagennym na zdrowie pracownika.

W 2016 r. Sekcja Higieny Pracy w ramach Promocji Zdrowia była współorganizatorem szkolenia, skierowanego do właścicieli oraz pracowników zakładów sektora beauty p.t. „Jak bezpiecznie i higienicznie pracować i świadczyć usługi w gabinetach kosmetycznych, fryzjerskich, tatuażu oraz odnowy biologicznej.”

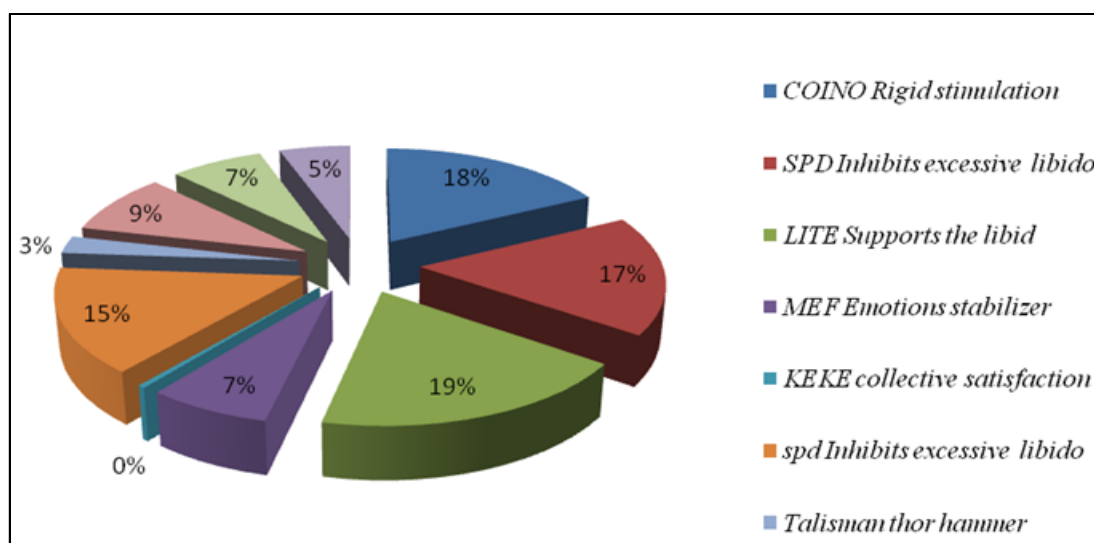
Wiedza o skutkach zdrowotnych narażenia na czynniki szkodliwe i uciążliwe środowiska pracy stale się rozszerza i pogłębia. Nieustannie zwiększa się świadomość pracodawców odnośnie zagrożeń występujących na stanowiskach pracy w zakładzie, między innymi

poprzez wykonywanie poleceń, nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy.

Jak większość miast w Polsce, Gliwice zmagają się z problemem wprowadzania do obrotu środków zastępczych, tzw. „dopalaczy”. Postępowania w tym zakresie prowadzą przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz Policji.

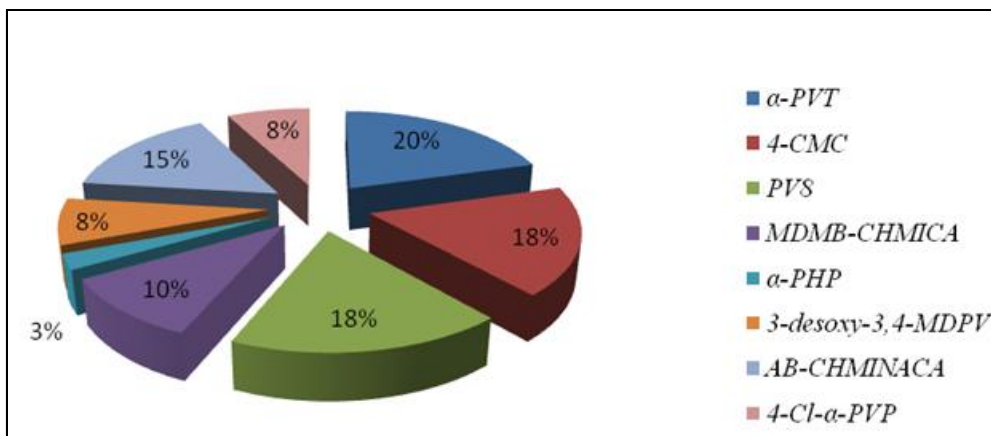
Pracownicy Sekcji przeprowadzili w sklepach na terenie Gliwic 5 kontroli, dotyczących wprowadzania do obrotu w/w produktów przy współpracy z funkcjonariuszami Komendy Miejskiej Policji w Gliwicach. Wydano 3 decyzje nakazujące wstrzymanie wprowadzania do obrotu środków zastępczych oraz 3 kary pieniężne na łączną sumę 60 000 zł. Podczas kontroli zabezpieczono 171 sztuk środków zastępczych oraz pobrano 23 próbki do badań. Wydano 2 decyzje nakazujące zaprzestania działalności sklepu wprowadzającego do obrotu środki zastępcze w Gliwicach.

W ramach wymiany informacji otrzymane wyniki analiz toksykologicznych przekazywane były przedstawicielom Policji oraz Prokuraturze.

Rysunek 21 Procent produktów zatrzymanych podczas kontroli na terenie Gliwic w 2016 r.

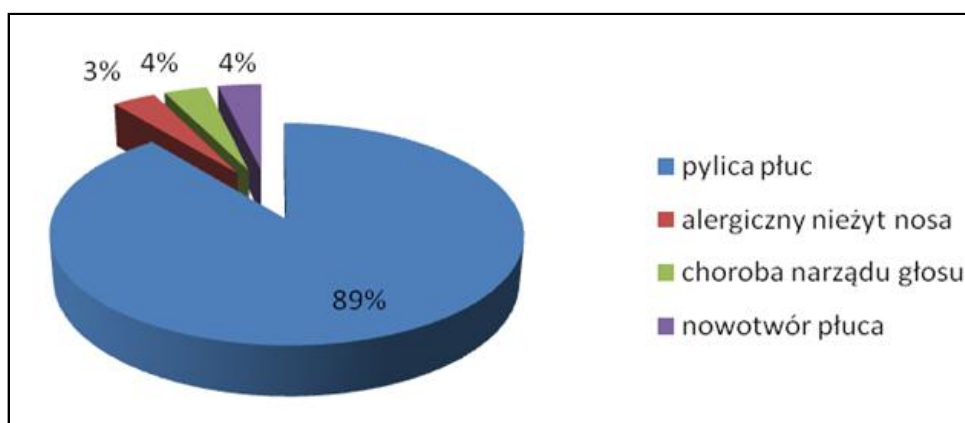
Ponieważ najlepszą metodą walki z „dopalaczami” jest profilaktyka, dlatego dla pracowników Aresztu Śledczego w Gliwicach przeprowadzono szkolenie pt. „Negatywny wpływ dopalaczy na zdrowie i życie ludzi” (około 60 uczestników). W w/w zakresie przeprowadzono również szkolenie dla pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliwicach, pt. „Dopalacze – czym są i jak działają” (27 uczestników).

Rysunek 22 Substancje psychoaktywne obecne w próbkach do badań pobranych w trakcie kontroli przeprowadzonych w obiektach na terenie Gliwic w 2016 roku

W 2016 r. stwierdzono 28 chorób zawodowych w 10 zakładach pracy mających siedzibę w mieście Gliwice:

- 25 przypadków pylic płuc,
- 1 przypadek alergicznego nieżytu nosa,
- 1 przypadek choroby narządu głosu,
- 1 przypadek nowotworu złośliwego płuca.

Rysunek 23 Choroby zawodowe stwierdzone w zakładach pracy mających siedzibę w Gliwicach w 2016 r.

Najczęściej stwierdzaną jednostką chorobową była pylica płuc, stanowiła 89,3 % ogółu stwierdzonych chorób.

Na 25 przypadków pylic płuc składają się:

- 23 pylice górników kopalń węgla, w tym:
 - 18 przypadków u pracowników zakładów wydobywania węgla kamiennego

PKD 05.10.Z,

- 5 przypadków u pracowników spółek zewnętrznych świadczących specjalistyczne roboty pod ziemią na terenie kopalni węgla kamiennego PKD 42.99.Z i 43.99.Z;

- pylica – gruźlica u pracownika zakładu wydobycia węgla kamiennego PKD 05.10.Z,
- 1 pylica krzemowa u pracownika zakładu produkcji ceramicznych wyrobów sanitarnych PKD 23.42.Z

Branżą, w której stwierdzono najwięcej chorób zawodowych jest górnictwo węgla kamiennego: 85,7 % stwierdzonych chorób zawodowych stanowiły pylice płuc stwierdzone u pracowników zakładów wydobycia węgla kamiennego lub spółek zewnętrznych, świadczących specjalistyczne roboty pod ziemią na terenie kopalni węgla kamiennego.

W pozostałych branżach stwierdzono po 1 przypadku choroby zawodowej w danym zakładzie pracy. Poza wymienioną powyżej pylicą krzemową stwierdzono:

- alergiczny nieżyt nosa u pracownika zatrudnionego przy produkcji pieczywa; produkcji świeżych wyrobów ciastkarskich i ciastek PKD 10.71.Z,
- chorobę narządu głosu spowodowanej nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat (niedowład mięśni wewnętrznych krtani z wrzecionowatą niedomykalnością fonacyjną głośni i trwałą dysfonią) u pracownika szkoły wyższej PKD 85.42.B,
- nowotwór złośliwy płuca u pracownika zatrudnionego w przedsiębiorstwie zajmującym się robotami budowlanymi związanymi ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych PKD 41.20.Z.

Zdrowie pracujących stało się w ostatnich latach bardzo ważnym elementem polityki zdrowotnej, z tego też powodu rola Higieny Pracy w zapobieganiu negatywnym skutkom zagrożeń zawodowych jest niezbędna w obecnej rzeczywistości.

**OCENA STANU SANITARNEGO
W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ ZA ROK 2016**

Poniższa ocena obrazuje stan sanitarny obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, nieruchomości, a także pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi oraz jakości wody przeznaczonej do spożycia i kąpieli w Mieście Gliwice.

Lp.	Grupa obiektów	ilość obiektów wg ewidencji na dzień 31.12.2015 r.	ilość skontrolowanych urządzeń i obiektów ogółem / środków transportu	ilość wykonanych kontroli	ilość decyzji wydanych w poszczególnych grupach		mandaty nałożone	
					nakazujących usunięcie uchybień	prolongujących termin wykonania decyzji	ilość	na łączną kwotę zł.
1	ustępy - ogółem	16	16	18	1	0	0	0
2	plywalnie - ogółem	8	8	8	0	0	0	0
3	domy pomocy społecznej	1	1	2	2	0	0	0
4	inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej	4	3	4	0	1	0	0
5	noclegownie i domy dla bezdomnych	2	0	0	0	0	0	0
6	hotele	11	8	13	2	0	0	0
7	inne obiekty, w których świadczą są usługi noclegowe	14	10	15	2	0	0	0
8	zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu	332	71	83	6	0	5	1300
9	dworce kolejowe	1	1	6	0	2	0	0
10	przystanki autobusowe	2	1	1	0	0	0	0
11	przystanki kolejowe	2	2	2	0	0	0	0
12	zakłady pogrzebowe i domy przedpogrzebowe	7	6	7	0	0	0	0
13	cmentarze	12	4	4	0	0	0	0
14	tereny rekreacyjne	14	2	3	0	0	0	0
15	inne obiekty użyteczności publicznej	159	39	42	4	3	0	0
RAZEM		585	172	208	17	6	5	1300

Tabela 14 Stan sanitarny obiektów nadzorowanych na terenie m. Gliwice w zakresie higieny komunalnej w roku 2016.

Łącznie w ramach prowadzonej działalności skontrolowano **172** (29,4%) obiektów użyteczności publicznej i przeprowadzono w nich **208** kontroli. Wydano łącznie **17** decyzji administracyjnych nakazujących stronom usunięcie nieprawidłowości oraz **6** decyzji

prolongujących terminy wykonania nałożonych obowiązków. Nałożono 5 mandatów karnych na łączną kwotę 1 300 zł. w związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarnymi.

Kontrolą objęto m.in. jednostki organizacyjne pomocy społecznej, ustępy publiczne i ogólnodostępne, zakłady sektora „beauty”, hotele i inne jednostki świadczące usługi noclegowe, obiekty służące obsłudze podróżnych, zakłady pogrzebowe, cmentarze oraz obiekty kultury i wypoczynku.

USTĘPY PUBLICZNE I OGÓLNODOSTĘPNE

Do tej grupy zalicza się obiekty funkcjonujące samodzielnie oraz wchodzące w skład centrów handlowych i miejsc obsługi podróżnych. Pod koniec roku 2016 r. w Gliwicach zostały zlikwidowane mocno już wyeksploatowane 2 z 3 ustępów publicznych typu kontenerowego przy *ul. Jana Pawła II* i *ul. Poniatowskiego*. W ich miejsce postawiono nowe obiekty samoobsługowe (w 2016 r. nie zostały uruchomione).

Większość ustępów to obiekty dobre, wyposażone w oddzielne kabiny dla mężczyzn i kobiet oraz dla osób niepełnosprawnych, podłączone do sieci wodnej oraz kanalizacyjnej. Obiekty te wyposażone są w pojemniki do gromadzenia odpadów komunalnych, które usuwane są na bieżąco przez firmy zewnętrzne, z którymi właściciele lub zarządcy podpisali stosowne umowy.

W tej grupie obiektów wydano 1 decyzję administracyjną (w *toaletcie ogólnodostępnej na terenie hipermarketu TESCO extra, przy ul. Łabędzkiej 29*), gdzie stwierdzono uszkodzoną armaturę sanitarną. Kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie zarządzeń decyzji w całości.

W sezonie sprawozdawczym stan sanitarno-porządkowy tej grupy obiektów nie budził zastrzeżeń.

DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ ORAZ INNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POMOCY SPOŁECZNEJ

W roku 2016 pod bieżącym nadzorem PPIS w Gliwicach znajdował się 1 dom pomocy społecznej (na terenie Gliwic znajdują się także 2 domy pomocy społecznej będące pod

nadzorem ŚPWIS) oraz 4 różnego typu inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Do grupy tej zaliczają się placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym i w podeszłym wieku.

Domy Pomocy Społecznej świadczą szeroki wachlarz usług na rzecz mieszkańców, w tym opiekuńczych, terapeutycznych, socjalnych, pielęgnacyjnych, rehabilitacyjnych i edukacyjnych.

W ramach terapii zajęciowych mieszkańcy tych obiektów mają do dyspozycji różne pracownie np. krawieckie, plastyczne, gospodarstwa domowego. W większości tych placówek mieszkańcy na co dzień korzystają z rehabilitacji, a usługi pielęgnacyjne i zdrowotne świadczone są przez całą dobę. Domy Pomocy dysponują pokojami wyposażonymi w łazienki, które są dostosowane do potrzeb niepełnosprawnych lub łazienki ogólnodostępne zlokalizowane w korytarzach. Łazienki i toalety są wyposażone w krzesła kąpielowe i prysznice. W większości domów pomocy mieszkańcy mają do dyspozycji umeblowane pokoje, w innych mają możliwość urządzenia pokoi zgodnie z własnym gustem i koncepcją. Część domów pomocy posiada własne pralnie inne mają podpisane umowy z pralniami zewnętrznymi. Wszystkie obiekty mają podpisane umowy z firmami specjalistycznym na odbiór i utylizację odpadów niebezpiecznych oraz umowy na odbiór odpadów komunalnych.

W wyniku przeprowadzonych 6 kontroli sanitarnych, nieprawidłowości stwierdzono w *Domu Pomocy Społecznej NAZARET przy ul. Odrowążów 124*. W związku z przekroczeniem parametrów mikrobiologicznych pod kątem występowania bakterii *Legionella sp.* w wodzicie ciepłej, w obiekcie wydano 2 decyzje administracyjne, które dotyczyły:

- wyłączenia z eksploatacji urządzeń prysznicowych w łazienkach i perlatorów przy armaturze umywalkowej do czasu uzyskania pozytywnych wyników badań wody ciepłej, przy zapewnieniu odpowiednich warunków pacjentom w zakresie utrzymania higieny (w trybie natychmiastowym);
- doprowadzenia parametrów mikrobiologicznych wody ciepłej pod kątem obecności pałeczek *Legionella sp.* do obowiązujących norm.

Strona podjęła działania naprawcze polegające na kilkukrotnym przegrzewaniu instalacji wody ciepłej. Kontrole sprawdzające potwierdziły wykonanie zarządzeń ww. decyzji.

Dodatkowo w 2016 r. zakończono postępowanie administracyjne (rozpoczęte w roku 2015) w innych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej:

- *Gliwicki Ośrodek Integracji Niepełnosprawnych przy ul. Zwycięstwa* (po wydanej w roku 2016 decyzji prolongującej);
- *Warsztaty terapii zajęciowej Caritas Diecezji Gliwickiej przy ul. Toszeckiej 179* (dotyczy wniesionej w 2015 r. interwencji w sprawie złych warunków sanitarno-technicznych).

W wyniku wydanych decyzji ww. obiektach poprawił się stan sanitarny, m.in:

- zapewniono dopływ bieżącej ciepłej wody przy umywalkach w węzłach sanitarnych,
- wydzielono pomieszczenia lub miejsca do przechowywania środków czystości, dezynfekcyjnych, sprzętu do utrzymania czystości,
- zlikwidowano przyczyny zawilgocenia ścian,
- uzupełniono ubytki tynku i odnowić powierzchnie ścienne i sufitowe,
- doprowadzono do należytego stanu sanitarno-technicznego powierzchnię podłogi,
- wymieniono zniszczone pojemniki do gromadzenia odpadów komunalnych.

OBIEKTY HOTELARSKIE ORAZ INNE OBIEKTY ŚWIADCZĄCE USŁUGI NOCLEGOWE

W ewidencji figuruje **25** obiektów noclegowych, tj.: 11 hoteli skategoryzowanych oraz 14 innych obiektów świadczących usługi noclegowe (w tym 5 obiektów *hotelarskich bez kategoryzacji*, 1 *hotel pracowniczy*, 5 *pokoje gościnnych* i 3 *sezonowe obiekty wczasowo-turystyczne*).

W okresie sprawozdawczym skontrolowano **18** obiektów, w których przeprowadzono **28** kontroli. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano **4** decyzje nakazujące.

Obiekty w tej grupie są zróżnicowane pod względem wyposażenia i stanu sanitarno-technicznego oraz charakteru świadczonych usług. W tej grupie wyższy standard zapewniają hotele skategoryzowane oraz obiekty świadczące usługi noclegowe całoroczne tj. obiekty hotelarskie. Część obiektów tej grupy posiada pełne węzły sanitarne przy pokojach, natomiast pozostałe posiadają węzły sanitarne ogólnodostępne zlokalizowane w korytarzach. Obiekty te systematycznie podnoszą standard oferowanych usług. Stan sanitarno-techniczny i porządkowy większości skontrolowanych obiektów oceniono jako dobry. Obiekty posiadały umowy na wywóz nieczystości stałych i płynnych

z firmami posiadającymi zezwolenia na prowadzenia tego typu działalności. Obiekty te posiadają również umowy z firmami pralniczymi świadczącymi usługi w zakresie prania bielizny. Posiadają wydzielone magazyny do przechowywania bielizny czystej i brudnej, a także składziki porządkowe na środki dezynfekcyjne i czyszczące.

Kontrole wody ciepłej pod kątem występowania bakterii *Legionella sp.* w wodzie do spożycia przeprowadzono w następujących obiektach:

- *Hotel SILVIA, ul. Studzienna 8,*
- *Hotel 3 ŚWIATY, ul. Kilińskiego 14a,*
- *Hotel Diament Plaza, ul. Zwycięstwa 30,*
- *Hotel Diament ECONOMY, ul. Zwycięstwa 42,*
- *Hotel Łabędy, ul. Karola Marksa 11,*
- *Hotel Malinowski, ul. Chodkiewicza,*
- *Hotel Arsenał, ul. Zawadzkiego 68,*
- *Hotel QUBUS, ul. Dworcowa,*
- *Hotel MIKULSKI, ul. Dąbrowskiego 24,*
- *Dom Gościnny Argentum przy ul. Sowińskiego 5,*
- *Hostel MALINOWSKI CITY, ul. Narutowicza 23,*
- *Obiekt noclegowy przy Centrum Onkologii, ul. Wybrzeże Armii Krajowej 12,*
- *Obiekt noclegowy AVA, ul. Pszczyńska 113.*

W celu doprowadzenia parametrów mikrobiologicznych w wodzie ciepłej w zakresie obecności pałeczek *Legionella sp.* do wartości określonych w przepisach prawa, wydano decyzje w następujących obiektach:

- *Hotel Malinowski Economy przy ul. Chodkiewicza 33,*
- *Hotel Arsenał przy ul. Zawadzkiego 68,*
- *Dom Gościnny Argentum przy ul. Sowińskiego 5.*

Dodatkowo ww. obiektach wydano 2 upomnienia oraz wszczęto postępowanie egzekucyjne wystawiając 2 grzywny w celu przymuszenia (w jednym przypadku w związku z wykonaniem zarządzeń decyzji grzywnę umorzono).

W tej grupie obiektów 1 oceniono jako zły pod względem sanitarno-technicznym, w związku z trwającym postępowaniem administracyjnym w hotelu pracowniczym – *Hostel Malinowski City przy ul. Narutowicza 22.* W trakcie przeprowadzonej kontroli kompleksowej stwierdzono uchybienia techniczne, tj.: brudne powłoki malarskie oraz zniszczoną powierzchnię podłogi w pomieszczeniu obiektu. W związku z powyższym

wydano decyzję administracyjną nakazującą stronie usunięcie nieprawidłowości technicznych. Z uwagi na trwający w obiekcie remont, kontrola sprawdzająca zostanie przeprowadzona w 2017 r.

W ramach interwencji przeprowadzono kontrolę sanitarną w *Pokojach gościnnych przy ul. Karpackiej 17*. Sprawa dotyczyła pokąsania mieszkańców przez pluskwy. W czasie kontroli nie stwierdzono obecności insektów, niemniej jednak właściciel obiektu zobowiązał się do profilaktycznego przeprowadzenia zabiegów dezynsekcyjnych i dezynfekcyjnych, a ponadto do wymiany bielizny pościelowej oraz części tapczanów. Ponowna kontrola potwierdziła wykonanie podjętych zobowiązań. Obiekt ten nie figurował w ewidencji obiektów świadczących usługi hotelarskie niebędących hotelami, prowadzonej przez Prezydenta Miasta Gliwice.

W ostatnich latach zauważa się wzrost liczby podobnych obiektów oferujących tzw. tanie pokoje pracownicze, które pozostają poza nadzorem inspekcji sanitarnej.

Poprawę stanu sanitarnego uzyskano w związku z zakończeniem postępowania administracyjnego, prowadzonego od 2015r. w *Ośrodku Wypoczynkowym „ZACISZE” przy ul. Ziemięcickiej 62*, gdzie zlikwidowano zawilgocenie części ścian i odnowiono powłoki malarskie w ogólnodostępnych węzłach sanitarnych zlokalizowanych w budynku, doprowadzono do należytego stanu technicznego zniszczone powierzchnie mebli oraz podłogi w domkach campingowych.

OBIEKTY SŁUŻĄCE OBSŁUDZE PODRÓŻNYCH

Na terenie *Dworca PKP* zakończono realizację zarządzeń decyzji wydanej w roku z roku 2013, która dotyczyła doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego powierzchni ścian w holu głównym i małym dworca. W związku z tym, że na terenie obiektu od kilku lat trwały prace modernizacyjne obejmujące przebudowę całego obiektu, zarówno peronów łącznie z wiatami, tuneli jak i holi dworcowych oraz toalet ogólnodostępnych zarządzenia decyzji były w 2016 r. 2-krotnie prolongowane. W roku 2016 dokonano odbioru sanitarnego dworca po modernizacji i przeprowadzono kontrolę sanitarną sprawdzającą wykonania zarządzeń decyzji. Na podstawie przeprowadzonych oględzin w oparciu o projekt zadania inwestycyjnego pn. *Przebudowa kompleksu dworcowego Gliwice*, wydano opinię sanitarną dopuszczającą do użytkowania ww. obiekt

zgodnie z przeznaczeniem. W związku z powyższym zakończono postępowanie administracyjne i obiekt ocenia się jako dobry.

Na terenie tymczasowego dworca w Gliwicach (obiekt typu kontenerowego) przeprowadzono również kontrole sanitarne doraźne w związku z organizacją *Światowych Dni Młodzieży*, które obejmowały przegląd, holi oraz toalet ogólnodostępnych. Podczas kontroli nie kwestionowano bieżącej czystości w obiekcie.

Przystanki kolejowe Gliwice Łabędy i Kuźnica nie prowadzą obsługi podróżnych i posiadają jedynie perony, na których usytuowane są ławki dla podróżnych. Obiekty wyposażone są w pojemniki na odpady. Wszystkie ww. obiekty zaopatrzone są w informacje o zakazie palenia tytoniu. Perony i międzytorza sprzątane są systematycznie. W czasie kontroli nie stwierdzono uchybień sanitarno-porządkowych.

W ramach kontroli transportu kolejowego skontrolowano 1 pociąg Kolei Śląskich sp. z o.o. złożony z 3 wagonów i przygotowany do odjazdu w grupie odstawczej w Gliwicach.

Czystość bieżąca w wagonach była utrzymana, a dezynfekcja toalet prawidłowa. Pociąg był wyposażony w zamknięty system kanalizacji – nieczystości płynne gromadzone w zamkniętym zbiorniku. Zbiorniki są opróżniane w późnych godzinach wieczornych i nocnych, na bocznych torach, za pomocą beczkowitzu.

W bezpośrednim sąsiedztwie Dworca PKP zlokalizowany jest *przystanek autobusowy przy ul. Bohaterów Getta Warszawskiego*, który w roku 2016 był wyłączony z eksploatacji (z uwagi na trwający generalny remont dworca).

Na przystanku autokarów międzynarodowych *przy ul. Pionierów w Gliwicach* dla podróżnych udostępniona jest również toaleta. Utrzymaniem czystości zajmują się zewnętrzne firmy sprzątające.

W grupie **autobusów** komunikacji publicznej skontrolowano pojazdy należące do: *PKS SA Żary/O w Gliwicach* oraz do *Przedsiębiorstwa Komunikacji Miejskiej sp. z o.o.* Ogólnie stan sanitarno - porządkowy skontrolowanych autobusów był zadowalający – podłogi zamiecione, szyby w oknach oraz poręcze i siedziska czyste. Większość autobusów PKM jest w dobrym stanie sanitarno - technicznym. We wszystkich autobusach znajdują się znaki graficzne i słowne o zakazie palenia tytoniu.

W sezonie sprawozdawczym do PSSE w Gliwicach wpłynął wniosek o interwencję dotyczący złego stanu sanitarno - porządkowego autobusów PKM obsługujących linię 624

(brudna, zakurzona tapicerka siedzisk). W związku z powyższym w zajezdni autobusów w Gliwicach przy ul. Chorzowskiej 150 przeprowadzono kontrolę pojazdu o numerze bocznym 87 obsługującym powyższą linię. Zarzuty zawarte w skardze nie potwierdziły się.

ZAKŁADY FRYZJERSKIE, KOSMETYCZNE, ODNOWY BIOLOGICZNEJ, TATUAŻU ORAZ SOLARIA

Jest to największa grupa nadzorowanych przez Sekcję Higieny Komunalnej obiektów, a jednocześnie ta, w której najczęściej wszczynano i prowadzono postępowanie administracyjne oraz wydawano decyzje nakazujące usunięcie nieprawidłowości.

Większość zakładów zaliczanych do tej grupy (zwłaszcza zakłady nowopowstałe) posiada w zakresie wszystkich świadczonych usług opinie sanitarne dopuszczające do użytkowania w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Z roku na rok podnosi się standard wyposażenia oraz ogólnej estetyki ww. zakładów ze względu na to, że następuje duża rotacja właścicieli. Nowi właściciele przejmując dany zakład modernizują go oraz wyposażają w nowe meble i urządzenia.

W wyniku przeprowadzonych **332** kontroli sanitarnych nieprawidłowości stwierdzono w **13** zakładach: w **6** zakładach stwierdzono uchybienia techniczne, a w **3** higieniczno-sanitarne oraz w **2** budziły zastrzeżenia zarówno pod względem higieniczno-sanitarnym jak i technicznym.

Liczba decyzji administracyjnych wydanych w roku 2016 zmalała w porównaniu z rokiem poprzednim, bowiem wydano **6** decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień, a w roku 2015 odpowiednio: 10 decyzji nakazujących oraz 6 decyzji prolongujących termin wykonania decyzji. Stwierdzone nieprawidłowości to najczęściej:

- brak stanowiska do mycia i dezynfekcji sprzętu wielokrotnego użytku;
- zniszczone powierzchnie podłóg z ubytkami;
- ubytki płytek ceramicznych ściennych i podłogowych;
- zniszczone powierzchnie wyposażenia;
- brudne powłoki malarskie ścian i sufitów w pomieszczeniach;
- zagrzybione ściany z ubytkami tynku;
- brak opracowanych procedur w zakładzie zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi.

W 3 przypadkach zakończono postępowanie administracyjne – decyzje zostały wykonane w całości, natomiast w pozostałych 3 obiektach decyzje pozostają w trakcie realizacji (terminy wykonania zarządzeń ustalono na rok 2017). Ponadto w 2 zakładach usunięto uchybienia sanitarno - techniczne jeszcze wydaniem decyzji; postępowania umorzono.

Za niezachowanie należytej czystości przy świadczeniu usług nałożono 5 mandatów karnych na łączną kwotę 1 300 zł. Przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały wykonanie zaleceń i znaczną poprawę stanu sanitarno - porządkowego.

Najczęściej występujące uchybienia, za które karano grzywną to:

- brudne narzędzia fryzjerskie (szczotki, grzebienie);
- brudne ostrza w maszynkach elektrycznych do strzyżenia włosów;
- wielokrotne używanie narzędzi jednorazowego użytku;
- brak preparatu dezynfekcyjnego;
- nieprawidłowo prowadzony proces dezynfekcji narzędzi wielokrotnego użytku;
- nieprawidłowo prowadzone procesy sterylizacji;
- brudne stanowiska pracy;
- nieprawidłowo przechowywany zapas czystej bielizny;
- niestosowanie się do obowiązujących w zakładzie procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi.

Zakłady, w których stwierdzono uchybienia higieniczno-sanitarne to najczęściej te, które kontrolowano w ramach wniesionych wniosków o interwencję.

W roku sprawozdawczym zakończono również postępowanie administracyjne w 2 zakładach w związku z wykonaniem zarządzeń decyzji wydanych w roku 2014, co wpłynęło korzystnie na ich stan sanitarny.

Istotnym przedsięwzięciem w 2016 r. było przeprowadzenie II edycji Kampanii edukacyjnej „*Mam świadomość jak być zdrowym*”, skierowanej do właścicieli i pracowników ww. zakładów.

Po raz kolejny zorganizowano szkolenie dla przedstawicieli sektora „*beauty*”, które miało na celu podniesienie poziomu wiedzy na temat przenoszenia zakażeń krwiopochodnych jak i poprawę standardu świadczących usług. Uczestnicy tychże szkoleń otrzymali, materiały edukacyjne w postaci poradnika „*Jak bezpiecznie i higienicznie pracować oraz*

świadczyc usług” oraz plakat informacyjny, opracowane specjalnie na potrzeby tejże Kampanii. W okresie od września do grudnia 2016 roku zostały przeprowadzone wizytacje zakładów, celem weryfikacji wdrożenia przez przedstawicieli zakładów, właściwych zasad postępowania podczas świadczenia usług, jak również zapewnienia właściwych warunków sanitarnych na podstawie zdobytej podczas szkoleń wiedzy. Pozytywny wynik przeprowadzonej wizytacji, pozwolił na uzyskanie przez zakład stosownego zaświadczenia oraz naklejki z logo Kampanii. Przeprowadzone od 2015 roku szkolenia spowodowały wzrost świadomości, zarówno wśród właścicieli jak i pracowników na temat zakażeń (w tym krwiopochodnych), jak również w zakresie świadczenia usług w sposób zapobiegający przenoszeniu się ewentualnych zakażeń.

TERENY REKREACJI I WYPOCZYNKU

Podobnie jak w latach ubiegłych nadzorowano obiekty rekreacyjne takie jak place zabaw i piaskownice dla dzieci oraz palmiarnia miejska i kąpielisko zorganizowane przy zbiorniku wodnym w Czechowicach.

W sezonie letnim 2016 r. funkcjonowało kąpielisko zlokalizowane na terenie Ośrodka Wypoczynkowego Czechowice – jakość wody raportowana jest do Unii Europejskiej. Organizatorem kąpieliska jest Miejski Zarząd Usług Komunalnych przy ul. Strzelców Bytomskich 25c w Gliwicach. Sezon kąpielowy określony został uchwałą Rady Miasta Gliwice z dnia 02 czerwca 2016, nr XVI/417/2016 w sprawie wykazu kąpielisk na terenie Miasta Gliwice na 2016 rok i obejmował okres od 15.06.2016 r. do 31.08.2016 r.

Przeprowadzono 2 kontrole stanu sanitarnego obiektu, zarówno przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego, jak i w trakcie jego trwania. Podczas kontroli nie stwierdzono uchybień sanitarno - technicznych. Wzdłuż plaż rozstawione były kosze i stelaże z workami foliowymi przeznaczone na odpady stałe. Na terenie Ośrodka znajdują się miejsca parkingowe, plac zabaw, boisko do siatkówki, boisko do piłki nożnej, punkty gastronomiczne, stadnina koni, WakePark oraz grillowisko. Zaplecze sanitarne – toalety damskie, męskie i dla osób niepełnosprawnych zlokalizowane w budynku murowanym oraz teren plaż były sprzątane systematycznie. W roku sprawozdawczym nie odnotowano skarg w tym zakresie.

Organizator kąpieliska „Czechowice” opracował harmonogram poboru próbek wody w porozumieniu z PPIS w Gliwicach oraz wyznaczył punkt pobierania próbek wody do badań. Zgodnie z harmonogramem w ramach kontroli wewnętrznej pobrano 5 próbek wody do badań mikrobiologicznych oraz każdorazowo dokonywano oceny wizualnej jakości wody w kąpielisku w trakcie trwania sezonu kąpielowego. Po przekazaniu przez organizatora wyników badania wody PPIS w Gliwicach dokonywał bieżącej oceny jakości wody i informował Prezydenta Miasta Gliwice o przydatności wody do kąpieli. Dane na temat jakości wody były na bieżąco uaktualnianie w serwisie kąpieliskowym (sk.gis.gov.pl). Dodatkowo w ramach kontroli urzędowej pobrano 1 próbkę przed rozpoczęciem sezonu kąpieliskowego. Badania mikrobiologiczne przeprowadzone zostały przez Oddział Laboratoryjny, Sekcję Badań Środowiskowych PSSE w Gliwicach. W pobranych próbkach nie stwierdzono przekroczeń parametrów mikrobiologicznych, a woda w kąpielisku pod względem wizualnym spełniała wymagania.

Dane na temat temperatury wody oraz powietrza uaktualniał na bieżąco organizator kąpieliska w serwisie kąpieliskowym. Ponadto informacje o jakości wody zamieszczane były na tablicy w obrębie kąpieliska.

W sezonie kąpielowym 2016 r. ogółem ze zbiornika w Gliwicach-Czechowicach pobrano 5 próbek wody do badań laboratoryjnych mikrobiologicznych. Analizując wyniki badań z ww. okresu oraz wartości percentyla dla wyliczenia mikrobiologicznego PPIS w Gliwicach zaklasyfikował jakość wody w kąpielisku jako **doskonałą**.

W sezonach kąpielowych 2013 - 2016 ogółem ze zbiornika w Gliwicach-Czechowicach pobrano 35 próbek wody do badań laboratoryjnych. Analizując wyniki badań z ww. okresu oraz wartości percentyla dla wyliczenia mikrobiologicznego PPIS w Gliwicach zaklasyfikował jakość wody w kąpielisku jako **doskonałą**.

PPIS w Gliwicach prowadzi stały nadzór sanitarny nad **8** pływalniami zlokalizowanych na terenie Miasta Gliwice:

- 7 pływalni całorocznych, w tym 2 pływalnie zlokalizowane w szkołach;
- 1 pływalnia sezonowa.

W 2016 r. przeprowadzono 8 kontroli planowanych oceny stanu sanitarno - higienicznego i technicznego obiektów, obiekty oceniono jakie dobre.

Zarządcy pływalni ustalili w porozumieniu z PPIS w Gliwicach harmonogramy prowadzenia w ramach kontroli wewnętrznej badań wody na pływalniach z częstotliwością określoną

w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r., w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (*Dz.U. z 2015 r., poz. 2016*). Badania wody były wykonywane przez laboratoria, które uzyskały akredytację Polskiego Centrum Akredytacji na wykonywanie badań odpowiadających metodykom referencyjnym analizy wody na pływalniach określonych w rozporządzeniu. Sprawozdania z badań były przekazywane terminowo organom Inspekcji Sanitarnej.

W roku 2016 skontrolowano 10 piaskownic miejskich. Przeprowadzone kontrole nie wykazały uchybień. Skontrolowane piaskownice nie budziły zastrzeżeń pod względem sanitarno-porządkowym i technicznym. Piaskownice oraz otoczenie wokół nich utrzymane w należytej czystości – porozstawiane pojemniki przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych, które opróżniane są systematycznie. Dodatkowo na terenach, na których znajdują się piaskownice często ustawione są tablice z regulaminem korzystania z placów zabaw oraz znaki zakazujące wprowadzania psów. Piasek w piaskownicach wymieniany

	Adres	Liczba niecek/ cyrkulacji	Liczba pobranych próbek	Liczba próbek złych w niecce/ cyrkulacji	Przekroczone parametry (ilość przekroczeń)
PLYWALNIE SZKOLNE	Szkoła Podstawowa Nr 32 ul. Wrzosowa 14, Gliwice	1/1	16	0/3	CYRKULACJA: chlor związany (1), ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h (2)
	Szkoła Podstawowa Nr 28 ul. Strzody 4, Gliwice	1/1	23	5/5	NIECKA: chlor związany (3), ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h (1), <i>Pseudomonas aeruginosa</i> (1) CYRKULACJA: chlor związany (3), ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h (3)
PLYWALNIE KRYTE	DELFIN ul. Warszawska 35, Gliwice	5/2	132	4/4	NIECKI: chlor związany (4) CYRKULACJA: chlor związany (2), ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h (2), <i>Pseudomonas aeruginosa</i> (1)
	MEWA ul. Mewy 36, Gliwice	2/2	51	2/4	NIECKI: chlor związany (2) CYRKULACJA: chlor związany (3), <i>Pseudomonas aeruginosa</i> (1), ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h (1)
	OLIMPIJCZYK ul. Oriona 120, Gliwice	1/1	27	0/4	CYRKULACJA: chlor związany (3), ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h (3)
	NEPTUN ul. Dzionkarzy, Gliwice	5/3	137	4/6	NIECKA: chlor związany (2), utlenialność (2) CYRKULACJA: chlor związany (2), mętność (1), ogólna liczba

PLWALNIA SEZONOWA					mikroorganizmów w 36±2°C po 48h (1), <i>Pseudomonas aeruginosa</i> (2)
	JASNA. Sport i Rekreacja ul. Jasna 31, Gliwice (basen dziecięcy)	1/1	127	5/3	NIECKA: chlor związany (1), mętność (1), chloroform (1), CYRKULACJA: chlor związany (1), ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h (2), Legionella sp (1)
	JASNA. Sport i Rekreacja ul. Jasna 31, Gliwice (strefa Wellness)	3/2		29/11	NIECKI: chlor związany (15), mętność (5), chloroform (1), przewodność (1), utlenialność (16), <i>Pseudomonas aeruginosa</i> (1) CYRKULACJA: chlor związany (9), mętność (1), chloroform (2), ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h (2)
Kąpielisko Leśne ul. Toszecka, Gliwice	4/4	68	14/13	NIECKI: chloroform (11), THM (7), mętność (4) CYRKULACJA: chloroform (11), THM (6), mętność (6)	

Tabela 15 Pływalnie na terenie miasta Gliwice

jest dwukrotnie w roku przez zarządcę – MZUK w Gliwicach. (na wiosnę oraz w trakcie trwania sezonu letniego).

Stan techniczny piaskownic był również zadowalający. Ujemną stroną jest to, iż większość piaskownic nie posiada zabezpieczeń piasku przed dostępem zwierząt, zwłaszcza psów i kotów. Tylko niektóre place zabaw są ogrodzone.

Pobrano ogółem 581 próbek wody basenowej do badań laboratoryjnych, z czego 39 z pływalni szkolnych, 186 z pływalni całorocznych oraz 68 z basenu sezonowego.

Najczęściej występującym przekroczeniem w próbkach wody pobranych z krytych pływalni było przekroczenie normatywu chloru związanego (dopuszczalna wartość w niecce basenowej wynosi 0,3 mg/l, a w wodzie doprowadzanej z systemu cyrkulacji 0,2 mg/l). Nieprawidłowości te odnotowano w 51 próbkach. Standardowy system uzdatniania wody basenowej przewiduje w ogólnej technologii fazę oczyszczania wody poprzez filtrację, a następnie fazę chlorowania (dezynfekcji). Chlor, którego celem jest eliminacja drobnoustrojów wiąże się również z zanieczyszczeniami organicznymi wody na bazie amoniaku (pot, mocz) - tworząc chloroaminy oraz na bazie metanu - tworząc trichlorometan (THM). Są to składowe tzw. chloru związanego. Powstałe mono-, di-, tri-chloroaminy powodują zmianę jakości organoleptycznej wody basenowej - wyczuwalny charakterystyczny nieprzyjemny zapach „wody chlorowanej”, a także mogą być przyczyną

podrażnienia błony śluzowej oczu i dróg oddechowych oraz zmian skórnych i astmy. W obiekcie Delfin nie stwierdzono przekroczeń chloru związanego w brodziku z uwagi na zastosowaną technologię uzdatniania wody na filtrach ze złożem węglowym. Stwierdzono także przekroczenia (w 4 próbkach) wartości chloroformu (norma 0,03 m/l), który jest cięższy od powietrza i może być wdychany przez osoby pływające. Badania wykazały jego potencjalny charakter mutagenny i kancerogenny. Dlatego istotnym jest zapewnienie odpowiedniej wentylacji na pływalni - podczas przeprowadzonych kontroli sanitarnych sprawdzano przeprowadzanie okresowych kontroli urządzeń wentylacyjnych zlecanych przez zarządzającego.

Utrzymujący się problem (16 próbek) z przekroczeniami dopuszczalnych norm dla parametru utlenialność (zawartość łatwo utleniających się substancji organicznych) w nieckach oraz chloru związanego w wodzie z cyrkulacji stwierdzono w części Wellness obiektu Jasna Sport i Rekreacja. Utlenialność jest wskaźnikiem stopnia zużycia wody basenowej i jej zanieczyszczenia przez kąpiących. Wanny SPA stanowią dogodne środowisko dla rozwoju mikroorganizmów oraz tworzenia się biofilmu z uwagi na wysoką temp. (ok. 36°C) oraz dużą ilość wnoszonych substancji odżywczych. Pomimo podejmowanych przez zarządcę działań naprawczych wartość chloru związanego i utlenialności nie uległy zmianie.

Obecność bakterii *Legionella sp.* stwierdzono w 1 próbce pobranej z systemu cyrkulacji niecki basenowej obiektu Jasna. Działania naprawcze podjęte przez zarządcę polegające na kilkakrotnym płukaniu filtrów przyczyniły się do eliminacji bakterii, co zostało potwierdzone w przeprowadzonych badaniach kontrolnych wody z niecki oraz systemu cyrkulacji.

Przekroczenia parametrów mikrobiologicznych stwierdzono w 20 próbkach wody pobranych z systemu cyrkulacji oraz w 3 próbkach z niecek basenowych.

Ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48 godzinach jest wskaźnikiem skuteczności procesów uzdatniania, w tym dezynfekcji wody, których celem jest utrzymanie możliwie najniższej liczebności populacji tych drobnoustrojów. Jest to wskaźnik czystości i szczelności systemów dystrybucyjnych wody i obecności w instalacjach wodnych biofilmu. Są to bakterie pochodzące z różnego rodzaju zanieczyszczeń, które mogą się namnażać w wodzie oraz na powierzchni materiałów mających kontakt z wodą powodując tworzenie się błony biologicznej. Badania laboratoryjne wykazały przekroczoną

ogólną liczbę mikroorganizmów w 17 próbkach wody basenowej (16 próbek z systemu cyrkulacji). Ponadnormatywna liczba ogólnej liczby mikroorganizmów w większości przypadków wynikała ze stagnacji wody, a podejmowane przez zarządców działania polegające na zwiększeniu intensywności płukania kurka czerpalnego służącego do poboru wody z systemu cyrkulacji przyczyniły się do eliminacji przekroczenia.

Obecność bakterii *Pseudomonas aeruginosa* stwierdzono w 6 próbkach wody basenowej, w tym 4 w systemie cyrkulacji. Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego bakterie *P. aeruginosa* są wskaźnikiem prawidłowości przebiegu poszczególnych etapów procesu uzdatniania wody basenowej i ich obecność może świadczyć o niewłaściwej eksploatacji filtrów, nieodpowiednim stanie technicznym instalacji basenowej. Wykrywanie obecności tych bakterii ma na celu ogólną ocenę jakości wody i pośrednio służy ocenie stanu sanitarno-higienicznego instalacji wodnej oraz ocenie skuteczności zabiegów czyszczenia i dezynfekcji. Bakterie *P. aeruginosa* są fakultatywnym patogenem występującym powszechnie w środowisku, mogą powodować infekcje u osób o obniżonej odporności.

System uzdatniania wody basenowej Kąpieliska Leśnego w ogólnej technologii posiada fazę oczyszczania wody poprzez filtrację, a następnie fazę chlorowania (dezynfekcji). Prowadzony w sezonie letnim nadzór nad jakością wody w pływalni sezonowej wykazał, iż woda pod kątem mikrobiologicznym (*Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Legionella sp.*) spełniała wszystkie wymagania załącznika nr 1 rozporządzenia, oraz większość wymagań fizykochemicznych określonych w załączniku nr 2. Przekroczenia dotyczą przede wszystkim parametrów fizykochemicznych określonych w załączniku 2B (dodatkowe wymagania fizykochemiczne) tj. mętności (10 próbek) oraz sumy THM - halogenowych związków organicznych (13 próbek), w tym chloroformu (22 próbki) zarówno w nieckach basenu i wodzie do nich doprowadzanej z systemu cyrkulacji. Prekursorami czyli związkami, które prowadzą do powstania THM-ów (chloroformu) w wodach basenowych, jako ubocznego produktu dezynfekcji podchlorynem sodu są związki organiczne najczęściej pochodzenia antropogenicznego (pot, mocz, naskórek, włosy). W przypadku pływalni odkrytych dodatkowy czynnik stanowią zanieczyszczenia środowiskowe wnoszone do niecek basenowych (pył, kurz, trawa, środki kosmetyczne z filtrami UV).

Ponadto przeprowadzono 5 kontroli wody ciepłej w natryskach. Analiza laboratoryjna pobranych próbek nie wykazała obecności bakterii *Legionella sp.*

Zarządcy pływalni po stwierdzenia przekroczeń badanych parametrów podejmowali działania zmierzające do poprawy jakości wody w obiektach polegające m in. na dezynfekcji wody, w przypadku pojawienia się ponadnormatywnej liczby bakterii. Wystąpienie przekroczeń dopuszczalnych wartości badanych parametrów fizykochemicznych skutkowało dopuszczeniem świeżej wody do dużych niecek basenowych, a w przypadku jacuzzi czyszczeniem i wymianą wody w nieckach. Dokonywano również kalibracji urządzeń dozujących podchloryn sodu.

Po upływie roku od dostosowania się zarządców pływalni do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r., PPIS w Gliwicach wyda zbiorczą ocenę roczną w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U. z 2015r., poz. 2016) w myśl §8.

CMENTARZE ORAZ ZAKŁADY POGRZEBOWE I DOMY PRZEDPOGRZEBOWE

Skontrolowane cmentarze utrzymane były w należyтым stanie sanitarno - porządkowym. Cmentarze wyposażone są w punkty czerpalne wody oraz urządzenia do gromadzenia nieczystości stałych. Wszystkie obiekty posiadają ogrodzenie, a alejki są utwardzone. Nieczystości stałe na cmentarzach gromadzone są w kontenerach oraz w pojemnikach i odbierane przez firmy specjalistyczne w zależności od potrzeb.

Na terenie części cmentarzy zlokalizowane są domy przedpogrzebowe/kostnice, w których znajdują się urządzenia chłodnicze do przechowywania zwłok, jak również pomieszczenia do przygotowywania zwłok do pochówku i prowadzenia ceremonii pogrzebowych. Podłogi i ściany pomieszczeń do przechowywania i przygotowywania zwłok wyłożone są płytkami ceramicznymi i posiadają stosowną wentylację. Pomieszczenia są zabezpieczone przed dostępem gryzoni i owadów.

Na terenie Gliwic funkcjonuje 6 zakładów pogrzebowych i 1 dom przedpogrzebowy. Decyzji administracyjnych nie wydawano. Obiektów złych nie wykazano. Przeprowadzone

kontrole wykazały, iż obiekty świadczyły usługi pogrzebowe zgodnie z deklarowanym zakresem. Podczas kontroli przeprowadzano również kontrole samochodów do przewozu zwłok i szczątków ludzkich, które to pojazdy należą do zakładów pogrzebowych. Skontrolowane samochody pogrzebowe spełniają wymogi higieniczno-sanitarne i techniczne. Kabiny kierowców odizolowane są od przestrzeni przeznaczonej do umieszczenia zwłok. Samochody są zabezpieczone przed przesuwaniem się trumny podczas przewozu, podłogi w części przeznaczonej do przewozu trumny wyłożone są materiałem łatwo zmywalnym i odpornym na działanie środków dezynfekcyjnych. Wszystkie pojazdy oznakowane są w sposób trwały wskazujący na ich przeznaczenie. Na wyposażeniu samochodów znajdują się worki na zwłoki, pojemniki na odpady, środki ochrony osobistej (rękawiczki jednorazowe, maseczki, odzież oraz preparaty dezynfekcyjne w opakowaniach jednostkowych). Zużyte worki i rękawice są oddawane do utylizacji.

Przewoźnicy kontrolowanych środków transportu pogrzebowego posiadają podpisane umowy na odbiór odpadów niebezpiecznych. W większości zakładów pogrzebowych samochody myte są na terenie firm pogrzebowych, gdzie znajdują się wydzielone skanalizowane stanowiska do mycia lub na terenie myjni samochodowych.

INNE OBIEKTY

W roku 2016 skontrolowano **39** obiektów z tej grupy. Pod względem technicznym oceniono negatywnie **1** obiekt. Nie stwierdzano natomiast uchybień sanitarno - porządkowych. W powyższej grupie obiektów w minionym roku wydano łącznie **4** decyzje nakazujące stronom usunięcie nieprawidłowości oraz **3** decyzje przedłużające terminy wykonania zarządzeń nakazanych wcześniej wydanymi decyzjami. Wydane decyzje dotyczyły takich obiektów, tj.: apteki, obiekty sportowe, pralnie oraz izba wytrzeźwień.

Nieprawidłowości będące przyczyną wydawania decyzji to przede wszystkim brudne powłoki malarskie ścian i sufitów oraz zły stan powierzchni podłóg.

Za obiekt uznany za zły uznano *Izbę wytrzeźwień przy ul. Okopowej 6* – w trakcie przeprowadzonej kontroli kompleksowej stwierdzono brudne powłoki malarskie we wszystkich pomieszczeniach obiektu. W związku z tym zostało wszczęte postępowanie

administracyjne mające na celu wydania decyzji nakazującej stronie usunięcie nieprawidłowości technicznych. Decyzja zostanie wydana w 2017 r.

Obiektem, który został objęty szczególnym nadzorem sanitarnym była *Hala sportowa przy ul. Chorzowskiej 5*. W związku z informacją o planowym zakwaterowaniu grupy ok. 200 pielgrzymów z okazji Światowych Dni Młodzieży w Polsce, dokonano poboru próbek wody ciepłej do badań laboratoryjnych w zakresie obecności bakterii *Legionella sp.* Z uwagi na stwierdzone skażenie wody wystawiono 2 decyzje administracyjne zarządzające: wyłączyć z eksploatacji urządzenia prysznicowe w łazienkach i perlatory przy armaturze umywalkowej do czasu uzyskania wyników badania wody ciepłej zgodnych z przepisami, zapewniając przy tym odpowiednie warunki osobom korzystającym, w zakresie utrzymania higieny oraz doprowadzić parametr mikrobiologiczny wody ciepłej w zakresie obecności bakterii *Legionella sp.* do wartości określonych w przepisach prawa. Ze względu na utrzymujące się skażenie wody wystosowano **upomnienie**. Kolejny pobór próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej po ponownej dezynfekcji chemicznej instalacji ciepłej wody nie wykazał przekroczeń. Bieżący stan sanitarny pomieszczeń oraz zaplecza sanitarnego oceniono jako dobry.

Zakończono postępowanie administracyjne w *Gliwickim Teatrze przy ul. Nowy Świat 55/57*, gdzie wykonano zarządzenia decyzji wydanej w 2015 r. polegające na odświeżeniu powłok malarskich ścian w toalecie dla publiczności na półpiętrze.

JAKOŚĆ WODY DO SPOŻYCIA

- liczba ludności zaopatrywanej w wodę ok. 178144;
- zaopatrzenie w wodę - ilość rozprowadzanej wody – 30282,4 m³/d;
- za dystrybucję wody odpowiada Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach, które również kupuje wodę od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągowego S.A. Katowice.

Mieszkańcy Miasta Gliwice zaopatrywani są w wodę przeznaczoną do spożycia przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. przy ul. Rybnickiej 47 w Gliwicach. Dostarczana woda pochodzi z ujęć własnych wód podziemnych tj. ujęcia Gliwice-Łabędy, Wilcze Gardło i Ostropa. Niedobory uzupełniane są wodą pochodzącą z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach. Woda

z zakupu napływa do Gliwic z dwóch kierunków: Zawady (ujęcie głębinowe) i Goczałkowic (ujęcie powierzchniowe).

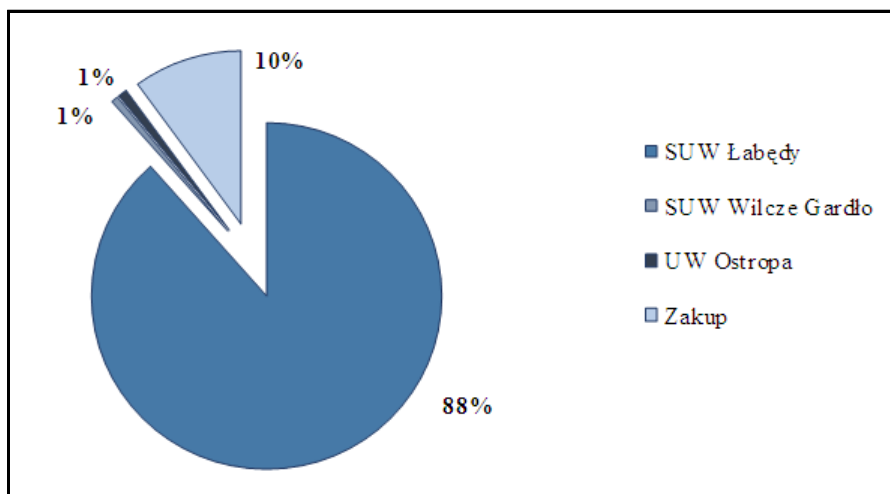
Lp.	Ujęcie wody/ Zakup	[m ³ /dobę]	Zaopatrywane strefy
1	SUW Gliwice - Łabędy	26638,6	Gliwice
2	UW Gliwice - Ostropa	205,5	Dzielnica Ostropa
3	SUW Gliwice-Wilcze Gardło	197,3	Dzielnica Wilcze Gardło
4	Zakup	3241	Dzielnica Sośnica

Tabela 16 Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie Miasta Gliwice

W miejscowościach Rzeczyce oraz Kleszczów (gmina Rudziniec) znajdują się dwie studnie głębinowe posiadające lokalne stacje uzdatniania, których zadaniem jest redukcja żelaza.

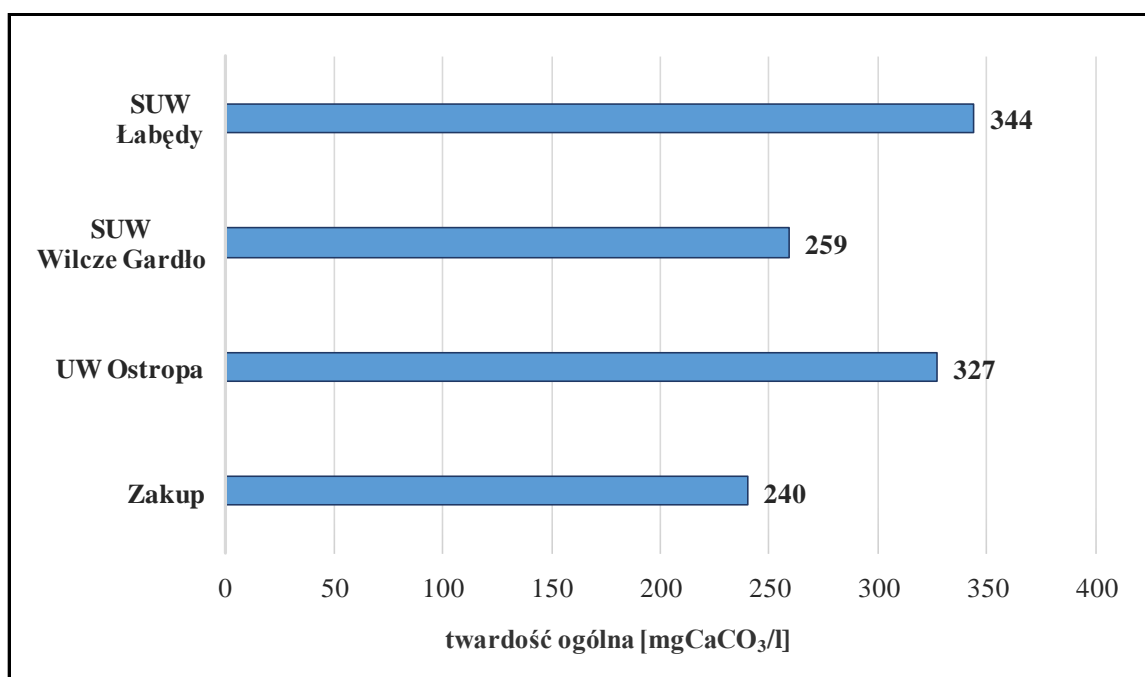
Nadwyżka wody z tych 2 studni oraz woda z pozostałych 6 są kierowane do Stacji Uzdatniania Wody Łabędy zlokalizowanej przy ul. Kanałowej w Gliwicach, gdzie prowadzony jest proces uzdatniania.

Woda tłoczona jest na aeratory w celu usunięcia rozpuszczalnych gazów oraz napowietrzenia i utlenienia związków żelaza, a następnie poddawana jest dwustopniowemu procesowi filtracji na filtrach piaskowo-żwirowych z ozonowaniem pośrednim (odmanganianie i odżelazianie). Woda uzdatniona poddawana jest dezynfekcji końcowej przy użyciu lamp UV. W celu zabezpieczenia wody przed skażeniem wtórnym istnieje możliwość chlorowania końcowego

Rysunek 24 Procentowy udział wody produkowanej oraz pochodzącej z zakupu na terenie Miasta Gliwice

W ramach kontroli urzędowej w 2016 r. upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrali ogółem 152 próbki wody do badań mikrobiologicznych oraz 174 próbki do badań fizykochemicznych. Ponadto w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach pobrało 405 prób wody do badań mikrobiologicznych oraz 436 do badań fizykochemicznych na terenie Gliwic. Badania próbek wody prowadzone były m. in. w 33 stałych punktach monitoringowych.

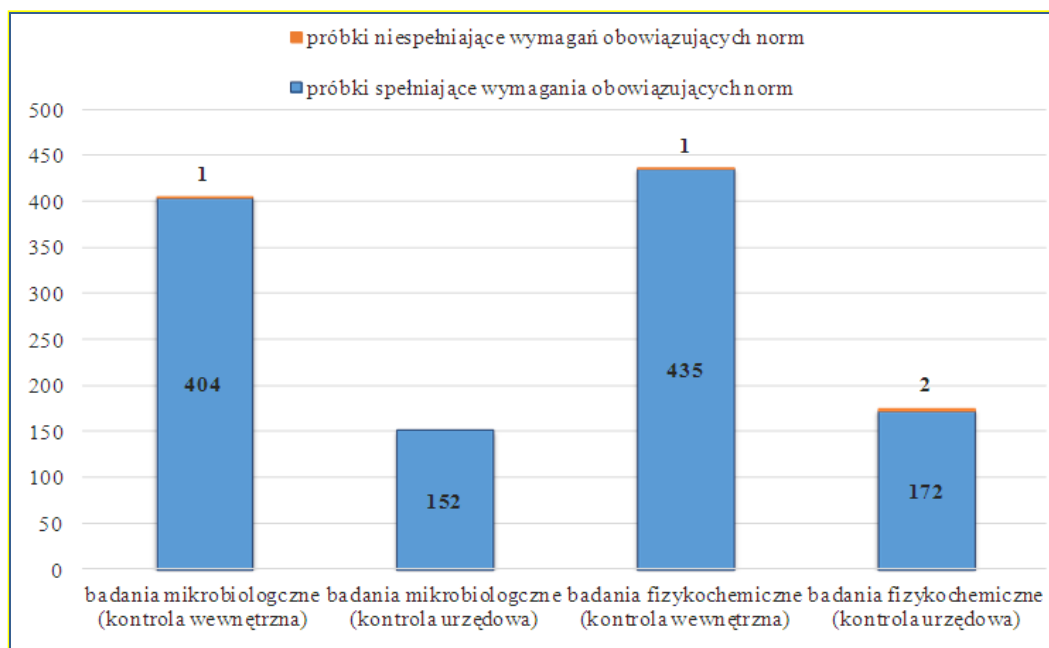

Rysunek 25 Średnia twardość wody [mgCaCO₃/l] na terenie Miasta

Analiza laboratoryjna próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej wykazała pojedyncze przekroczenia dopuszczalnych wartości żelaza, manganu oraz ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72h. W każdym przypadku Przedsiębiorstwo podejmowało natychmiastowe działania naprawcze, których skuteczność potwierdzały przeprowadzone badania kontrolne. Nieprawidłowości te miały charakter incydentalny i nie dotyczyły całej strefy zaopatrywania.

Ogólna liczba mikroorganizmów należy do wskaźników mikrobiologicznych nie mających bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, może natomiast świadczyć o dużej zasobności wody w organiczną substancję pokarmową, nieprawidłowym procesie uzdatniania (awarii) lub złym stanie instalacji. Pozostałe parametry mikrobiologiczne spełniały wymagania Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015r, poz. 1989). Ponadnormatywna wartość ww. parametrów fizykochemicznych tj. żelaza i mętności nie ma istotnego znaczenia pod względem bezpieczeństwa zdrowotnego, może natomiast wpłynąć na pogorszenie walorów konsumenckich powodując zmianę barwy, zapachu i smaku wody oraz brudzenie armatury. Nie stwierdzono występowania stałych, utrzymujących się długotrwale przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

W 2016 r. na terenie Miasta Gliwice nie wniesiono żadnych interwencji dotyczących złej jakości fizykochemicznej i mikrobiologicznej wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Rysunek 26 Porównanie ilości przebadanych próbek wody pod względem parametrów mikrobiologicznych

PPIS w Gliwicach prowadził stały nadzór nad jakością wody ciepłej w obiektach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. Skontrolowano 26 obiektów pod kątem występowania bakterii *Legionella sp.* w instalacji wody ciepłej, w tym 9 hoteli, 5 obiektów świadczących usługi noclegowe, 1 halę sportową, 3 domy pomocy społecznej, 5 szpitali, 2 zakłady opiekuńczo-lecznicze oraz 1 hospicjum. Ponadnormatywną ilość bakterii *Legionella sp.* stwierdzono w 9 obiektach.

W związku ze stwierdzeniem w 4 obiektach **skażenia wysokiego** instalacji wody ciepłej bakteriami *Legionella sp.* PPIS w Gliwicach każdorazowo wydał decyzję z terminem natychmiastowej wykonalności, nakazującą wyłączenie z eksploatacji urządzeń prysznicowych w łazienkach i perlatorów przy armaturze umywalkowej do czasu uzyskania pozytywnych wyników badań wody ciepłej, przy zapewnieniu odpowiednich warunków osobom korzystającym w zakresie utrzymania higieny. Wydano również 4 decyzje terminowe nakazujące doprowadzić parametr mikrobiologiczny wody ciepłej pod kątem obecności pałeczek *Legionella sp.* do obowiązujących norm.

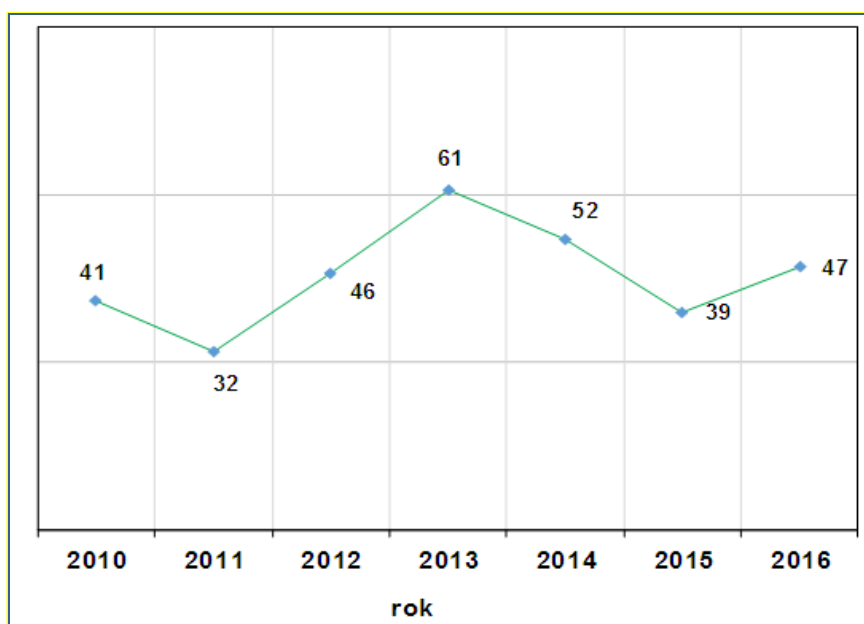
W 6 obiektach na terenie Miasta Gliwice stwierdzono **skażenie średnie** instalacji wody ciepłej bakteriami *Legionella sp.*, które skutkowało wydaniem 4 decyzji terminowych nakazujących doprowadzić ww. parametr mikrobiologicznych wody ciepłej do obowiązujących norm.

Zarządcy obiektów każdorazowo przeprowadzali działania naprawcze, których skuteczność potwierdzały przeprowadzone kontrole sprawdzające.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych w 2016 r. PPIS w Gliwicach w oparciu o przepisy rozporządzenia *Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1989)*, wydał ocenę o przydatności wody do spożycia na terenie Miasta Gliwice w 2016 r.

STAN SANITARNO – PORZĄDKOWY NIERUCHOMOŚCI, HIGIENA POMIESZCZEŃ PRZEZNACZONYCH NA POBYT LUDZI NA PODSTAWIE WNIOSKÓW O INTERWENCJĘ

W roku 2016 wpłynęło **47** wniosków o dokonanie interwencji zgłaszanych przez mieszkańców miasta, z których rozpatrzono **34**. W ramach interwencji przeprowadzono **37** kontroli, natomiast pozostałe, których załatwienie nie należało do kompetencji Inspekcji Sanitarnej, przekazano po wstępnym rozpatrzeniu zgodnie z kompetencjami innym organom lub informowano strony o innym sposobie rozpatrzenia sprawy. Liczba wniesionych wniosków o interwencję zwiększyła się w stosunku do roku ubiegłego co ilustruje poniższa rycina.

Rysunek 27 Liczba wniesionych wniosków o interwencję w latach 2010-2016

Większość wniosków dotyczyło:

- niewłaściwego stanu sanitarnego budynków przeznaczonych na pobyt ludzi m.in. występowania gryzoni w budynkach (*ul. Bekasa 19, Góry Chełmskiej 2, Św. Marka 34, Przyniczyńskiego 24*);
- zanieczyszczania budynków odchodami zwierząt i ptaków (*ul. Zwycięstwa 11, Bohaterów Getta Warszawskiego 5*);
- uciążliwości związanych z występowaniem awarii kanalizacyjnych (*ul. Wróblewskiego 2, Chorzowska 42, Pszczyńska 36*);

- zaniedbanych, brudnych, zaśmieconych lokali w budynkach mieszkalnych (*ul. Toszecka 55, Uszczyka 7, Pszczyńska 88, Nowy Świat 14, Gwiazdy Polarnej 48, Krzywa 9*);
- nielegalnej działalności gospodarczej w lokalach mieszkalnych oraz nieprawidłowych warunków sanitarnych w obiektach użyteczności publicznej.

W związku z powyższym interweniowano u zarządców budynków oraz sprawy przekazywano w formie pisemnej do zarządców budynków z jednoczesną informacją o możliwości zorganizowania oględzin tych lokali z powiadomieniem odpowiednich służb takich jak Policja, Straż Miejska, Opieka Społeczna itp. Przeprowadzono kontrole lub uczestniczono w wizjach lokalnych organizowanych przez zarządców budynków.

Postępowanie administracyjne prowadzono w związku z interwencją dotyczącą występowania szczurów w budynku mieszkalnym przy *ul. Bekasa 19*, po przeprowadzonej kontroli, która potwierdziła słuszność wniesionej interwencji, ukarano zarządcę mandatem karnym oraz wydano decyzję z rygorem natychmiastowej wykonalności. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie zarządzeń.

W przypadku skarg dotyczących obiektów użyteczności publicznej przeprowadzono kontrolę tych obiektów i w uzasadnionych przypadkach wszczynano postępowanie administracyjne – wydawano decyzje nakazujące i karano mandatami. Wydano 4 decyzje administracyjne i nałożono 5 mandatów na sumę 1 200 zł.

Obiekty użyteczności publicznej, w których prowadzono postępowanie administracyjne:

1. *Gabinet Odnowy Biologicznej „DUBLET” przy ul. Warszawskiej 35*

W związku z pismem strony dotyczącym złych warunków sanitarno - technicznych przeprowadzono kontrolę sanitarną, podczas której stwierdzono: zawilgocone, zagrzybione powierzchnie ścian w pomieszczeniach obiektu i w korytarzu komunikacji wewnętrznej, zniszczone powierzchnie urządzeń do ćwiczeń oraz uszkodzoną wykładzinę podłogową w pomieszczeniach odnowy biologicznej. Wydano decyzję z terminem realizacji do dnia 30.05.2017 r.

2. *Zakład Fryzjerski przy ul. Mikołowskiej 11*

Przeprowadzona kontrola sanitarna wykazała : brudne narzędzia fryzjerskie, brak preparatu dezynfekcyjnego za co nałożono mandat karny w wysokości 200 zł. Wydane zalecenia doraźne, które zostały wykonane. Ponadto na nieprawidłowości sanitarno-techniczne wydano decyzję z terminem realizacji 31.03.2017 r.,

3. Zakład Fryzjerski przy ul. Nowy Świat 4

Podczas przeprowadzonej kontroli sanitarnej stwierdzono: brudne narzędzia fryzjerskie, brak preparatu dezynfekcyjnego, za co nałożono mandat karny w wysokości 200 zł. Wydano zalecenia doraźne które zostały wykonane, natomiast na nieprawidłowości sanitarno - techniczne wydano decyzję z terminem realizacji 31.04.2017 r.,

4. Zakład Fryzjerski przy ul. Wrocławskiej 11

Po przeprowadzonej kontroli w ramach interwencji, która wykazała szereg nieprawidłowości sanitarno - porządkowych takich jak: brudne ostrza w maszynkach elektrycznych do strzyżenia włosów, nieprawidłowo prowadzony proces dezynfekcji narzędzi wielokrotnego użytku, brak prawidłowego opisu pojemnika do sporządzania roztworów środka dezynfekcyjnego, ukarano właściciela mandatem karnym w wysokości 300 zł. Wydane zalecenia doraźne zostały wykonane.

5. Zakład Fryzjerski „HELLADA” przy ul. Lipowej 56

W związku pismem strony dotyczącym złych warunków sanitarnych panujących ww. zakładzie przeprowadzono kontrolę sanitarną, która wykazała nieprawidłowości sanitarno - porządkowe takie jak: brudne narzędzia fryzjerskie (grzebień, nożyczki), zanieczyszczone ścinkami włosów szuflady w sali nieprawidłowe przechowywanie zapasu czystej bielizny. W związku z powyższym nałożono mandat karny w wysokości 300 zł. Wydane zalecenia doraźne zostały wykonane.

W roku 2016 rozpatrzono skargę na niewłaściwy stan sanitarny *środka transportu publicznego - autobusu PKM*. Po przeprowadzonej kontroli zalecono zwiększenie częstotliwości mycia i czyszczenia tapicerki w środkach komunikacji miejskiej.

Wpłynęła również skarga dotycząca brudnych cel znajdujących się na *terenie Komendy Miejskiej Policji przy ul. Powstańców Warszawy 12*, a ponieważ sprawa nie leży w kompetencjach PPIS w Gliwicach, wniosek przekazano do Państwowej Inspekcji Sanitarnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Katowicach inspekcji.

Rozpatrzono również wniosek dotyczący pogryzień przez insekty osób zakwaterowanych w *obiekcie świadczącym usługi noclegowe przy ul. Karpackiej 17*. Po przeprowadzonych kontrolach właściciel obiektu wymienił część mebli (tapczany), wymienił pościel, poduszki i kołdry w obiekcie. Ponadto zobowiązał się do przeprowadzenia zabiegów dezynsekcyjnych w pomieszczeniach.

W roku 2016 kontynuowano rozpatrywanie interwencji złożonych w roku 2015:

1. *Warsztaty Terapii Zajęciowej CARITAS przy ul. Toszeckiej*

Przeprowadzono kontrolę wykonania zarządzeń decyzji wydanej w związku ze zgłoszeniem dotyczącym nieprawidłowych warunków sanitarnych panujących ww. obiekcie. Kontrola sprawdzająca wykazała, że wszystkie zarządzenia decyzji zostały wykonane.

2. *Ośrodek Wypoczynkowy ZACISZE w Gliwicach - Czechowicach*

Kontrola sprawdzająca wykazała, że zarządzenia wydanej w roku ubiegłym decyzji w związku otrzymaniem zgłoszenia w sprawie złych warunków sanitarno - technicznych ww. obiekcie, zostały wykonane całości (odnowiono wszystkie domki kempingowe oraz doprowadzono do należytego stanu sanitarno - technicznego toaletę ogólnodostępną).

INNE DZIAŁANIA

W bieżącym sezonie sprawozdawczym wydano **25** decyzji ekshumacyjnych oraz nadzorowano **32** ekshumacje i **2** decyzje na wywóz zwłok za granicę. Ponadto wystawiono **41** opinii w formie postanowienia dotyczących przywozu zwłok z zagranicy oraz **12** opinii w sprawie organizowania imprez masowych w mieście.

PODSUMOWANIE

1. W roku sprawozdawczym część obiektów użyteczności publicznej na terenie Miasta Gliwice znacząco poprawiła się, w tym Dworzec PKP, który oddano do użytku po gruntownej modernizacji oraz dwa nowe ustępy publiczne, które zastąpiły wyeksploatowane typu kontenerowego.
2. Działania prowadzone przez przedstawicieli PPIS w Gliwicach na terenie miasta w ramach II edycji Kampanii edukacyjnej „*Mam świadomość, jak być zdrowym*” wpłynęły na poprawę warunków higienicznych i świadczonych usług w obiektach biorących udział w niej udział.

3. Obiekty i tereny imprez masowych na obszarze działania PPIS w Gliwicach były prawidłowo przygotowane na przyjęcie pielgrzymów uczestniczących w Światowych Dniach Młodzieży w Polsce w 2016 r.
4. Mieszkańcy miasta Gliwice są zaopatrywani są w wodę do spożycia o odpowiedniej jakości.

OCENA STANU SANITARNEGO

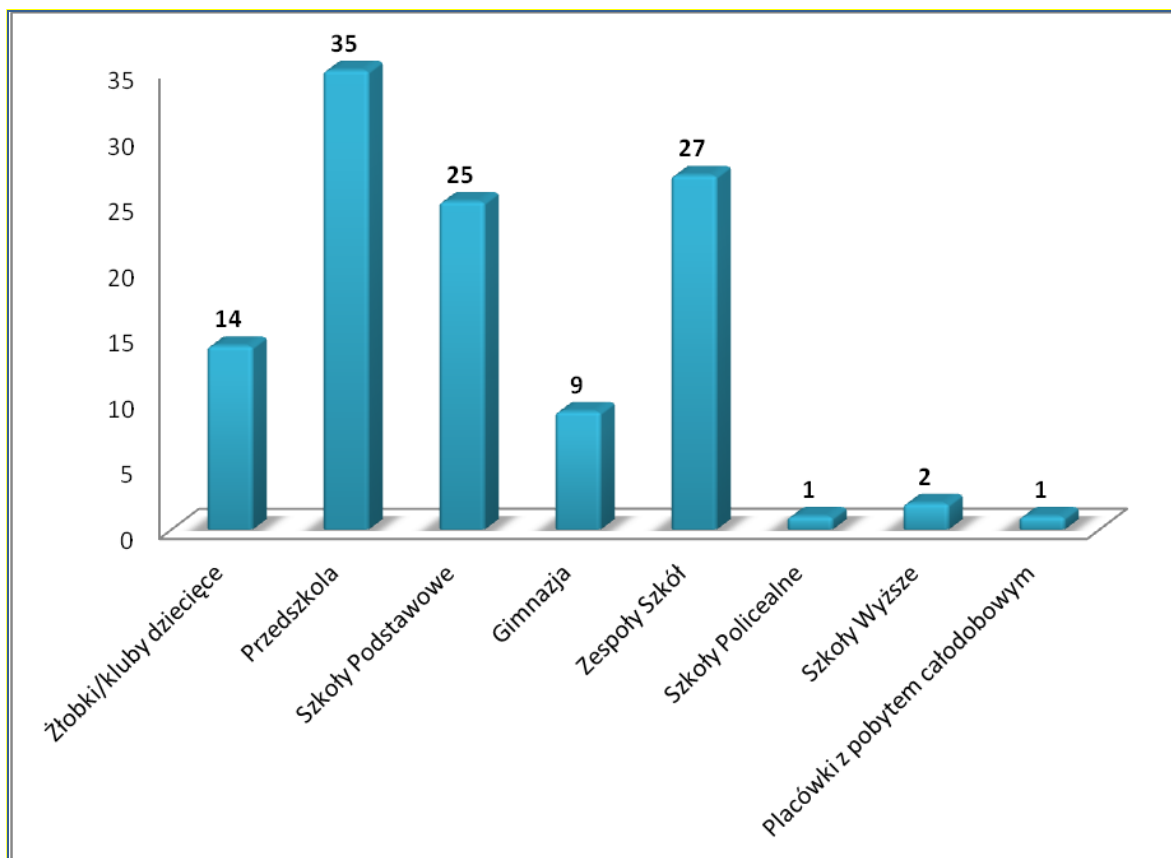
w zakładach nauczania i wychowania za rok 2016

W roku 2016 Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży nadzorowała 121 placówek nauczania i wychowania na terenie miasta Gliwice, co obrazuje poniższy wykres.

Rysunek 28 Placówki nauczania i wychowania na terenie miasta Gliwice

Przeprowadzono 114 kontroli w zakładach nauczania i wychowania na terenie miasta Gliwice, co obrazuje poniższy wykres.

Rysunek 29 Placówki skontrolowane w 2016 roku

Przedmiotem kontroli było:

1. egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
2. nadzór nad stanem technicznym sal gimnastycznych wraz z ich zapleczem, sal zajęć, boisk szkolnych oraz placów zabaw w przedszkolach,
3. nadzór nad pracowniami chemicznymi,
4. ocena dostosowania mebli przedszkolnych i szkolnych do wzrostu dzieci,
5. higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
6. ocena warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
7. bieżąca ocena stanu sanitarno – technicznego piaskownic,
8. ocena prowadzonego dożywiania dzieci i młodzieży,
9. zapewnienie uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych,
10. Obciążenie uczniów ciężarem tornistrów,
11. nadzór nad przestrzeganiem ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

OCENA STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO PLACÓWEK OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZYCH

W wyniku przeprowadzonych kontroli w 2016 r. nie stwierdzono zaniedbań w utrzymaniu bieżącego stanu sanitarno – higienicznego. Natomiast nieprawidłowości dotyczyły stanu technicznego, w związku z powyższym zostało wszczęte postępowanie administracyjne w 2 obiektach:

1. Szkoła Podstawowa Nr 9 im. K.J III Sobieskiego przy ul. Sobieskiego 14,
2. Wydział Chemiczny Politechniki Śląskiej przy ul. Ks. M. Strzody 5, 7, 9.

W związku z niewykonaniem zaleceń z lat ubiegłych w 2016 r. wydano 11 decyzji administracyjnych zmieniających termin:

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 4 im. Piastów Śląskich przy ul. Orłąt Śląskich 25 (2008 r.),
2. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 12 przy ul. Płockiej 16 (2011 r.),
3. Gimnazjum Nr 4 przy ul. Asnyka 36 (2012 r.),
4. Wydział Automatyki, Elektroniki i Informatyki Pol. Śląskiej przy ul. Akademickiej 16 (2012 r.),
5. Zespół Szkół Gimnazjalnych przy ul. Ks. Ziemowita 12 (2013 r.),
6. Zespół Szkół Ogólnokształcących- Ekonomicznych im. Olimpijczyków Polskich przy ul. Syriusza 30, (2 prolongaty - 2013r.),
7. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 3 przy ul. Wróblewskiego 9, (2 prolongaty-2014 r.),
8. Szkoła Podstawowa Nr 11 im. Hugona Kołłątaja przy ul. Pocztowej 31 (2015 r.),
9. Szkoła Podstawowa Nr 29 przy ul. Staromiejskiej 24 (2015 r.)

W bieżącym roku kalendarzowym PPIS w Gliwicach stwierdził wykonanie decyzji administracyjnych w 6 placówkach oświatowych. Są to:

1. Szkoła Podstawowa Nr 3 przy ul. Daszyńskiego 424 (2008r.),
2. Szkoła Podstawowa Nr 23 przy ul. Sikornik 1 (2009 r.),
3. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 1 przy ul. Kilińskiego 1 (2011 r.)
4. Przedszkole Miejskie Nr 7 przy ul. Tarnogórskiej 107 (2012 r.),
5. Gimnazjum Nr 10 przy ul. Lipowej 29 (2013 r.),

6. Żłobki Miejskie Oddział II przy ul. Mewy 34 (2015 r.)

W porównaniu do ubiegłego roku zwiększyła się liczba obiektów, w których stwierdzono wykonanie decyzji administracyjnych.

CIEPŁA BIEŻĄCA WODA W POMIESZCZENIACH SANITARNYCH DLA UCZNIÓW

Na terenie miasta Gliwice we wszystkich obiektach zapewniono bieżącą ciepłą wodę w pomieszczeniach sanitarnych dla uczniów oraz środki higieny osobistej. Przechowywanie środków czystościowych i dezynfekujących prawidłowe.

ZAPEWNIENIE UCZNIOM MIEJSCA NA POZOSTAWIENIE W SZKOLE CZĘŚCI PODRĘCZNIKÓW I PRZYBORÓW SZKOLNYCH

W roku sprawozdawczym na terenie Gliwic w związku z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej (Dz.U. Nr 6 z 2003r. poz. 69 z późn. zm.) dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych przeprowadzone kontrole w szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół wykazały, że na 35 szkół skontrolowanych:

- 34 szkoły zapewniły warunki zgodnie z rozporządzeniem MEN,
- 1 szkoła nie zapewniała warunków uczniom na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów tj. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 3 przy ul. Wróblewskiego 9.

W związku z powyższym zobligowano dyrekcję szkoły do zapewnienia prawidłowych warunków pozostawienia w szkole podręczników i przyborów szkolnych.

WARUNKI REALIZACJI PROFILAKTYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ NAD UCZNIAMI W SZKOŁACH

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad gabinetami profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami na terenie Gliwic stwierdzono, że na 36 skontrolowanych obiektów, 34 placówki posiadają gabinety do własnej dyspozycji. W 2 niżej wymienionych szkołach opieka medyczna jest świadczona poza terenem placówki tj.

1. Szkoła Podstawowa „FILOMATA” przy ul. Pszczyńskiej 22,
2. Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Województwa Śląskiego przy ul. Chudoby 10.

OCENA STANU SANITARNO - TECHNICZNEGO PIASKOWNIC

W roku 2016 podczas kontroli planowych w żłobkach i przedszkolach zwracano w dalszym ciągu szczególną uwagę na stan techniczny piaskownic, zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami oraz terminowość wymiany piasku.

Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

OCENA DOSTOSOWANIA MEBLI PRZEDSZKOLNYCH I SZKOLNYCH DO WZROSTU DZIECI

W roku 2016 przeprowadzono ocenę dostosowania mebli przedszkolnych w 3 przedszkolach, tj.:

1. Przedszkole Miejskie Nr 18 przy ul. Brzozowej 50,
2. Przedszkole Miejskie Nr 21 przy ul. Górnych Wałów 19,
3. Przedszkole Miejskie Nr 27 przy ul. Targosza 3.

Na 8 przebadanych oddziałów nieprawidłowości stwierdzono w 7 oddziałach.

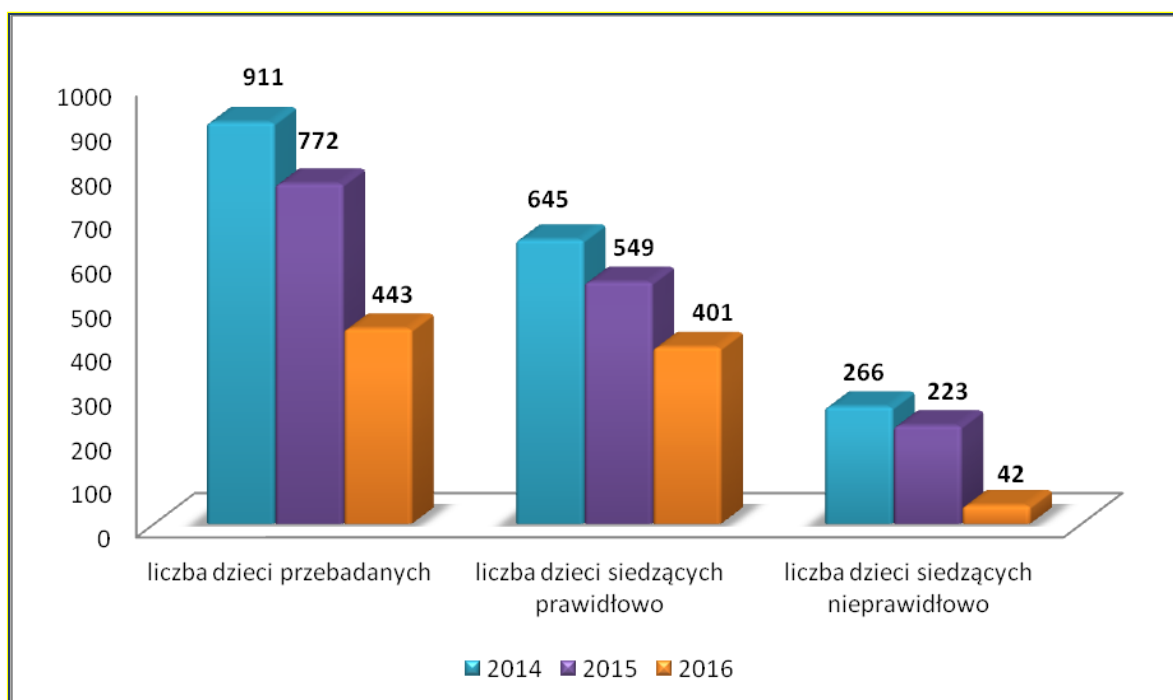
Na ogólną liczbę 153 przebadanych przedszkolaków stwierdzono, że 71 siedzi nieprawidłowo (co stanowi 46,4 %).

Natomiast ocenę dostosowania mebli szkolnych do zasad ergonomii przeprowadzono w 3 szkołach podstawowych :

1. Szkoła Podstawowa Nr 2 przy ul. Goździkowej 2,
2. Szkoła Podstawowa Nr 11 im. Hugona Kołłątaja przy ul. Pocztowej 31,
3. Szkoła Podstawowa Nr 28 im. W. Budryka przy ul. Ks. M. Strzody 4.

Na ogólną liczbę 443 przebadanych uczniów (22 oddziały) stwierdzono, że w 14 oddziałach 42 uczniów siedzi nieprawidłowo (co stanowi 9,48 %).

Cykliczne badania wykazują, iż sytuacja ulega znacznej poprawie, ale w dalszym ciągu nie jest satysfakcjonująca. Placówki są sukcesywnie doposażane w nowe meble o zróżnicowanych wysokościach, dostosowane do zasad ergonomii i posiadające stosowne certyfikaty.

Rysunek 30 Analiza porównawcza za lata 2014 - 2016.

HIGIENICZNA OCENA ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

W bieżącym roku sprawozdawczym dokonano higienicznej oceny rozkładów zajęć lekcyjnych na terenie Gliwic w szkołach funkcjonujących samodzielnie oraz w zespołach.

Oceny rozkładów zajęć lekcyjnych dokonano w 16 szkołach podstawowych tj.:

1. Szkoła Podstawowa Nr 2 przy ul. Goździkowej 2,
2. Szkoła Podstawowa Nr 3 przy ul. Daszyńskiego 424,
3. Szkoła Podstawowa Nr 9 im. K. Jana III Sobieskiego przy ul. Sobieskiego 14,
4. Szkoła Podstawowa Nr 7 przy ul. Tarnogórskiej 59,
5. Szkoła Podstawowa Nr 10 wchodząca w skład Zespołu Szkolno – Przedszkolnego Nr 7, Gliwice przy ul. Ligonii 36,
6. Szkoła Podstawowa Nr 11 przy ul. Pocztowej 31,
7. Szkoła Podstawowa Nr 13 im. K. Bochenek przy ul. Elsnera 25,
8. Szkoła Podstawowa Nr 14 przy ul. Jedności 35,
9. Szkoła Podstawowa Nr 20 im. Powstańców Śląskich przy ul. J. Śliwki 8,
10. Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. H. Sienkiewicza Nr 21 przy ul. Reymonta 18a,
11. Szkoła Podstawowa Nr 23 przy ul. Sikornik 1,
12. Szkoła Podstawowa Nr 28 im. Witolda Budryka przy ul. Ks. Strzody 4,
13. Szkoła Podstawowa Nr 29 przy ul. Staromiejskiej 24,
14. Szkoła Podstawowa Nr 32 przy ul. Wrzosowej 14,
15. Szkoła Podstawowa Nr 41, Gliwice, ul. Kormoranów 23,
16. Szkoła Podstawowa „FILOMATA” przy ul. Pszczyńskiej 22.

Analiza wykazała, że na 235 skontrolowanych oddziałów w 9 stwierdzono nieprawidłowości.

Higieniczną ocenę rozkładów zajęć lekcyjnych dokonano w 4 gimnazjach:

1. Zespół Szkół Gimnazjalnych przy ul. Ks. Ziemowita 12,
2. Gimnazjum Nr 3 przy ul. Jasnogórskiej 13/15,
3. Gimnazjum Nr 4 przy ul. A. Asnyka 36,
4. Gimnazjum Nr 10 przy ul. Lipowej 29.

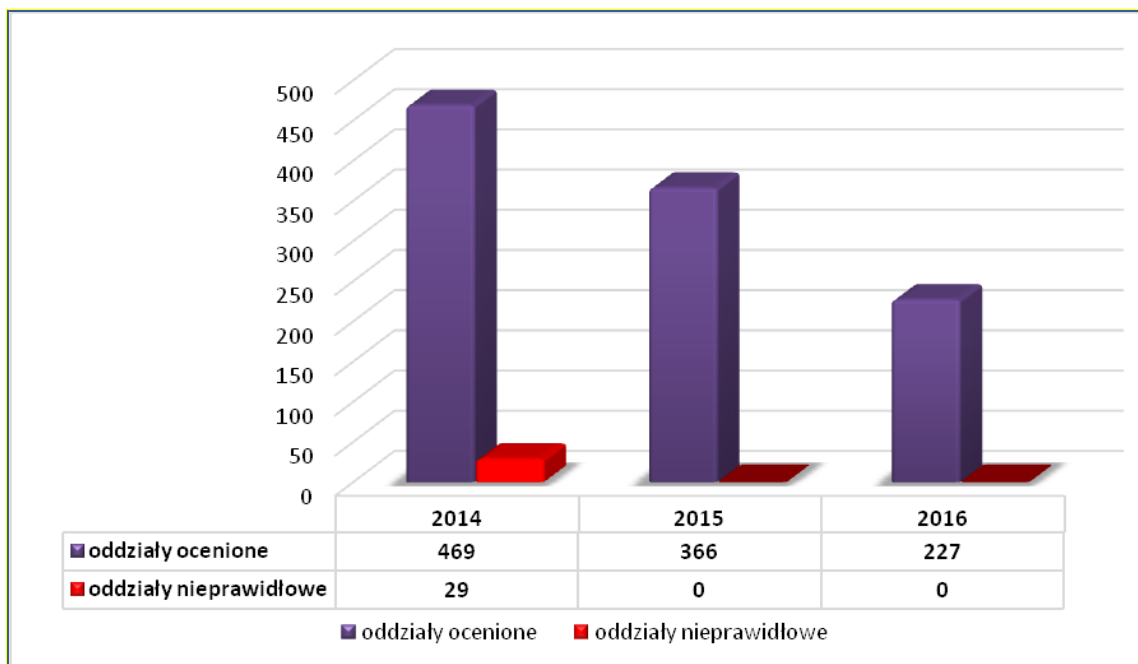
Higieniczna ocena wykazała, że w 43 skontrolowanych oddziałach nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocenę rozkładów zajęć lekcyjnych dokonano również w 15 zespołach szkół tj.:

1. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 1 przy ul. Kilińskiego 1,
2. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 6 przy ul. Robotniczej 6,
3. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 4 przy ul. Obrońców Pokoju 4,
4. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 przy ul. Kozielskiej 1 A,
5. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 2 przy ul. Partyzantów 25,
6. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 3 przy ul. Wróblewskiego 9,
7. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 4 przy ul. Orłąt Śląskich 25,
8. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 5 przy ul. Sikornik 34,
9. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 10 przy ul. Zimnej Wody 8,
10. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 11 przy ul. Górnych Wałów 29,
11. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 12 przy ul. Płockiej 16,
12. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 14 przy ul. Przedwiośnie 2 ,
13. Ewangelickie Towarzystwo Edukacyjne przy ul. Franciszkańskiej 5,
14. Gliwickie Towarzystwo Szkolne przy ul. Robotniczej 4,
15. Zespół Szkół Ogólnokształcząco- Ekonomicznych przy ul. Syrusza 30.

Higieniczna ocena wykazała, że w 227 skontrolowanych oddziałach nie stwierdzono nieprawidłowości. Rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny.

Podane dane obrazuje poniższy wykres:

Rysunek 31 Higieniczna ocena rozkładów

OBCIĄŻENIE UCZNIÓW CIĘŻAREM TORNISTRÓW

W roku sprawozdawczym na terenie Gliwic dokonano pomiarów obciążenia uczniów ciężarem tornistrów w 2 szkołach tj.:

- Szkoła Podstawowa Nr 14 przy ul. Jedności 35 – 237 uczniów,
- Gimnazjum Nr 3 przy ul. Jasnogórskiej 15-17 – 151 uczniów.

Badania wykazały, iż w Szkole Podstawowej u 42 uczniów ciężar tornistrów był poza granicą normy, natomiast w Gimnazjum ciężar tornistrów poza granicą normy był u 9 uczniów.

NADZÓR NAD STOSOWANIEM NIEBEZPIECZNYCH SUBSTANCJI CHEMICZNYCH I ICH MIESZANIN

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracowniami chemicznymi stwierdzono, że w 16 szkołach znajduje się 469,83 kg niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin. Nie stwierdzono substancji przeterminowanych.

Kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach.

W niewielkiej liczbie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych zajęcia z chemii prowadzą się wyłącznie teoretycznie lub w formie pokazu.

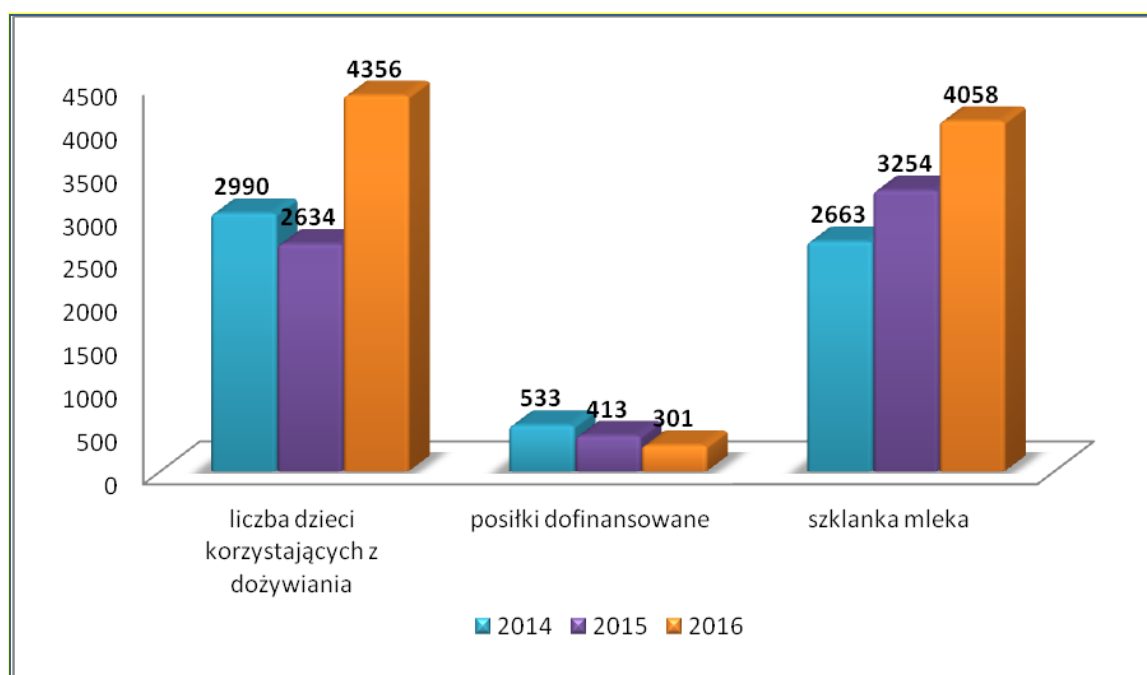
DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

W roku sprawozdawczym na terenie Gliwic 29 szkół prowadziło dożywianie. Z obiadów dwudaniowych w 29 placówkach korzystało ogółem 4356 uczniów. Liczba dzieci korzystających z posiłków dofinansowanych wyniosła 301. W porównaniu do roku ubiegłego zmniejszyła się liczba posiłków dotowanych.

Akcję „Szkłanka mleka” w roku 2016 prowadziło 15 placówek i skorzystało z niej 4058 uczniów.

W porównaniu do roku ubiegłego nastąpił wzrost liczby dzieci biorących udział w tej akcji, co świadczy o tym, że cieszyła się ona większym zainteresowaniem.

Podane dane obrazuje Rysunek 32.

Rysunek 32 Dożywianie dzieci i młodzieży w latach 2014 - 2016

POMIARY NATĘŻENIA OŚWIETLENIA

W 2016 roku na terenie Gliwic przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia w 2 placówkach.

Wzorem lat ubiegłych do pomiarów oświetlenia wytypowano szkoły, w których problem nieprawidłowego oświetlenia był już zauważalny podczas kontroli bieżących, a także sygnalizowany przez dyrekcje placówek. Zakres prac obejmował wykonanie pomiarów natężenia oświetlenia światłem elektrycznym oraz wyznaczenie równomierności oświetlenia na powierzchni blatu ławek.

Pomiary zostały wykonane przez Laboratorium Akredytowane - Oddział Laboratoryjny tutejszej Stacji, Sekcja Badań i Pomiarów na Stanowiskach Pracy w Zabrze, ul. 3-go Maja 64 w niżej wymienionych obiektach:

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 3 przy ul. Wróblewskiego 9.

Przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia i równomierności oświetlenia w 30 salach zajęć tym w 1 pracowni komputerowej.

Pomiary wykazały, że we wszystkich salach zajęć natężenie oświetlenia nie spełnia wymagań normy w tym w 1 pracowni komputerowej.

Równomierność oświetlenia nie spełnia wymagań normy w 8 salach zajęć.

2. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 10 przy ul. Zimnej Wody 8.

Przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia i równomierności oświetlenia w 30 salach zajęć w tym w 2 pracowniach komputerowych.

Pomiary wykazały, że we wszystkich salach zajęć natężenie oświetlenia nie spełnia wymagań normy tym w 2 pracowniach komputerowych.

Równomierność oświetlenia spełnia wymagania normy w 30 salach zajęć.

W porównaniu do ubiegłego roku w pomieszczeniach, w których wykonano pomiary, natężenie oświetlenia niezgodne z normą utrzymuje się na tym samym poziomie.

INTERWENCJE

W 2016 roku na terenie Gliwic przeprowadzono 1 kontrolę doraźną w związku ze zgłoszoną do PPIS interwencją dotyczącą Przedszkola Niepublicznego „Stokrotka” przy ul. Studziennej 1 w Gliwicach.

Dnia 18.05.2016 r. do PPIS w Gliwicach wpłynęło drogą elektroniczną zgłoszenie o nieprawidłowościach występujących w w/w obiekcie.

Przedstawiciele PPIS w Gliwicach przeprowadzili wspólną kontrolę doraźną Sekcja HDM oraz Sekcja HŻŻiPU dnia 25.05.2016 r. w związku ze zgłoszeniem spostrzeżeń dotyczących warunków sanitarno - higienicznych. W dniu kontroli stan sanitarno - techniczny był prawidłowy.

Wszystkie pomieszczenia utrzymane były w czystości i porządku. W placówce zapewniono bieżącą ciepłą i zimną wodę oraz środki higieny osobistej. Przechowywanie środków czystościowych i dezynfekujących prawidłowe.

W dniu kontroli przedłożono do wglądu aktualną dokumentację medyczną 9 pracowników zatrudnionych na umowę o pracę.

Natomiast zobowiązano Stronę do przedłożenia dokumentacji medycznej pracowników zatrudnionych na umowę zlecenie do 01.06.2016 r. (w dniu kontroli nie okazano, ponieważ p. dyrektor nie była obecna podczas kontroli.)

Dnia 01.06.2016 r. dyrektor przedszkola przedłożyła aktualną dokumentację medyczną 6 pracowników zatrudnionych na umowę zlecenie . W/g oświadczenia dyrektora jeden pracownik, który był zatrudniony na umowę zlecenie w tej placówce, złożył wypowiedzenie z pracy z dniem 25.05.2016r. (brak do wglądu badań lekarskich), o czym PPIS w Gliwicach został poinformowany odrębnym pismem.

Kwestie dotyczące zatrudniania pracowników, zakresu wykonywanych czynności, pracy w godzinach nadliczbowych oraz uciążliwości związanych z wykonywaną pracą należą do kompetencji Państwowej Inspekcji. Jednakże PPIS w Gliwicach nie przekazał sprawy do Państwowej Inspekcji Pracy z uwagi na fakt, iż osoba skarżąca nie wyraziła zgody na przekazanie korespondencji innym podmiotom. Pismem z dnia 17.08.2016 r. PPIS w Gliwicach poinformował skarżącego o podjętych czynnościach w tej sprawie.

Zgłoszenie uznano za zasadne.

Liczba interwencji w stosunku do ubiegłego roku jest porównywalna .

ZAMIERZENIA PRZEPROWADZONE ZGODNIE Z WYTYCZNYMI GŁÓWNEGO INSPEKTORA SANITARNEGO

Wypoczynek zimowy i letni dzieci i młodzieży

Na terenie miasta Gliwice w okresie ferii zimowych zostały skontrolowane 24 turnusy półkolonii, w których udział wzięło 1407 uczestników. Z posiłków skorzystało 1254 dzieci.

Natomiast w czasie wakacji skontrolowano 21 turnusów wypoczynku dla dzieci i młodzieży, w których wzięło udział 756 dzieci. Z posiłków skorzystało 144 dzieci.

Przeprowadzone na terenie Gliwic kontrole wypoczynku zimowego i letniego nie wykazały nieprawidłowości.

W porównaniu do roku ubiegłego nastąpił znaczny wzrost zainteresowania wypoczynkiem zarówno w okresie zimowym jak i letnim.

Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego 2016/2017

Pracownicy Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży na terenie miasta Gliwice przeprowadzili 4 kontrole planowe z przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego:

1. Szkoła Podstawowa Nr 38 przy ul. Partyzantów 25,
2. Gimnazjum Nr 19 im. Powstańców Śląskich przy ul. Głównej 30,

3. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 2 przy ul. Kopernika 63,
4. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 13 przy ul. Gomułki 16a.

Zakres prac remontowych przeprowadzonych w placówkach przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego 2016 / 2017 obejmował:

- malowanie ścian w salach zajęć,
- malowanie pomieszczeń sanitarnych,
- malowanie korytarzy,
- wymianę instalacji elektrycznej,
- przebudowę przyłącza wodociągowego.

W dwóch placówkach prace przygotowawcze – remontowe przedłużyły się tj.:

- Gimnazjum Nr 10 przy ul. Lipowej 29,
(remont wejścia do szkoły oraz świetlicy - termin zakończenia prac do 20.10.2016r.);
- Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 13 przy ul. Gomułki 16a,
(remont boiska - termin zakończenia prac- październik 2016r.)

Placówki oświatowe na terenie miasta Gliwice zostały prawidłowo przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2016 / 2017.

DODATKOWE INFORMACJE

W 2016 roku w 10 przedszkolach PPIS w Gliwicach uruchomił na prośbę stron, na okres jednego roku bądź dwóch lat dodatkowe oddziały przedszkolne, ze względu na duże zapotrzebowanie społeczne występujące na naszym terenie tj.:

1. Przedszkole Miejskie Nr 5 „Tęcza” przy ul. Kozielskiej 73,
(dalsze funkcjonowanie),
2. Przedszkole Miejskie Nr 36 przy ul. Sztabu Powstańczego 56 c,
(dalsze funkcjonowanie),
3. Przedszkole Miejskie Nr 34 im. Kubusia Puchatka przy ul. Chatka Puchatka 9,
(dalsze funkcjonowanie),
4. Przedszkole Miejskie Nr 42 wchodzące w skład Zespołu Przedszkoli Miejskich Nr 1,
Gliwice, ul. Młodopolska 4, (dalsze funkcjonowanie),

5. Szkoła Podstawowa Nr 7 im A. Mickiewicza przy ul. Tarnogórskiej 59, (dalsze funkcjonowanie),
6. Przedszkole Miejskie Nr 29 przy ul. Sikornik 48, (dalsze funkcjonowanie),
7. Przedszkole Miejskie Nr 37 przy ul. Gojawiczyńskiej 11(dalsze funkcjonowanie),
8. Przedszkole Miejskie Nr 40 przy ul. Sienkiewicza 9 (dalsze funkcjonowanie),
9. Przedszkole „Tęczowa Kraina Filomaty” przy ul. Wiejskiej 49 (dodatkowe 2 oddziały).
10. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1 przy ul. Kilińskiego 1 (dodatkowy 1 oddział).

W 2016 roku na terenie Gliwic powstały kolejne 2 Zespoły Szkolno - Przedszkolne tj.

1. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 9, Szkoła Podstawowa Nr 32 im Wojska Polskiego przy ul. Wrzosowej 14, w skład którego wchodzi :
 - Szkoła Podstawowa Nr 32 im Wojska Polskiego,
 - Przedszkole Miejskie Nr 34 im. Kubusia Puchatka.
2. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 10 przy ul. Jana Śliwki 8, w skład którego wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa Nr 20 im. Powstańców Śląskich,
 - Przedszkole Miejskie Nr 36 przy ul. Sztabu Powstańczego 56c.

Oraz 3 Zespoły Przedszkoli Miejskich tj.

1. Zespół Przedszkoli Miejskich Nr 4 przy ul. Henryka Sienkiewicza 9, w skład którego wchodzi:
 - Przedszkole Miejskie Nr 4 przy ul. Barlickiego 16,
 - Przedszkole Miejskie z Oddziałami Integracyjnymi Nr 40 przy ul. Sienkiewicza 9.
2. Zespół Przedszkoli Miejskich Nr 2 przy ul. Młodych Patriotów 10, w skład którego wchodzi:
 - Przedszkole Miejskie Nr 6 przy ul. Młodych Patriotów 10,
 - Przedszkole Miejskie Nr 25 przy ul. Juliusza Rydygiera 10.
3. Zespół Przedszkoli Miejskich Nr 3 przy ul. Sikornik 48, w skład którego wchodzi:
 - Przedszkole Miejskie Nr 29 przy ul. Sikornik 48,
 - Przedszkole Miejskie Nr 41 przy ul. Cyraneczki 3.

Ponadto w 2016r. na terenie Gliwic zlikwidowano Gimnazjum Nr 19 im. Powstańców Śląskich przy ul. Głównej 30.

Natomiast od 2016 r. zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Szkoła Podstawowa Nr 38 przy ul. Partyzantów 25 wchodzi w skład Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 2.

W 2016 roku PPIS w Gliwicach wydał zgodę na zwiększenie dotychczasowego limitu miejsc dla dzieci w:

- Niepublicznym Żłobku AKUKU przy ul. Gwarków 26AB,
- Żłobku „MIASTECZKO DZIECI” przy ul. J. Pawła II 15,
- Żłobku „GWIAZDOLANDIA” przy ul. Bernardyńskiej 46.

Ponadto odnotowano, iż od kwietnia 2016 r. nastąpiła zmiana podmiotu (Stowarzyszenie Animatorów Wszechstronnego Rozwoju Młodzieży przy ul. Barlickiego 3) odpowiedzialnego za dwie świetlice środowiskowe tj. :

1. Świetlica Środowiskowa dla Dzieci i Młodzieży przy ul. Bł. Czesława 5,
2. Świetlica Środowiskowa dla Dzieci i Młodzieży przy ul. Zubrzyckiego 18.

PODSUMOWANIE

Na terenie Gliwic stan techniczny placówek oświatowych ulega sukcesywnej poprawie, m.in. w związku z realizacją decyzji wydanych przez PPIS w Gliwicach oraz kolejnymi etapami termomodernizacji budynków.

Ponadto przeprowadzane są remonty kapitalne bloków sportowych, pomieszczeń zajęć lekcyjnych, pomieszczeń sanitarnych.

Jednak w dalszym ciągu na terenie placówek oświatowo – wychowawczych Gliwic nie można wyegzekwować toczących się z lat poprzednich postępowań administracyjnych. Trudności, jakie odnotowano w roku 2016 podczas sprawowania bieżącego nadzoru nad placówkami oświatowymi na terenie Gliwic to przede wszystkim opieszałość w realizacji postępowań administracyjnych, dotyczące m.in. braku wentylacji grawitacyjnej i mechanicznej w budynkach, a także remontów sal gimnastycznych, pomieszczeń sanitarnych, korytarzy, sal lekcyjnych oraz boisk szkolnych.

PPIS w Gliwicach dla części obiektów przedszkolnych wyraził czasową zgodę na prośbę stron na utworzenie dodatkowych oddziałów przedszkolnych. Tworzące się nowe oddziały przedszkolne nie mogą wpływać na pogorszenie warunków bytowych dzieci przebywających w przedszkolu i być przyczyną i wypadkowości wśród dzieci.

Problemem, który utrudnia pracę Inspekcji Sanitarnej jest brak zapewnienia dzieciom właściwych zgodnych z Polską Normą higienicznych warunków dotyczących dostosowania mebli edukacyjnych (krzesel, stolików) do zasad ergonomii. W części placówek w dalszym ciągu meble są niedostosowane do wzrostu dzieci mimo, iż placówki nabywają nowe ergonomiczne wyposażenie do sal lekcyjnych.

Ponadto w dalszym ciągu istnieje konieczność szerzenia profilaktyki zdrowotnej w placówkach w zakresie przeciwdziałania chorobom (wszawica, świerzb), z uwagi na częste zgłaszanie problemu w tym zakresie.

Powtarzającym się problemem w placówkach oświatowych na terenie Gliwic, jest również nieprawidłowe oświetlenie w pomieszczeniach lekcyjnych.

W 2016 r. odnotowano, że natężenie oświetlenia we wszystkich pomieszczeniach lekcyjnych poddanych badaniom w 100% jest niezgodne z normą.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

I. Uzgodnienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

W mieście Gliwice 99 % powierzchni objętych jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego co odpowiada powierzchni 125 ha.

Dla miasta Gliwice, w roku 2016 wydano 4 pisma określające zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Nie złożono projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miasta Gliwice.

Informacje dla określenia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dotyczyły obszaru dzielnicy Bojków i zagadnień budowy dróg łączących z autostradą A4.

II. Zagadnienia dotyczące uzgadniania przedsięwzięć na etapie decyzji

o uwarunkowaniach środowiskowych – postępowania dla zakresu raportu.

PPIS w Gliwicach brał udział w postępowaniach dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Należy stwierdzić, że organ występujący o opinię prawidłowo przedkładał swoje wnioski, które zawierały wymagane ustawą załączniki.

Opinie o stwierdzeniu konieczności sporządzenia raportu lub o jego odstąpieniu wydawane były w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku z uwzględnieniem przepisów art. 35 i 36 Kpa.

W roku 2016 wydano 33 opinie co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. W grupie w/w przedsięwzięć na terenie działania PPIS w Gliwicach nie było obiektów mogących znacząco oddziaływać na obszar określony mianem Natura 2000.

We wszystkich przypadkach odstąpiono od żądania sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, gdyż wszystkie obiekty znajdowały się na terenach przemysłowych.

III. Zagadnienia dotyczące postępowania w przedmiocie wydania opinii przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Na obszarze pod nadzorem PPIS w Gliwicach w roku 2016 wydano 8 opinii przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W wydawanych opiniach można wyróżnić następujące przedsięwzięcia;

- hale produkcyjno – magazynowe zarówno w KSSE w Gliwicach oraz na terenach miejskich przemysłowych,
- gospodarki odpadami,
- inwestycje drogowe różne,
- przebudowa stacji kolejowej w Gliwicach – Łabędy,
- rozbudowa sieci ciepłowniczej przy ul. Chorzowskiej,

Podczas uzgadniania analizowano wszystkie omawiane w raportach czynniki, które mogłyby mieć wpływ na zdrowie ludzi i stan środowiska takie jak: hałas, zapylenie, gospodarka odpadami, gospodarka wodna i ścieków przemysłowych.

Wszystkie przedsięwzięcia znajdowały się na terenach objętych miejscowym planem zagospodarowania miasta Gliwice.

IV Wydanie opinii do warunków zabudowy

PPIS w Gliwicach na wniosek Wydziału Planowania Przestrzennego Urzędu Miasta Gliwice w roku 2016 wydał 5 opinii sanitarnych o warunkach zabudowy i zagospodarowania dla zmiany sposobu użytkowania obiektów i lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Wnioski o wydanie opinii dotyczyły inwestycji usługowych, budowy dróg lokalnych i odcinka sieci gazowej w Gliwicach - Sośnicy.

V Zagadnienia związane z uzgadnianiem dokumentacji projektowej

W roku 2016 dla Gliwic uzgodniono 23 projekty przedłożone przez wnioskodawców. Dotyczyły one w większości obiektów służby zdrowia.

Składane projekty dotyczyły głównie zmian sposobu użytkowania lokali mieszkalnych lub usługowo – handlowych na obiekty niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej i na

gabinety indywidualnej praktyki lekarskiej z przewagą gabinetów stomatologicznych oraz zakładów kosmetycznych.

- Projekty obiektów nowych przedkładane były wraz projektami branżowymi instalacji wodnej, kanalizacji sanitarnej i ogrzewania.

Niektóre z przedłożonych projektów wymagały uzupełnień i wyjaśnień.

Wydawanie opinii sanitarnych do projektów odbywało się na podstawie wniosków Inwestorów.

VI Zagadnienia dotyczące uczestnictwa w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych.

W roku 2016 wydano 132 opinie dopuszczeniowe, z których 43 opinie wydano na podstawie art. 56 Prawa Budowlanego.

Z ogólnej ilości opinii dla obiektów żywieniowych wydano 93 opinie: Odpowiednio dla:

- obiektów komunalnych – 36,
- zakładów pracy – 27,
- obiektów leczniczych – 28,
- obiektów przeznaczonych dla dzieci i młodzieży – 8.

W roku 2016 przeważały lokale struktury żywieniowej, odnowy biologicznej, indywidualnej praktyki lekarskiej, laboratoria diagnostyczne, apteki, obiekty handlowo - usługowe.

Większość Inwestorów przygotowała obiekty prawidłowo i zgodnie z projektem.

Wciąż jednak zdarzają się obiekty, których nie można było dopuścić do użytkowania i przeprowadzić w nich prawidłowych czynności odbiorowych. Były to głównie nieskończone roboty budowlane, złe wykonawstwo rzutujące na spełnienie wymagań sanitarnych w ich późniejszym użytkowaniu.

Zdarzały się także sytuacje samowolnych zmian dokonywanych przez Inwestorów, które można było uznać, jeżeli nie miały większego wpływu na zachowanie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

O czynnościach odbiorowych w zależności od rodzaju obiektu zawiadamiane są odpowiednie sekcje nadzoru bieżącego. Sekcje te w ramach swoich możliwości czasowych uczestniczą w odbiorach.

Do ciekawszych odbiorów roku 2016 należy zaliczyć;

- remonty szpitali,
- przyszpitalne zakłady rehabilitacji.

VIII Zagadnienia dotyczące współpracy z innymi organami

Należy zaznaczyć, że współpraca z organami zarówno administracji publicznej jak i szkołami czy innymi instytucjami jest pozytywna i polega na kontaktowaniu się obustronnym w sprawach dotyczących przebiegu postępowań.

Są to głównie rozmowy telefoniczne w celu uzyskania pewnych uzupełniających informacji i wyjaśnień z prowadzącymi daną sprawę inspektorami. Z rozmów tych dokonywane są zapisy w formie notatek służbowych. Jednakże w sprawach wymagających wyjaśnień szczegółowych prowadzona jest zgodnie z kpa odpowiednia korespondencja.

IX Wnioski

1. Procentowa powierzchnia miasta Gliwice objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego pozostała bez zmiany. Teren miasta Gliwice objęty już jest w 99 % obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Tereny nie objęte planem to tereny leśne, kolejowe i były wojskowe.
2. W postępowaniach do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nadal dominującą rolę odgrywają inwestycje przemysłowe, magazynowe i drogowe. Wnioski Prezydenta Miasta Gliwice przygotowywane są prawidłowo i zawierają niezbędne załączniki.
 - Coraz częściej stosowana jest w obiektach wentylacja mechaniczna nawiewno – wywiewna z rekuperacją wykonana na podstawie dokumentacji projektowej uzgodnionej w zakresie sanitarnym. Podczas odbiorów przedkładane są protokoły skuteczności wentylacji.
 - Przy uzgodnieniach dokumentacji projektowej małej gastronomii z konsumpcją na miejscu żąda się wc dla klientów. Zauważalne to jest w funkcjonujących nowo otwartych lokalach małej gastronomii.
 - Z roku na rok daje się zauważyć podnoszenie standardów w zakresie wykonawstwa, stosowanych materiałów budowlanych wykończeniowych, nowoczesnego wyposażenia technologicznego.

- coraz więcej obiektów użyteczności publicznej dostosowana jest do korzystania przez osoby niepełnosprawne poprzez wykonywanie podjazdów, wind i odpowiednich toalet.

Skargi, wnioski i petycje
rozpatrzone przez PSSE/PPIS w Gliwicach w 2016 roku

Przyjmowanie, rozpatrywanie i ewidencjonowanie skarg i wniosków w PSSE w Gliwicach (dalej: Stacji) odbywa się pod kierownictwem dyrektora Stacji, który do nadzorowania realizacji zadań w zakresie przyjmowania, rozpatrywania i ewidencjonowania skarg i wniosków wyznaczył Rejestrującego.

Zgłoszenia o charakterze skargowym, odwołujące się do kompetencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach (dalej: PPIS w Gliwicach) rozpatrywane są w trybie ustawy o petycjach.

Ww. zadania realizowane są zgodnie z ustalonym w Stacji „Regulaminem Skarg, Wniosków i Petycji”, który wszedł w życie w dniu 01.01.2016 r. Zarządzeniem nr 10/2015 Dyrektora Stacji z dnia 09.12.2015 r.

Podstawy prawne

Skargi, wnioski i petycje są przyjmowane, rozpatrywane i rejestrowane zgodnie z obowiązującymi normami tj.

- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. z 2014, poz. 1195 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst.jedn. Dz.U. z 2016 r. poz.922)
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, Dział VIII 'Skargi i wnioski' (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 23 ze zm.)
- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków (Dz.U. Nr 5, poz. 46).

I. Analiza rozpatrzonych skarg i wniosków w 2016 roku - statystyka

Skarżącymi w 2016 r. były osoby fizyczne a przedmiotem skargi było niewłaściwe podejmowanie spraw, nierzetelne wykonywanie czynności kontrolnych oraz nieetyczne postępowanie w związku z uzgadnianiem projektów i wydawaniem opinii sanitarnych dla zakładów.

Skarżący zwracali się z wnioskami o podjęcie interwencji do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (dalej: ŚPWIS), do którego w następstwie Dyrektor Stacji kierował zawiadomienie o rozstrzygnięciu sprawy.

W 2016 r. wszystkie skargi (3) zostały załatwione we własnym zakresie, które dotyczyły odpowiednio:

- 1 - czynności kontrolnych pracownika Sekcji HŻŻiPU,
- 1 - procedury podejmowania spraw o charakterze interwencyjnym m.in. przez pracowników Sekcji HK (skarga wielopodmiotowa)
- 1 - procedury uzgadniania projektu i opiniowania zakładu przez pracownika Sekcji ZNS.

W sprawie skarg i wniosków Dyrektor Stacji przyjmuje interesantów w poniedziałki w godz. 09:00 – 11:00 oraz w czwartki w godz. 13:00 – 15:0. Nie odnotowano skarg i wniosków wnoszonych osobiście.

Wobec wszystkich wniesionych skarg wszczęto postępowanie wyjaśniające, w ramach którego Dyrektor Stacji jako kierownik jednostki:

- przeprowadził analizę dokumentacji sporządzonej w danej sprawie,
- przyjął wyjaśnienia pracownika za pośrednictwem jego bezpośredniego przełożonego.

W wyniku prowadzonych postępowań wyjaśniających, we wszystkich przypadkach (3), Dyrektor Stacji stwierdził bezzasadność skarg.

1-miesięczny termin rozpatrzenia skargi zachowano we wszystkich przypadkach, tj. odpowiednio w przypadku skargi

- wniesionej dnia 21.01.2016 r. – rozpatrzono do dnia 09.02.2016 r. (19 dni)
- wniesionej dnia 27.04.2016 r. – rozpatrzono do dnia 28.04.2016 r. (1 dzień)
- wniesionej dnia 16.05.2016 r. – rozpatrzono do dnia 19.05.2016 r. (3 dni).

Informacje o sposobie rozpatrzenia spraw i stwierdzeniu bezzasadności przekazano w ww. terminach do ŚPWIS jako wnioskodawcy.

Pozostawanie wnioskodawców w anonimowości skutkuje tym, iż ww. informacja nie może zostać przesłana do ich wiadomości.

Wniosków nie zarejestrowano.

II. Analiza rozpatrzonych zgłoszeń o charakterze skargowym (petycje) w 2016 roku - statystyka

W roku sprawozdawczym 2016 PPIS w Gliwicach przyjął do rozpatrzenia 338 petycji. Do dnia 28.02.2017 r. rozpatrzył 289 spraw; 19 zgłoszeń przekazał do rozpatrzenia innym organom wg właściwości rzeczowej i miejscowej. 17 zgłoszeń pozostawiono bez rozpoznania.

W odniesieniu wszystkich rozpatrzonych zgłoszeń stwierdzono, odpowiednio:

- 133 spraw - zasadność zarzutów
- 156 spraw – niezasadność zarzutów

Spośród 45 zgłoszeń anonimowych przyjętych przez PPIS w Gliwicach do rozpatrzenia, 29 zgłoszeń uznano za nieuzasadnione, co stanowi 64% spraw, których autorzy uchylają się przed ujawnieniem swoich danych. W przeważającej większości były to zgłoszenia telefoniczne.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż z roku na rok liczba zgłoszeń anonimowych sukcesywnie maleje: w 2016 roku liczba anonimowych zgłoszeń spadła do 13% ogólnej liczby przyjętych zażaleń, podczas gdy w roku 2015 zażalenia anonimowe stanowiły 45% wszystkich zgłoszeń.

Tak znaczący spadek pism wnoszonych do PPIS w Gliwicach anonimowo należy przypisać bezpośrednio urzeczywistnianiu zasad postępowania administracyjnego m.in. zasady przekonywania. W części 'Infolinia' wyjaśniono sposób postępowania w przypadku telefonicznych zgłoszeń anonimowych.

Nie bez znaczenia zdaje się być również wzrost zaufania do organów administracji publicznej, które – jako administratorzy danych w swoich jednostkach - w swoich działaniach zobowiązane są do ochrony danych osobowych osób skarżących, Terminowość rozpatrywania w przeważającej większości została zachowana; w 2 przypadkach miało miejsce przedłużenie terminu rozpatrzenia sprawy, o czym wnoszących powiadomiono w drodze postanowienia.

W pozostałych przypadkach, które stanowią 5% ogólnej liczby rozpatrzonych petycji, termin został naruszony o maksymalnie 2 dni.

O sposobie rozpatrzenia spraw oraz stwierdzenie zasadności/niezasadności zgłaszanych zarzutów, PPIS w Gliwicach zawiadamiał skarżących – jeśli dane adresowe/mailowe skarżących są mu znane - osobnym pismem.

Przyjęte standardy

Z uwagi na fakt, iż podmioty wnoszące są osobami fizycznymi, zgodnie z przyjętymi standardami, dane tych osób podlegają anonimizacji: do komórek merytorycznych przekazywany jest tylko i wyłącznie przedmiot zgłoszenia.

Po rozpatrzeniu sprawy i zredagowaniu rozstrzygnięcia, dokonuje się deanonimizacji, celem zawiadomienia skarżącego o rodzaju podjętych czynności oraz wynikach interwencji.

Czynności związane z anonimizacją, deanonimizacją, zawiadamianiem wnoszących o sposobie załatwienia sprawy oraz nadzorem nad terminowością powierzono Rejestrującemu. Pracownik ten prowadzi również ewidencję wszystkich zgłoszeń o charakterze skargowym.

W odniesieniu do skarg, niezależnie od rozstrzygnięcia (zasadna/bezzasadna), we wszystkich przypadkach Dyrektor Stacji przeprowadza rozmowy z osobami, wobec których sformułowano zarzuty, celem zapobieżenia takim zarzutom na przyszłość. Ponadto przypadki te czyni się przedmiotem analiz w sprawach bieżących na naradach kierowników.

Infolinia

W Stacji funkcjonuje telefon do kontaktów z interesantami w okresie poza służbowymi godzinami pracy Stacji oraz w dniach ustawowo wolnych od pracy. Telefon uruchomiony Zarządzeniem nr 05/2015 Dyrektora Stacji z dnia 30.09.2015 r. (dalej: telefon alarmowy), obsługiwany jest w systemie ciągłym (24h). Należy podkreślić, iż – zgodnie z przepisami przytoczonymi na wstępie – zgłoszenia o charakterze skargowym nie są przyjmowane telefonicznie. Tą drogą interesanci powiadamiani są o przewidzianych prawem sposobach wnoszenia skarg. Przekazywane są również dane adresowe Stacji, adres mailowy do Rejestrującego oraz informacja o możliwości złożenia pisma za pośrednictwem e-puap.

Wychodząc naprzeciw obywatelom oraz urzeczywistniając zasadę nienarażania skarżących na jakikolwiek uszczerbek lub zarzut z powodu złożenia skargi lub wniosku (art. 225. § 1 K.p.a),

informuje się interesantów o spełnianiu przez Dyrektora Stacji/Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach wymogów ustawy o ochronie danych osobowych.

Telefon alarmowy pełni funkcję infolinii: pracownik dyżurujący pod tym telefonem ma obowiązek udzielić zainteresowanemu wszelkich możliwych informacji związanych z działalnością Stacji.

Osobnej ewidencji przeprowadzonych rozmów nie prowadzi z uwagi na fakt, że sprawy

o charakterze skargowym mają swoje odzwierciedlenie w dokumentacji papierowej bądź elektronicznej, natomiast pozostałe rozmowy telefoniczne mają charakter czysto informacyjny.